

TIGHT BINDING

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_200551

UNIVERSAL
LIBRARY

ಶ್ರೀ

ಶ್ರೀ ಶಂಕರ ಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ವಿರಚಿತಮಾದ

ಶಿವಾನಂದಲಹರಿ

ಎಂಬ

ಈ ಪರಮೇಶ್ವರ ಸ್ತೋತ್ರಶತಕವು

ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಂ ತಿರುಮಲಾಚಾರ್ಯರಿಂದ

ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯೊಳು ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ಭಾವಾರ್ಥಗಳೊಡನೆ ಟೀಕಿಸಲ್ಪಟ್ಟು

ಪರಿಷ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಮೂರನೇ ಮುದ್ರಣ.

ಬೆಂಗಳೂರು

ಎಚ್. ಎಲ್. ರಾವು ಅಂಡ್ ಬ್ರದರ್ಸ್ ಯವರಿಂದ

ಪ್ರಕಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

೧೯೨೫.

(Copy right Registered.)

PRICE 0-8-0.

ಬೆಂಗಳೂರು

ಒಕ್ಕಲಿಗರ ಸಂಘದ ಮುದ್ರಾಲಯದಲ್ಲಿ ೪೯ ನೇ ಪುಟದಿಂದ
ಮುದ್ರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಮೂರನೇ ಮುದ್ರಣದ ಪ್ರಕಟನೆ.

ಈ ಶಿವಾನಂದಲಹರಿ ಸ್ತೋತ್ರದ ಮೊದಲು ಎರಡು ಮುದ್ರಣಗಳ ಪ್ರತಿಗಳು ಮುಗಿದು ಅವು ದುರ್ಲಭವಾಗಿದ್ದವು. ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಮರಳಿ ಮುದ್ರಿಸಲು ಇದುವರೆಗೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಈ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಭಾರವನ್ನು ತಾವು ವಹಿಸಿದ ಉಪಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮ|| ರಾ|| ಎಚ್. ಎ. ರಾವು ಬ್ರದರ್ಸ್‌ಗಳಿಗೆ ನಾನು ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿ ಧೇನೆ. ಕೂಡಿದ ಮಟ್ಟಿಗೂ ಗ್ರಂಥವು ಶುದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟಿದೆ. ಪ್ರಮಾದ ವಶದಿಂದ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಅಕ್ಷರ ಮುದ್ರಾಶಾಲೆಗಳ ಈಗಿನ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅಶುದ್ಧಗಳು ಇರುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ. ಅಂಥವನ್ನು ವಾಚಕ ಮಹಾಶಯರು ಉದಾರಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಕ್ಷಮಿಸಿ ಈ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕೊಡುವರೆಂದು ನಂಬಿ ಇದೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು,)
೧೩ ನವಂಬರು ೧೯೨೫.)

ಇತಿ,
ಭಾಷ್ಯಂ ರಾಮಾಚಾರ್ಯ.

ಮೊದಲನೇ ಛಾಪೆಯ ಪೀಠಿಕೆ.

ಈ ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾದ ಸ್ತೋತ್ರವು ಇತರ ಅನೇಕ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಂತೆ ಇರದೇ ಶಬ್ದಾಲಂಕಾರ ಅರ್ಥಾಲಂಕಾರ ಭಾವರಸಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಭಕ್ತ ಜನರಿಗೆ ಬಹಳ ಮನೋರಂಜಕವಾಗಿರುತ್ತೆ. ಇಂತಹ ಉತ್ತಮಕಾವ್ಯದ ಅರ್ಥವು ಓದುವವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ವಿಶದವಾಗಿ ತಿಳಿದು ಸ್ತೋತ್ರಪಾಠದ ಫಲವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪಾಠಕರಿಗೆ ದೊರೆಯಲೆಂದು ಇದನ್ನು ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ಭಾವಾರ್ಥಗಳೊಡನೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. ಇದನ್ನು ವಾಚಕರು ಸಾದರದಿಂದ ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿದರೆ ನನ್ನ ಶ್ರಮವು ಸಾರ್ಥಕವಾಗುವುದು.

೧೮೨೨ ನೇ ಇಸವಿ,)
ಬೆಂಗಳೂರು.

ದೀಕ್ಷಿತ ಭಾ. ತಿರುಮಲಾಚಾರ್ಯ,

ಶ್ಲೋಕಗಳ ಅಕಾರಾದಿ ಸೂಚಿಕೆ.

ಶ್ಲೋಕ ಸಂಖ್ಯೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	ಶ್ಲೋಕ ಸಂಖ್ಯೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ
೬೧ ಅಂಕೋಲನಿಜಬೀಜ	೬೩	೩೪ ಕಿಂ ಬ್ರೂಮಸ್ತವಸಾಹಸಂ	೩೮
೯೫ ಅತಿಮೃದುಲಾ	೯೧	೬೬ ಕ್ರೇಡಾರ್ಥಂಸ್ತಜಸಿ	೬೮
೬೮ ಅಮಿತಮುದಮೃತ	೭೦	೯ ಗಭೀರಕಾಸಾರಿ	೧೦
೭೦ ಅರಹಸಿ	೭೨	೨ ಗಳಂಜೀಶಂಭೋ	೨
೮೭ ಅಶನಂಗರಳಂ	೮೫	೪೨ ಗಾಂಭೀರ್ಯಂ ಪರಿಘಾಪದಂ	೪೩
೧೩ ಅಸಾರೇ ಸಂಸಾರಿ	೧೪	೧೨ ಗುಹಾಯಾಂ ಗೇಹೇವಾ	೧೩
೫೩ ಆಕಾಶೇನ ಶಿಖೀ	೫೫	೬ ಘಟೋವಾಮೃತ್ತಿ೧ಡೊ	೭
೪೬ ಆಕಿರ್ಣೇ ನಖರಾಜಿ	೪೭	೪೫ ಛಂದಶ್ಚಾಖಿ ಶಿಖಾನ್ವಿತೈಃ	೪೬
೫೫ ಆದ್ಯಾಯಾಮಿತ	೫೭	೬೯ ಜಡತಾಪಶುತಾ	೭೧
೯೧ ಆದ್ಯಾವಿದ್ಯಾ	೮೮	೮೩ ಜನನಮೃತ್ತಿಯುತಾನಾಂ	೮೨
೪೯ ಆನಂದಾಮೃತ	೫೦	೮೫ ಜಲಧಿಮಧನದಕ್ಷೋ	೮೪
೬೨ ಆನಂದಾಶ್ರುಭಿ	೬೪	೩೨ ಜ್ವಾಲೋಗ್ರಃ	೩೩
೩೭ ಆಮ್ನಾಯಾಂಬುಧಿ	೩೭	೩ ತ್ರಯಾವೇದ್ಯಂ	೩
೭೧ ಆರೂಢಭಕ್ತಿ	೭೩	೨೯ ತ್ವತ್ಪಾದಾಂಬುಜಮಚ್ಛೇಯಾಮಿ೨೯	೨೯
೭೪ ಆಶಾಪಾರಕ್ಲೇಶದುರ್ವಾಸನಾದೇಶಿ	೭೫	೧೮ ತ್ವಮೇಕೋಽಪಿ ಕಾನಾಂ	೧೯
೯೯ ಇದಂತೇಯುಕ್ತಂವಾ	೯೪	೧೯ ದುರಾಶಾಭೂಯಿಷ್ಠೈಃ	೨೦
೧೫ ಉಪೇಕ್ಷಾ ನೋಚೇತ್ ಕಿಂ	೧೬	೯೨ ದೂರೀಕೃತಾನಿದುರಿತಾನಿ	೯೯
೫೮ ಏಕೋವಾರಿಜ ಬಾಂಧವಃ	೬೦	೩೯ ಧರ್ಮೋಮೇ ಚತುರ್ದ್ವೈಕಃ	೪೦
೮೦ ಏಷ್ಯತೈಷಜನಿಂ	೮೦	೪೦ ಧೀಯಂತ್ರೇಣ	೪೧
೮೧ ಕಂಚಿತ್ಕಾಲಮುಮಾಮಹೇಶ	೮೧	೨೧ ಧೃತಿಶ್ಚಂಭಾಧಾರಾಂ	೨೨
೨೪ ಕದಾವಾ ಕೈಲಾಸೇ	೨೫	೯೬ ಧೈರ್ಯಾಂಕುಶೇನ	೯೧
೨೬ ಕದಾವಾತ್ಪಂದ್ಯಸ್ವಾ	೨೭	೭೨ ಧ್ಯಾನಾಂಜನೇನ	೭೩
೪೪ ಕರಲಗ್ನಮೃಗಃ	೪೫	೧೦ ನರತ್ವಂ ದೇವತ್ವಂ	೧೧
೨೭ ಕರಸ್ಥೇಹೇಮಾದ್ರಾ	೨೭	೮೯ ನತಿಭಿರ್ನುತಿಭಿಃ	೮೭
೨೩ ಕರೋಮಿತ್ಯತ್ಪ್ರಜಾಂ	೨೪	೩೧ ನಾಲಂವಾಪರವೋಪಕಾರ	೩೨
೧ ಕಲಾಭ್ಯಾಂ ಚೂಡಾಲಂಕೃತ	೧	೩೩ ನಾಲಂವಾಸಕ್ಯದೇವ	೩೩
೬೫ ಕಲ್ಯಾಣಿನಂ	೬೬	೭೯ ನಿತ್ಯಂಯೋಗಿಮನಸ್ಸರೋಜ	೭೯
೫೨ ಕಾರುಣ್ಯಾಮೃತವರ್ಷಿಣಂ	೫೪	೫೭ ನಿತ್ಯಂಗೋದರಪೂರಣಾಯ	೫೯

ಶ್ಲೋಕ ಸಂಖ್ಯೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	ಶ್ಲೋಕ ಸಂಖ್ಯೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ
೪೮ ನಿತ್ಯಾನಂದರಸಾಲಯಂ	೪೯	೬೦ ರೋಧಸ್ತೋತ್ರಯಹೃತಃ	೬೨
೫೬ ನಿತ್ಯಾಯುಕ್ತಿಗುಣಾತ್ಮನೇ	೫೮	೬೪ ವಕ್ತೃಸ್ತುಡನಮಂತಕಸ್ಯ	೬೭
೪೧ ಸಾಪೋತ್ಯತ ವಿಮೋಚನಾಯ	೪೨	೬೫ ವಕ್ತೃಸ್ತುಡನರಂಕಯಾ	೬೮
೮೬ ಪೂಜಾದ್ರವ್ಯ	೮೫	೯೦ ವಚಸಾ ಚರಿತಂ	೮೮
೯೭ ಪ್ರಚರತ್ಯಭಿತಃ	೯೨	೧೧ ವಟುವಾ ಗೆಹೀವಾ	೧೨
೧೪ ಪ್ರಭುಸ್ತುಂ ದೀನಾನಾಂ	೧೫	೨೦ ವಸ್ತ್ರೋದ್ಧೂತವಿಧೌ	೨೦
೨೨ ಪ್ರಲೋಭಾದ್ಯೈ	೨೩	೧೬ ವಿರಿಂಚಿದೀರ್ಘಾಯುಃ	೧೭
೩೮ ಪ್ರಾಕೃತ್ಯಾಚಲ	೩೯	೪೭ ಶಂಭುಧ್ಯಾನ	೪೮
೧೭ ಫಲಾದ್ಯಪುಣ್ಯಾನಾಂ	೧೮	೮೪ ಶಿವ ತವವರಿಚರ್ಯಾ	೮೬
೬೭ ಬಹುವಿಧಪರಿತೋಷಬಾಷ್ಪ	೬೯	೨೦ ಸದಾಮೋಹಾಟವ್ಯಾಂ	೨೧
೮೨ ಬಾಣತ್ವಂ ವೃಷಭತ್ವಂ	೮೧	೭೮ ಸದುಪಚಾರವಿಧಿಷು	೭೮
೭೭ ಬುದ್ಧಿಸ್ಥಿರಾಭವಿತುಮೀಶ್ವರ	೭೭	೫೪ ಸಂಧ್ಯಾಘರ್ಮ	೫೬
೭೬ ಭಕ್ತಿರ್ಮಹೇಶ	೭೬	೫೦ ಸಂಧ್ಯಾರಂಭವಿಜ್ಞಂಭಿತಂ	೫೨
೩೬ ಭಕ್ತೋ ಭಕ್ತಿಗುಣಾ	೩೬	೯೪ ಸಾ ರಸನಾ	೯೦
೭೩ ಭೂದಾರತಾ	೭೪	೨೮ ಸಾರೂಪ್ಯಂ ತವಪೂಜನೇ	೨೮
೫೧ ಭೃಂಗೀಚ್ಛಾ	೫೩	೨೫ ಸ್ವೈರ್ಬಹ್ಯಾದೀನಾಂ	೨೬
೭ ಮನಸ್ತೇಸಾದಾಬ್ಜೆ	೮	೫ ಸ್ವತೌಶಾಸ್ತ್ರೇವೈದ್ಯೆ	೫
೩೭ ಮನ್ಥಾನಂ	೩೮	೯೮ ಸರ್ವಾಲಂಕಾರಯುಕ್ತಾಂ	೯೩
೪೩ ಮಾಗಚ್ಛತ್ವಮಿತಸ್ತೋ	೪೪	೪ ಸಹಸ್ರಂವರ್ತಂತೇ	೪
೬೩ ಮಾಗಾರ್ವತಕತ	೬೫	೯೩ ಸೋಮಕಲಾಧರ	೯೦
೮ ಯಥಾಬುದ್ಧಿಶ್ಚಕ್ರಾ	೯	೧೦೦ ಸ್ತೋತ್ರೇಣಾಲಂ	೯೫
೮೮ ಯದಾಕೃತಾಂಭೋನಿಧಿ	೮೬	೫೯ ಹಂಸಃಪದ್ಮವನಂ	೬೧
೩೫ ಯೋಗಕ್ಷೇಮಧುರಂ	೩೫		

ಅಶುದ್ಧ ಶೋಧನ.

ಪುಟ	ಪದ್ಧತಿ	ಅಶುದ್ಧ	ಶುದ್ಧ
೧	೪	ಪುನರ್ಭವಾಭ್ಯಾಂಮಾನಂದ	ಪುನರ್ಭವಾಭ್ಯಾ ಮಾನಂದ
,,	೧೪	ಸ್ವಕೇಯಳಾದ	ಸ್ವಕೇಯಗಳಾದ
೨	೨೦	ಕುಲುವೆ	ಕಾಲುವೆ
೪	೪	ಅಪರಿಭಿನ್ನವಾದ	ಅಪರಿಚ್ಛಿನ್ನವಾದ
೭	೭	ವಹಿಸಿ	ವಹಸಿ
೮	೧	ವೃಧಾ ಇತ್ಯಾದಿ ವ್ಯಾಕ್ಯವನ್ನು ೭ ನೇ ಪುಟದ	ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಓದಬೇಕು.
,,	೩	ಎದು	ಎಯ್ದು
೧೨	೧೦	ವಿಹಾರಾಸಶಕ್ತಂ	ವಿಹಾರಾಸಕ್ತಂ
,,	,,	ಸಾದಾಜ್ಞ	ಸಾದಾಬ್ಜ
೧೪	೨	ಭವತ	ಭವತು
೨೦	೧೨	ವಹಸಿದರೇ	ವಹಿಸಿದರೇ
೨೧	೨೨	ತಿರುತ್ತ	ತಿರುಗುತ್ತ
೨೨	೮	ತಳಿಯುವುದು	ತಳಿಯುವುದು
೨೪	೮	ಕಥಮಿವ	ಕಥಮಿವ
,,	೨೧	ಹೇಪ ರಮಶಿವ	ಹೇ ಪರಮಶಿವ
೨೭	೮	ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿ	ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿ
,,	೧೪	ಅಘ್ರಾಯ	ಅಘ್ರಾಯ
,,	೨೨	ಶೀತಾಂಶಾ	ಶೀತಾಂಶಾ
೩೩	೪	ತನ್ನೀಲ	ತೇನೀಲ
೩೪	೨೦	ಭ್ರಶ್ಯದೇವ	ಭ್ರಶ್ಯದ್ವೇವ
೩೭	೧೪	ವಹರಸಿ	ವಹರತಿ
೩೮	೧೩	ಬುದ್ಧಿಮಂತ	ಬುದ್ಧಿಮಂತ
೪೦	೭	ಚರಿತಸ್ತಾಪಂ	ಚರಿತಃಪಾಪಂ
೬೧	೨೦	ಇಚ್ಛತಿ	ಸಮಿಚ್ಛತಿ

ಪುಟ	ಪಂಕ್ತಿ	ಅಶುದ್ಧ	ರುದ್ಧ
೬೭	೩	ಪರ್ಯಟನಂ	ಪರ್ಯಟನಂ
,,	೧೨	ಮುಚ್ಚೇಷ್ಟಿತಂ	ಮುಚ್ಚೇಷ್ಟಿತಂ
೭೦	೧	ಸ್ಥುಟ	ಸ್ಥುಟ
,,	೭೯	೭೭
,,	೧೩	೭೯	೭೮
,,	೧೮	ಅದ್ಯಾ	ಅದ್ಯಾ
೮೮	೨೧	ಮುಕ್ತ	ಮುಕ್ತೇ
೮೯	೬	ಮುಕ್ತಃ	ಮುಕ್ತೇಃ

ಶ್ರೀಮಚ್ಛಂಕರ ಸದ್ಗುರುಭ್ಯೋನಮಃ.

ಪ್ರತಿಪದ ಟೀಕಾಸಹಿತಮಾದ,

ಶಿವಾನಂದಲಹರೀ.

ಕಲಾಭ್ಯಾಂ ಚೂಡಾಲಂಕೃತ ಶಶಿಕಲಾಭ್ಯಾಂ ನಿಜತಪಃ-
ಫಲಾಭ್ಯಾಂ ಭಕ್ತೇಷು ಪ್ರಕಟಿತ ಫಲಾಭ್ಯಾಂ ಭವತು ನಮಃ॥
ಶಿನಾಭ್ಯಾನುಸ್ಮೋಕ ತ್ರಿಭುವನ ಶಿನಾಭ್ಯಾಂ ಹೃದಿಪುನ-
ರ್ಭವಾಭ್ಯಾನ್ಮಾನಾನಂದಸ್ಫುರದನುಭವಾಭ್ಯಾಂ ನತಿರಿಯಂ॥೧॥

ಅವತಾರಿಕೆ—ಶ್ರೀಮಚ್ಛಂಕರಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯರು ತಾವು
ಮಾಡಲುಧ್ಯಮಿಸಿದ ಈ ಗ್ರಂಥವು ನಿರ್ವಿಘ್ನಪರಿಸಮಾಪ್ತಿಯನ್ನೈದು
ವುದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ಇಷ್ಟದೇವತಾ ಸಮಸ್ಕಾರಾತ್ಮಕ
ಮಂಗಳವನ್ನಾಚರಿಸುತ್ತಾರೆ; ಎಂದರೇ ತಾಯಿತಂದೆಗಳಾಗಿ ಸರ್ವ
ಜಗತ್ಪಾಲಕರಾದ ಪಾರ್ವತೀ ಪರಮೇಶ್ವರರನ್ನು ಎಂದಿಗಿರಬೇಂದು
ಭಾವವು.

ಟೀ || ಕಲಾಭ್ಯಾಂ-ಸಕಲ ವಿದ್ಯಾಸ್ವರೂಪಗಳಾದ, ಚೂಡಾ
ಲಂಕೃತ ಶಶಿಕಲಾಭ್ಯಾಂ, ಚೂಡಾ-ಶಿಖೆಯಿಂದ, ಅಲಂಕೃತ-ಅಲಂ
ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಶಶಿ-ಚಂದ್ರನ, ಕಲಾಭ್ಯಾಂ - ಕಲೆಗಳುಳ್ಳ, ನಿಜತಪಃ-
ಫಲಾಭ್ಯಾಂ, ನಿಜ-ಸ್ವಕೀಯಗಳಾದ, ತಪಃ-ತಪಸ್ಸುಗಳ, ಫಲಾಭ್ಯಾಂ-
ಫಲಭೂತಗಳಾದಂಥಾ, ಭಕ್ತೇಷು-ತಮ್ಮ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ, ಪ್ರಕಟಿತಫಲಾ

ಭ್ಯಾಂ, ಪ್ರಕಟಿತ - ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಫಲಾಭ್ಯಾಂ-ಧರ್ಮಗಳುಳ್ಳ, ಅ
ಸ್ತೋತ್ರಕೃತ್ರಿಭುವನಶಿವಾಭ್ಯಾಂ, ಅಸ್ತೋತ್ರ-ಅತಿಶಯವಾದ, ತ್ರಿಭುವನ-
ಮೂರುಲೋಕಗಳಿಗೂ, ಶಿವಾಭ್ಯಾಂ-ಮಂಗಳಕರವಾದಂಥಾ, ಹೃದಿ-
ಮನದೊಳು, ಪುನರ್ಭವಾಭ್ಯಾಂ-ಧ್ಯಾನಮಾಡುವದರ ದೆಸೆಯಿಂದಹುಟ್ಟು
ತಿರುವೆಂಥಾ, (ಎಂದರೆ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವಾಗಲೆಲ್ಲ ಹುಟ್ಟುತ್ತಿರುವಂಥಾ
ವೆರೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯವು) ಇಂಥಾ ಆನಂದಸ್ವರದನುಭವಾಭ್ಯಾಂ,
ಆನಂದ-ಆನಂದದಿಂದ, ಸ್ವರತ್-ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವ, ಅನುಭವಾಭ್ಯಾಂ-
ಸ್ವರೂಪಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ, ಶಿವಾಭ್ಯಾಂ-ಪಾರ್ವತೀಪರಮೇಶ್ವರರಿಗೋಸ್ಕರ,
ಇಯಂ-ಈ, ಮೆ-ನನ್ನ ಸಂಬಂಧವಾದ, ನತಿಃ-ನಮಸ್ಕಾರವು, ಭವತು-
ಆಗಲಿ.

ಗಲಂತೀ ಶಂಭೋ ! ತ್ವಚ್ಚರಿತ ಸರಿತಃ ಕಿಲ್ವಿಷರಜೋ-
ದಳಂತೀಧೀ ಕುಲ್ಯಾಸರಣಿಷುಪತಂತೀವಿಜಯತಾಮ್ ||
ದಿಶಂತೀ ಸಂಸಾರ ಭ್ರಮಣ ಪರಿತಾಪೋಪ ಶಮನಂ,
ವಸಂತೀ ಮುಚ್ಚೀತೋ ಹೃದಭುವಿ ಶಿವಾನಂದಲಹರಿ || ೨ ||

ಅವತಾರಿಕೆ—ಈ ಮೇರೆ ಮಂಗಳವನ್ನಾಚರಿಸಿ ತಮ್ಮ ಮನ
ದೋಳ್ ಶಿವಾನಂದಸ್ಥೈರ್ಯವಂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆಂತನೆ.

ಟೀ || ಹೇಶಂಭೋ!-ಎಲೈ ಸುಖಕಾರಣನೇ, ತ್ವಚ್ಚರಿತಸರಿತಃ,
ತ್ವತ್-ನಿನ್ನ, ಚರಿತ-ಚರಿತ್ರವೆಂಬ, ಸರಿತಃ-ಪ್ರವಾಹದದೆಸೆಯಿಂದ, ಗಲಂ
ತೀ-ಜಾರುತ್ತಿರುವ, ಕಿಲ್ವಿಷರಜೋದಳಂತೀ - ಕಿಲ್ವಿಷ-ಪಾಪಗಳೆಂಬ,
ರಜಃ—ಧೂಳಿಯನ್ನು ದಳಂತೀ ಭೇದಿಸುತ್ತಿರುವ, ಧೀಕುಲ್ಯಾ
ಸರಣಿಷು, ಧೀ-ಬುದ್ಧಿಗಳೆಂಬ, ಕುಲ್ಯಾ-ಅಲ್ಪಗಳಾದ ಕುಲುವೆಗಳ,
ಸರಣಿಷು-ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ, ಪತಂತೀ-ಬೀಳುತ್ತಿರುವ, ಸಂಸಾರಭ್ರಮಣ
ಪರಿತಾಪೋಪಶಮನಂ, ಸಂಸಾರ-ಜನನಮರಣರೂಪ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ,

ಭ್ರಮಣ ತಿರುಗೋಣದರಿಂದಂತಾದ, ಪರಿತಾಪ-ದುಃಖದ, ಉಪಶಮನಂ-ಶಾಂತಿಯನ್ನು, ದಿಶಂತೀ-ಕೊಡುತ್ತಿರುವ, ಮಚ್ಚೇತೋಹೃದಭುವಿ, ಮತ್-ನನ್ನ, ಚೇತಃ-ಮನಸ್ಸೆಂಬ, ಹೃದ-ಮಡುವಿನ, ಭುವಿ-ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ, ವಸಂತೀ-ಇರುತ್ತಿರುವ ಶಿವಾನಂದಲಹರೀ, ಶಿವ-ಶಿವನ ಧ್ಯಾನದಿಂದ ಉಂತಾದ. ಆನಂದಲಹರೀ-ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನ ಪ್ರವಾಹರೂಪವಾದ ಆನಂದವು, ವಿಜಯತಾಂ-ಇತರ ಪ್ರಾಕೃತಾನಂದ ಸ್ವವಾಹಗಳಿಗಿಂತ ಅಧಿಕೋತ್ಕೃಷ್ಟವಾಗಲಿ.

ತ್ರಯೀವೇದ್ಯಂ ಹೃದ್ಯಂ ತ್ರಿಪುರಹರನಾದ್ಯಂತಿನಯನಂ |
ಜಟಾಭಾರೊಪಾರಂ ಚಲದುರಗಹಾರಂ ಮೃಗಧರಮ್,
ಮಹಾದೇವಂ ದೇವಂ ಮಯಿಸದಯಭಾವಂ ಪಶುಪತಿಂ |
ಚಿದಾಲಂಬಂ ಸಾಂಬಂ ಶಿವಮತಿವಿಚಂಬಂ ಹೃದಿಭಜಿ ||೩||

ಅವತಾರಿಕೆ---ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತವಾದ ಶಿವಾರ್ಥದ ಭಾವನಾರೂಪವಾದ ಆನಂದಕ್ಕೆ ಮೂಲಭೂತವಾದ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಈ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಶೀ|| ಅಹಂ-ನಾನು (ಎಂದವಾಗಿ ಅಧ್ಯಾಹಾರವು,) ತ್ರಯೀವೇದ್ಯಂ, ತ್ರಯೀ-ಮೂರು ವೇದಗಳಿಂದಲೂ, ವೇದ್ಯಂ-ತಿಳಿಯಲ್ಪಡತಕ್ಕ ವನಾಗಿಯೂ, ಹೃದ್ಯಂ-ಮನೋರಮಣೀಯನಾಗಿಯೂ, ತ್ರಿಪುರಹರಂ-ರಾಕ್ಷಸವಾಸಸ್ಥಾನಗಳಾಗಿ ಆಕಾಶಚರಗಳಾದ ಮೂರು ಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ದಹಿಸಿದವನಾಗಿಯೂ, ಅಥವಾ ಸ್ಥೂಲಾದಿ ಶರೀರತ್ರಯವನ್ನು ಹರಿಸಿದವನಾಗಿಯೂ, ಆದ್ಯಂ-ಜಗತ್ಸೃಷ್ಟಿಗಿಂತಲೂ ಮುಂದಿರುವವನಾಗಿಯೂ, ತ್ರಿನಯನಂ-ಮೂರು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಜಟಾಭಾರೊಪಾರಂ-ಜಡೆಗಳ ಭಾರದಿಂದಂಭೀರನಾಗಿಯೂ, ಚಲದುರಗಹಾರಂ-ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವಂಥಾ ಯೆದೆಯಿಂದ ನಡೆಯುವವು-

ಗಳನ್ನೇ (ಎಂದರೆ ಸರ್ಪಗಳನ್ನೇ) ಹಾರವಾಗಿ ಧರಿಸಿರುವವನಾಗಿಯೂ
 (ಸರ್ಪಭೂಷಣನೆಂದುಭಾವವು), ಮೃಗಧರಂ-ಹುಲ್ಲೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವ
 ನಾಗಿಯೂ, ಅಧವಾ ಚಿತ್ತು ಅಚಿತ್ತುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿಯೂ,
 ಮಹಾದೇವಂ-ಅಪರೇಷ್ಠಿನ್ನವಾದ ಸ್ವಪ್ರಕಾಶಾನಂದಮಯನಾಗಿಯೂ,
 ದೇವಂ-ಅಪ್ರಾಕೃತಾನಂದರೂಪನಾಗಿಯೂ, ಮಯಿ-ನನ್ನವಿಷಯದಲ್ಲಿ,
 ಸದಯಭಾವಂ-ದಯೆಯಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಭಾವನೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ,
 ಪಶುಪತಿಂ, ಪಶು-ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮಕೀಟಪರ್ಯಂತವಾಗಿ ದ್ವಿಸಾಕ್ಷ
 ತುಷ್ಪಾದ್ರೂಪಗಳಾದ ಪಶುಗಳಿಗೆ, ಪತಿಂ-ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿಯೂ, ಚಿದಾ
 ಲಂಬಂ-ಚಿತ್ತೇಂಬಸ್ವಾತ್ಮನಿಗೆ ಗೋಚರನಾಗಿಯೂ, ಸಾಂಬಂ-ಉಮಾ
 ಸಹಿತನಾಗಿಯೂ, ಅತಿವಿಡಂಬಂ-ಅತ್ಯಂತವಾಗಿ ಲೋಕಾನುಕರಣವಂ
 ಮಾಡುವವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ, ಶಿವಂ-ಮಂಗಳ ಮೂರ್ತಿಯಾದಈಶ್ವ
 ರನನ್ನು, ಹೃದಿ-ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ಭಜಿ-ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಇದರಿಂದ ಉಕ್ತವಾದ ಶಿವಾನಂದಲಹರಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಈಶ್ವರ
 ಭಾವನೆಯಲ್ಲಿ ತದ್ವಿವ್ಯ ಗುಣಜ್ಞಾನವು ಬೇಕಾದುದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು
 ಮುಂದು ಪೇಳಿದರೆಂದು ಭಾವವು.

ಸಹಸ್ರಂ ವರ್ತಂತೆ ಜಗತಿ ವಿಬುಧಾಃ ಕ್ಷುದ್ರಫಲದಾಃ |
 ನಮನ್ಯೈ ಸ್ವಪ್ನೇವಾ ತದನುಸರಣಂ ತತ್ಕೃತಫಲಂ ||
 ಹರಿಬ್ರಹ್ಮಾದೀನಾಮಪಿ ನಿಕಟಿಭಾಜಾಮಸುಲಭಂ |
 ಚಿರಂಯಾಚಿ ಶಂಭೋ! ಶಿವತವ ಪದಾಂಭೋಜಭಜನಂ||೪||

ಅವತಾರಿಕೆ—ಮೊದಲು ಶಿವಾನಂದಲಹರಿಯಂ ಪ್ರಶಂಸಿಸಿ
 ಅದಕ್ಕೆ ಮೂಲವಾದ ಶಿವಭಜನವನ್ನೂ, ಅದಕ್ಕೆ ಆಲಂಬಕಗಳಾಗಿರುವ
 ಗುಣಗಳನ್ನೂ ಸಹ ನುಡಿದು ಇತರ ದೇವತಾಭಜನದಲ್ಲಿ ಉಪೇಕ್ಷಾ
 ಪ್ರಕಾಶನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅಂಥಾ ಶಿವ ಭಜನದಲ್ಲಿ ತಾನು ಪಡೆದಿರುವ

ತೀವ್ರವಾದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಬೀ || ಹೇ ಶಂಭೋ !-ಎಲೈ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಮಂಗಳವನ್ನು ಭಾವಿಸು ವನೇ! ಹೇಶಿವ !-ಎಲೈ ಸ್ವಯಂ ಮಂಗಳ ಮೂರ್ತಿಯಾದ ದೇವರೇ ! ಜಗತಿ-ಲೋಕದೊಳು, ಕ್ಷುದ್ರಫಲದಾಃ-ಅಲ್ಪಫಲಗಳನ್ನೀಯುವಂಥಾ, ವಿಬುಧಾಃ-ದೇವರುಗಳು, ಸಹಸ್ರಂ-ಬಹುಜನರು, ವರ್ತಂತೆ-ಇದಾರೆ. ಅಹಂ-ನಾನು, ಸ್ವಪ್ನೇವಾ-ಕನಸಿನಲ್ಲಾದರೂ, ತದನುಸರಣಂ-ಅವರು ಗಳನ್ನನುಸರಿಸುವಿಕೆಯನ್ನೂ, ತತ್ಕೃತಫಲಂ-ಅವರಿಂದಂಟಾಗುವ ಪ್ರ ಯೋಜನವನ್ನೂ ನಮಸ್ಕೃತ-ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ಯಾವದನ್ನೆಂ ದರೆ, ನಿಕಟಭಾಜಾಂ-ಸನ್ನಿಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಇರುವ, ಹರಿಬ್ರಹ್ಮಾ ದೀನಾಮಪಿ-ವಿಷ್ಣುಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಗೂ, ಅಸುಲಭಂ-ದುರ್ಲಭವಾದಂ ಥಾ, ತವ-ನಿನ್ನ, ಪದಾಂಭೋಜಭಜನಂ-ವಾದಪದ್ಧತಿಗಳ ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಚಿರಂ-ಯಾವಾಗಲೂ, ಯಾಚೆ-ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಲಿದ್ದೇನೆ; ಎಂದರೆ ಸರ್ವದೇ ವತೋತ್ಕ್ರೇಷ್ಟನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಪಾದಾಂಬುಜಧ್ಯಾನವು ದುರ್ಲ ಭವಾದುದರಿಂದ ಅದೇ ತನಗೆ ಅವಶ್ಯಬೇಕಾದುದೆಂದು ಭಾವವು.

ಸ್ತುತೌಶಾಸ್ತ್ರೈವೈದ್ಯೈಶಕುನ ಕವಿತಾ ಗಾನಘಣಿತೌ |

ಪುರಾಣೇ ಮಂತ್ರೇ ವಾ ಸ್ತುತಿ ನಟಿನ ಹಾಸ್ಯೇ ಷ್ವಚತುರಃ||

ಕಥಂ ರಾಜ್ಞಾಂ ಪ್ರೀತಿರ್ಭವತಿ ಮಯಿಕೋಹಂ ಪಶುಪತೇ |

ಪಶುಂನಾಂ*ಸರ್ವಜ್ಞಪ್ರಥಿತಕೃಪಯಾಪಾಲಯವಿಭೋ||೫||

ಅವತಾರಿಕೆ—ಅಲ್ಪಾಸ್ಥಿರ ಹೇಯ, ಫಲಪ್ರದರಾದ ರಾಜಾದಿ ಮನುಷ್ಯರ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನೇ ಸಂಪಾದಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯತೆಯಿಲ್ಲದ ನನಿಗೆ ಸರ್ವೋತ್ತಮವಾದ ಆಮುಷ್ಮಿಕ ಫಲವಂ ಪಡೆಯುವ ಯೋ

ಗೃತೆಯೆಲ್ಲಿಯದು, ಅದು ಇಲ್ಲದ ಇಂಥಾ ವ್ಯರ್ಥಜನ್ಮಿಯಾದ ನನ್ನನ್ನು ನೀನು ಪೇಕ್ಷಿಸಕೂಡದು, ಏತಕ್ಕೆಂದರೆ ನಿನಗೂ ನನಗೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧಸಿಂಧಾದ್ದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಸ್ಮೃತೌ-ಮನ್ವಾದಿ ಸ್ಮೃತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಶಾಸ್ತ್ರ-ತರ್ಕ ವ್ಯಾಕರಣವಿಮಾಂಸಾದಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ವೈದ್ಯ-ವೈದ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ, ಶಕುನ ಕವಿತಾ ಗಾನಘಣಿತೌ, ಶಕುನ-ಜ್ಯೋತಿಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ, ಕವಿತಾ-ಕವಿತ್ವದಲ್ಲಿಯೂ, ಗಾನಘಣಿತೌ-ಸಂಗೀತದ ವಾಕ್ಯ, ಕಾಶನದಲ್ಲಿಯೂ, ಪುರಾಣ-ಪೂರ್ವಜರೀತಿ, ಮಂತ್ರೇವಾ-ಮಂತ್ರ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಾದರೂ, ಸ್ತುತಿಸಂಪನ್ನಹಾಸ್ಯೇಷು, ಸ್ತುತಿ-ಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲೂ, ಸಟನ-ನಾಟ್ಯದಲ್ಲೂ, ಹಾಸ್ಯೇಷು-ಹಾಸ್ಯಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿಯೂ, ಅಚತುರಃ-ಅಸಮರ್ಥನು, ಅಸ್ಮಿ-ಆಗಿದ್ದೇನೆ; ಮಯಿ-ಇಂಥಾ ನನ್ನಲ್ಲಿ, ರಾಜ್ಞಾಂ ಪ್ರಭುಗಳ, ಪ್ರೀತಿ-ಪ್ರೇಮವು ಕಥಂ-ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದ, ಭವತಿ-ಉಂಟಾಗುತ್ತಿದೆ? ಹೇಪಶುಪತೇ! ಎಲೈ ಪಶುಪತಿಯೇ! ಅಹಂ-ಇಂಥಾ ನಾನು, ಕಃ-ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಶಾಸ್ತ್ರಪಂಡಿತರಲ್ಲಿ ಯಾವನು. (ಕೇವಲ ಅಜ್ಞಾನಿಯಾದ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯದ ಪಶುವೆಂದು ಭಾವವು.) ಪಶುಂ-ಪಶುವ್ರಾಯನಾದ, ಮಾಂ-ನನ್ನನ್ನು, ಹೇ ಸರ್ವಜ್ಞ! -ಸಕಲ ಹೃದಯ ಸಾಕ್ಷಿಯಾದವನೇ! ಹೇ ಪ್ರಥಿತ!-ಎಲೈ ಸಕಲನಿಗಮಾಗಮ ಪ್ರಖ್ಯಾತನೇ! ಹೇ ವಿಘೋ! -ಎಲೈ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕನೇ! (ಪಾಠಾಂತರ, ಸರ್ವತ್ರ-ಸಕಲಪ್ರಾಣಿ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ, ಸ್ಫುರಿತಕೃಪಯಾ, ಸ್ಫುರಿತ-ಪ್ರಕಾಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟ) ಕೃಪಯಾ-ದಯೆಯಿಂದ, ಪಾಲಯ-ರಕ್ಷಿಸು.

ಎಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಶಾಸ್ತ್ರಾದಿ ಚಾತುರ್ಯದಿಂದ ಅರಸರ ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿ ಈ ಲೋಕದ ಸುಖವಂ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ

ಯೋಗ್ಯತೆ ಇಲ್ಲದೇಯೂ, ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಾನಾಗಿ ತಿಳಿಯದೇ, ಕೇವಲ ಪಶುಪ್ರಾಯನಾದ ನನಗೆ ಪಶುಪತಿಯಾದನೀನೇ ಪಾಲಕನಾದುದರಿಂದ ಸ್ವತ್ತನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ ಭದ್ರವಾಗಿ ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕವೆಂಬುದನ್ನು ಸರ್ವಜ್ಞನಾದನೀನೇ ಬಲ್ಲೆ ಎಂದು ಭಾವವು.

ಘಟೋವಾಮೃತ್ಪಿಂಡೋಪ್ಯಣುರಪಿಚಧೂನೋಗ್ನಿರಚಲಃ |
ಪಟೋವಾ ತುತುರ್ವಾ ಪರಿಹರತಿ ಕಿಂ ಘೋರಶಮನಂ ||
ವೃಥಾ ಕಂಠಕ್ಷೋಭಂ ವಹಸಿ ತರಸಾ ತರ್ಕವಚಸಾ |
ಪದಾಂಭೋಜಂಶಂಭೋರ್ಭಜಪರಮಸೌಖ್ಯಂವ್ರಜಸುಧೀಃ || ೬ ||

ಅವತಾರಿಕೆ—ಹೀಗೆ ತನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ದೇವರಂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಲೋಕದೊಳು ಹೇಯವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಮನವಂ ಪ್ರವೇಶಗೊಳಿಸಿ ತಮ್ಮ ಆಯುಷ್ಕಾಲವಂ ಕಳೆಯುವವರನ್ನು ಕಂಡು ಮನಸೊಂದು ಅವರಿಗೊಡನೆ ಸರ್ವೋತ್ತಮವಾದ ಶಿವಭಜನದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮೊದಲು ಯಾವಾಗ್ನೂ ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಸವನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಿರುವವನಂ ಕುರಿತು ಸ್ವೇಹವೂರ್ವಕವಾಗಿ ದುರ್ವಿಷಯಗಳಂ ತ್ಯಜಿಸಿ ಶಿವಭಜನವಂ ಮಾಡೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ || ಹೇಸುಧೀಃ! -ಎಲೆ ತರ್ಕಪಂಡಿತನೇ, ಘಟೋವಾ-ಮಡಿಕೆಯಾದರೂ, ಮೃತ್ಪಿಂಡಃ-ಮಣ್ಣಿನ ಮುದ್ದೆಯಾದರೂ, ಅಣುಃ-ಪರಮಾಣುವಾದರೂ, ಅಪಿಚ-ಮತ್ತು, ಧೂಮಃ-ಹೊಗೆಯಾದರೂ, ಅಗ್ನಿಃ-ಬೆಂಕಿಯಾದರೂ, ಅಚಲಃ-ಬಿಟ್ಟವಾದರೂ, ಪಟೋವಾ-ಬಿಟ್ಟವಾದರೂ, ತುತುರ್ವಾ-ನೂಲಾದರೂ, ಘೋರಶಮನಂ-ಕ್ರೂರನಾದ ಯಮನನ್ನು ಪರಿಹರತಿಕಿಂ-ಪರಿಹರಿಸುತ್ತಿದೆಯೇನು? ತರ್ಕವಚಸಾ-ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರದವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ, ಕಂಠಕ್ಷೋಭಂ-ಕಂಠದಶ್ರಮವನ್ನು, ವಹಸಿ-ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿ

ದ್ವೀಯ; ವೃಥಾ-ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಿ ಶಂಭೋ-ಶುಭವಸ್ನೇಯುವವನ
ಪದಾಂಭೋಜಂ-ಚರಣಕಮಲವನ್ನು, ಭಜಿ-ಹೊಂದು. ಅದರಿಂದ, ತರಸಾ-
ಶೀಘ್ರದಿಂಪರಮಸೌಖ್ಯಂ-ಮೋಕ್ಷಸುಖವನ್ನು, ವ್ರಜ-ಐದು

ಇದರಿಂದ ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರತಿಪಾದ್ಯಗಳಾದ, ಕಾರ್ಯ, ಉಪಾ-
ದಾನಕಾರಣ, ಹೇತು, ಸಾಧ್ಯಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ಆಯಾ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಯಾ-
ವಾಗೂ ಸುಡಿಯುವುದರಿಂದ ಪಾಪ ಪರಿಹಾರವೂ, ಅದರಿಂದ ಪರಮೇ-
ಶ್ವರನ ಪ್ರಸಾದವೂ, ಅದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷಾನಂದವೂ ಉಂಟಾಗಲಯಿ-
ದು. ದೇಹಶ್ರಮ ಒಂದೇಯಾದ್ದರಿಂದ ಪರಮಶಿವನನ್ನು ಭಜಿಸಿವೇ
ಕೆಂದು ಭಾವವು.

ಮನಸ್ತೇ ಸಾದಾಚ್ಛೇನಿವಸತು ವಚಸ್ತೋತ್ರಫಣಿತೌ |
ಕರೌ ಚಾಭ್ಯರ್ಚಾಯಾಂ ಶ್ರುತಿರಪಿಕಥಾಕರ್ಣನವಿಧೌ ||
ತನ ಧ್ಯಾನೇ ಬುದ್ಧಿರ್ನಯನಯುಗಳಂ ಮೂರ್ತಿವಿಭವೇ |
ಪರಗುಂಥಾರ್ಕೈರ್ವಾ ಪರಮಶಿವ ಜಾನೇ ಪರಮತಃ || ೭ ||

ಅವತಾರಿಕೆ—ಹೀಗೆ ಭಗವದ್ಗುಣ ವರ್ಣನ ಪರಗಳಲ್ಲದ ಸಾಮಾ-
ನ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರ ವ್ಯಾಸಂಗದಿಂದಲೇ ತಮ್ಮ ಆಯುಷ್ಯಾಲವಂ ಕಳೆಯುವ
ವಿದ್ವಾಂಸರೊಳು ತಾರ್ಕಿಕರನ್ನು ಕುರಿತ ಬುದ್ಧಿವಾದದಿಂದ ಉಪಲಕ್ಷ್ಯಣ-
ವಾಗಿ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಬೇಡಿ, ತರುವಾಯ ತಮ್ಮ ಅಂತಃಕರಣವು ಕೇವಲ
ಶಿವಾಯತ್ತವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಅದರ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಬಾಹ್ಯಕರಣಗಳೆ-
ಲ್ಲವೂ ಪರಮಶಿವ ವಿಷಯ ಪರಗಳಾಗುವುದೇ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನ-
ವಾಗಿ ಶಿವಭಜನ ಮುಖ್ಯಾಂಗಗಳಾಗುವುದರಿಂದ ತನ್ನ ಅಂತಃಕರಣ
ಬಾಹ್ಯಕರಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಕೈಂಕರ್ಯ ಪರಗಳಾಗುವಾಗ ಇತರ ವಿಷ-
ಯ ಸಂಪರ್ಕ ತೂಸ್ಯನಾಗುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಬೀ|| ಹೇ ಪರಮಶಿವ ! - ಎಲೈ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟನಾದ ಶಿವನೇ !
ಮನಃ-(ಸನ್ನ) ಹೃದಯವು, ಶೇ-ನಿನ್ನ, ಪಾದಾಬ್ಜೇ - ಚರಣಾರವಿಂದದಲ್ಲಿ
ನಿವಸತು-ಶೇರಿಇರಲಿ. ವಚಃ - ವಾಗಿಂದ್ರಿಯವು, ಸ್ತೋತ್ರಘಣಿತಾ-
ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ನುಡಿಯುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ (ಶೇರಿ ಇರಲೆಂದು ಶೇಷವು),
ಕರಾ-ಕೈಗಳು, ಅಭ್ಯರ್ಚಾಯಾಂಜ-ನಿನ್ನ ಅರ್ಚನೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ನಿವಸತು-
ಇರಲಿ, ಇಲ್ಲಿ ಚಕಾರವು ಕೈಗಳಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಡುವ ಎಲ್ಲಾ ಸೇವೆಗ-
ಳನ್ನೂ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಶ್ರುತಿರಪಿ-ಶ್ರುತೀಂದ್ರಿಯವೂ, ಕಥಾಕರ್ಣ-
ವಿಧಾ, ಕಥಾ-ನಿನ್ನ ಕಥೆಗಳನ್ನು, ಆಕರ್ಣ-ಕೇಳಿಕೆಯ, ವಿಧಾ-ಕಾ-
ರ್ಯದಲ್ಲಿ, ನಿವಸತು-ಇರಲಿ. ಬುದ್ಧಿ-ಬುದ್ಧಿರೂಪವಾದ ಅಂತಃಕರಣವೃ-
ತ್ತಿಯು, ತವ-ನಿನ್ನ, ಧ್ಯಾನ-ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ, ನಿವಸತು-ಇರಲಿ. ನಯನ-
ಯುಗಲಂ, ನಯನ-ಕಣ್ಣುಗಳ, ಯುಗಲಂ-ದ್ವಂದ್ವವು, ಎಂದರೆ ನೇತ್ರೇಂ-
ದ್ರಿಯವು, ಮೂರ್ತಿವಿಭವೇ-ನಿನ್ನ ಮೂರ್ತಿಯ ಅತಿಶಯದಲ್ಲಿ, ನಿವಸತು-
ಇರಲಿ. ಅತಃಪರಂ-ಹೀಗೆ ನನ್ನ ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಗಳೂ ನಿನ್ನ ಕೈಂಕರ್ಯ-
ಪರಗಳಾದ ತರುವಾಯ, ಪರಗ್ರಂಥಾ-ಇತರ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು, ಕೈಂ-
ಯಾವ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ, ಜಾನೇ-ತಿಳಿಯುವೆನು ? ನನ್ನ ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯ-
ಗಳೂ ಶಿವಾಯತ್ತಗಳಾದುದರಿಂದ ದೇವತಾಂತರ ಮಹಿಮೆ ಪ್ರತಿಪಾದ-
ಕಗಳಾದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು
ಭಾವವು.

ಯಥಾ ಬುದ್ಧಿ ಶ್ರುಕ್ತೌ ರಜತಮಿತಿ ಕಾಚಾಶ್ಚನಿನುಣಿ-
ರ್ಜಲೇ ಪೈಷ್ಪಕ್ಷೀರಂ ಭವತಿ ವ್ಯುಗತ್ಯಷ್ಟಾಸುಸಲಿಲಂ ||
ತಥಾ ದೇವ ಭ್ರಾಂತ್ಯಾ ಭಜತಿ ಭವದನ್ಯಂ ಜಡಜನೋ |
ಮಹಾದೇವೇಶತ್ವಾಂ ಮನಸಿ ಚ ನಮತ್ವಾ ಪತುಪತೇ ||೮||

ಅವತಾರಿಕೆ—ಇಂಥ ವೃತ್ತಿಯು ಸರ್ವಜನೋಚಿತವಾಗಿ ಇರು

ವಾಗ ಕೆಲವರು ದೇವತಾಧರವಂ ಭಜಿಸಲೇತಕೆಂದರೆ ಅದರ ನಿಮಿತ್ತವಂ ಪೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಹೇ ಮಹಾದೇವ!-ಎಲೈ ಅತಿಶಯವುಳ್ಳ ದೇವನೇ!, ಹೇ ಈಶ!-ಎಲೈ ಸರ್ವೇಶ್ವರನೇ!, ಹೇಸಶುಪತೆ!-ಎಲೈ ಸರ್ವಲೋಕಾಧಿಪತಿಯೇ!, ಶುಕ್ತಾ-ಮುತ್ತಿನ ಚಿಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ, ರಜತಂ-ಬೆಳ್ಳಿಯು, ಇತಿ-ಎಂಬದಾಗಿ ಬುದ್ಧಿ-ಚ್ಛಾ ನವು, ಯಥಾ-ಹೇಗೆ, ಭವತಿ-ಹುಟ್ಟುತ್ತದೋ ಕಾ ಚಾಶ್ಚ-ನಿ-ಗಾಜಿನಲ್ಲೂ ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲೂ ಮಣಿ-ರತ್ನವು, ಇತಿ-ಎಂಬದಾಗಿ ಹೇಗೆಯೋ, ಪೃಷ್ಠ-ಹಿಟ್ಟುಕಲಿಸಿದ, ಜಲೆ-ನೀರಿನಲ್ಲಿ, ಕ್ಷೀರಂ-ಹಾಲು ಎಂಬದಾಗಿ ಹೇಗೆಯೋ, ಮೃಗತ್ವಷ್ಟಾಸು-ಬಿಸಿಲು ಕುದುರೆಗಳಲ್ಲಿ, ಸಲಿಲಂ-ನೀರು ಎಂಬದಾಗಿ ಹೇಗೆಯೋ, ತಥಾ-ಹಾಗೆ, ಜಡಜನ-ಮೂಢ ಜನವು, ತ್ವಾಂ-ನಿನ್ನನು, ಮನಸಿಜ-ಮನದೊಳು ಸಹ, ನಮತ್ವಾ-ಎಣೆ ಸದೆ, ಭವದನ್ಯಂ-ನಿನಗಿಂತ ಬೇರೊಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ಅಥವಾ ಬೇರೊಂದು ದೇವರನ್ನು. ದೇವಭ್ರಾಂತ್ಯಾ-ದೇವರೆಂಬ ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ, ಭಜತಿ-ಭಜಿಸುತ್ತಲಿದೆ. ಎಂದರೇ ನಿನಗಿಂತ ಬೇರೊಂದು ವಿಷಯವನ್ನಾದರೂ ಬೇರೊಂದು ದೇವರನ್ನಾದರೂ ಭಜಿಸುವದು ಭ್ರಾಂತಿ ಕಾರ್ಯವಾದುದರಿಂದ ಲೋಕದೊಳೆಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಭಜಿಸಬೇಕೆಂದು ಭಾವವು.

ಗಭೀರ ಕಾಸಾರೆ ವಿಶತಿ ವಿಜನೇ ಘೋರವಿಪಿನೆ |

ವಿಶಾಲೆ ಶೈಲಿ ಚ ಭ್ರಮತಿ ಕುಸುಮಾರ್ಥಂ ಜಡಮತಿಃ ||

ಸಮರ್ಪ್ಯಕಂ ಚೇತಸ್ಸರಸಿಜ ಮುಮಾನಾಥ! ಭವತೇ

ಸುಖೇನೈವ ಸ್ಥಾತುಂ ಜನ ಇಹ ನಜಾನಾತಿ ಕಿಮಹೋ! ||೯||

ಅವತಾರಿಕೆ—ಮೊದಲು ಶಿವಭಜನವು ಅವಶ್ಯ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ಹೇಳಿ ತರುವಾಯ ಅದಕ್ಕಂಗಗಳಾದ ಸಲಕರಣ ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ತತ್ಪರಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವಿಕೆಯುಂ ತಿಳಿಸಿ ಇದಂ ತಪ್ಪಿನಡೆಯುವುದು

ಭ್ರಾಂತಿ ಕಾರ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿಸಿದಾಗ್ಯೂ ಅದು ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ತೋರಿ
ಪಡೆದಿರುವ ಒಬ್ಬಕ್ಕಿಂತಲೂ ಸುಲಭವಾದ ಒಂದುಪಾಯವೆಂದು ತಿಳಿಸು
ತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಹೇಳುವಾನಾಥ!-ಎಲೈ ಪಾರ್ವತೀಪತಿಯೇ !, ಜನಃ-
ಜನವು, ಜಡಮತಿಸ್ಸೌ - ಬುದ್ಧಿಹೀನವಾಗಿ, ಗರ್ಭೀರೆ - ಅಗಾಧವಾದ
ಕಾಸಾರೆ-ಕೊಳದಲ್ಲಿ, ವಿಶತಿ-ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತದೆ. ವಿಜನೆ - ನಿರ್ಜನವಾದ,
ಘೋರವಿಪಿನಿ-ಭಯಂಕರವಾದ ಅಡವಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ವಿಶಾಲೆ-ವಿಸ್ತಾರವುಳ್ಳ,
ಶೈಲೇಶ - ಪರ್ವತದಲ್ಲಿಯೂ, ಕುಸುಮಾರ್ಥಂ - ಹುವುಗಳಿಗೋಸ್ಕರ,
ಹ್ರಮತಿ-ತಿರುಗುತ್ತಲೂಯಿದೆ, ಎಂದರೆ, ಏಕಂ-ಈಡಲ್ಲದೆ ಒಂದೇಯಾಗಿ
ರುವ, ಚೇತಸ್ಸರಸಿಜಂ-ಹೃದಯವೆಂಬ ಕಮಲವನ್ನು, ಭವತೇ-ನಿನ್ನಗೊ
ಸ್ಕರ, ಸಮರ್ಪ್ಯ-ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ಸುಖೇನೈವ-ಸುಖದಿಂದಲೇನೆ, ಇಹ-ಈ
ಲೋಕದಲ್ಲಿ, ಸ್ಥಾತುಂ-ಇರುವುದಕ್ಕೆ, ನಚಾನಾತಿ-ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ, ಅಹೋ -
ಆಶ್ಚರ್ಯವು. ಕಿಂ-ಸುಳ್ಳುವಾದ ಉಪಾಯವನ್ನು ಯಾತಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲವೋ,
ಕಿಂ-ಅದರ ಜನ್ಮವು ಹೇಯವು. ಎಂದರೆ ಶಿವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇತರ ದೇವತೆ
ಗಳನ್ನು ಭಜಿಸುವಿಕೆಯು ಅಚ್ಚಾನ ಕಾರ್ಯವಾದುದರಿಂದ ಅದನ್ನು
ನಿವೃತ್ತಿಗೊಳಿಸಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸದಾ ಶಿವಾರ್ಪಿತವೆಂದು ಮಾಡುವುದೇ ಸ
ರ್ವೋತ್ತಮವಾದ ಉಪಾಯವೆಂದು ಭಾವವು.

ನರತ್ವಂ ದೇವತ್ವಂ ನಗವನ.ನ್ಯುಗತ್ವಂ ಮುಶಕತಾ |

ಪಶುತ್ವಂ ಕೀಟತ್ವಂ ಭವತು ವಿಹಗತ್ವಾದಿ ಜನನಂ ||

ಸದಾತ್ಮತ್ವಾದಾಬ್ಜಸ್ಮರಣ ಪರಮಾನಂದಲಹರೀ |

ವಿಹಾರಾಸಕ್ತಂಚೇದ್ಭೃದಯಮಿಹ ಕಿಂ ತೇನ ವಪುಷಾ?||೧೦||

ಅವತಾರಿಕೆ—ಆತ್ಮನಿಗೆ ಶಿವ ಭಜನವವಶ್ಯವಾಗಿ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು
ಹೇಳಿ, ಆದಾಗ್ಯೂ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮವಶದಿಂದ ಅವನಿಗೆ ತಿರ್ಯಗ್ಗನ್ತವು

ಎಂದರೆ ಪಶುಪತ್ಯಾದಿಜನ್ಮವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದರೆ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಮನಸ್ಸು ಶಿವಧ್ಯಾನಾನಂದವನ್ನೆ ಪ್ರದಿದರೆ ಆ ಶರೀರಗಳಿಂದ ಯೇನೂ ಹಾನಿಯಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಸರತ್ವಂ-ಮನುಷ್ಯನಾಗುವಿಕೆ, ಎಂದರೆ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮವು ದೇವತ್ವಂ-ದೇವಜನ್ಮವು, ನಗ-ವನ-ಮೃಗತ್ವಂ, ನಗ-ಜಿಟ್ಟಿಗಳ ವನ-ಕಾಡುಗಳ ಮತ್ತು ಮೃಗತ್ವಂ-ಮೃಗಗಳ ಜನ್ಮವು, ಮಶಕತಾ-ಸೊಳ್ಳೆಯ ಜನ್ಮವು, ಪಶುತ್ವಂ-ಪಶುಜನ್ಮವು, ಕೀಟತ್ವಂ-ಹುಳುವಿನ ಜನ್ಮವು, ವಿಷಗತ್ವಾದಿ-ಪಕ್ಷಿಯ ಜನ್ಮವೊದಲಾದ, ಜನನಂ-ಉತ್ಪತ್ತಿಯು. ಭವತು-ಉಂಟಾಗಲಿ, ಆದಾಗ್ಯೂ; ಹೃದಯಂ-ಮನಸ್ಸು, ಸದಾ-ಯಾವಾಗಲೂ ತ್ವತ್ಪಾದಾಚ್ಚ ಸ್ಮರಣ ಪರಮಾನಂದ ಲಹರೀ ವಿಹಾರಾತ್ ಸತ್ವಂ, ತ್ವತಾ-ನಿನ್ನ ವಾದಾಬ್ಜ - ಚರಣಾಂಬುಜದ, ಸ್ಮರಣ - ಧ್ಯಾನದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಪರಮಾನಂದ - ಉತ್ತಮಾನಂದದ, ಲಹರೀ-ಪ್ರವಾಹದೊಳು ವಿಹಾರ-ಈಜಾಡುವುದರಲ್ಲಿ, ಆಸಕ್ತಂ-ನಿರತವಾದದ್ದು, ಜೇತಾ-ಆದರೆ, ತೇನ-ಅಂಥಾ, ವಪುಷಾ-ದೇಹದಿಂದ, ಕಿಂ-ಯೇನುಹಾಸಿ;

ಎಂದರೆ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಯಾವ ಜನ್ಮವುಂಟಾದರೂ ಮನಸ್ಸು ಯಾವಾಗ್ಯೂ ಶಿವಧ್ಯಾನ ಸುಖವಂ ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದರೆ ಹೇಯಜನ್ಮವಂ ಪಡೆದರೂ ನಿನ್ನ ಭಜನಕ್ಕೆ ಚ್ಯುತಿಯಿಲ್ಲವಾಗಿ ಅದು ದುರ್ಲಭವಾಗಿದ್ದರೂ ನಿನ್ನ ಕೃಪೆಯಿಂದಲೇ ಸುಲಭವಾಗಬೇಕೆಂದು ಭಾವವು.

ವಟುರ್ವಾ ಗೇಹೀ ವಾ ಯತಿರಪಿ ಜಟೀ ವಾ ತದಿತರೋ |
ನರೋ ವಾ ಯಃ ಕಶ್ಚಿದ್ಭವತು ಭವ ಕಿಂ ತೇನ ಭವತಿ ||
ಯದೀಯಂ ಹೃತ್ಪದ್ಧಂ ಯದಿಭವದಧೀನಂ ಪಶುಪತೇ! |
ತದೀಯ ಸ್ತ್ವಂ ಶಂಭೋ ಭವಸಿ ಭವಭಾರಂಚ ವಹಸಿ||೧೧||

ಅವತಾರಿಕೆ — ಆತ್ಮನು ಪೂರ್ವಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಹೇಯಜನ್ಮವಂ ಪಡೆದರೂ ಶಿವಧ್ಯಾನಾನಂದಭರಿತನಾದರೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಶಿವನಕೃಪೆಯು ಅವ ಶ್ಯವಂತಾಗುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಿ ಅಷ್ಟಮಾತ್ರವೇಯಲ್ಲದೆ ಉತ್ತಮ ಜನ್ಮವನ್ನೆತ್ತಿದ ವಿಧ್ಯುಕ್ತಗಳಾದ ನಾಲ್ಕು ಆಶ್ರಮಗಳನ್ನು ವಹಿಸಿ ಆ ಯಾ ಆಶ್ರಮ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯಿಸಿದರೂ ತನ್ನ ಹೃದಯ ಕಮಲವನ್ನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸದಿದ್ದರೆ ಏನ್ನೋಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲವು, ಅರ್ಪಿಸಿದವನಿಗೆ ಸರ್ವಸೌಭಾಗ್ಯವೂ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳು ತ್ತಾರೆ.

ಹೇ ಭವಾ-ಎಲೈ ಶಂಭುವೇ!, ಹೇ ಪಶುಪತೇ!-ಎಲೈ ಜಗದೀಶನೇ!, ಯಃ ಕಶ್ಚಿತ್-ಯಾವನಾದರೂ ಒಬ್ಬ, ಸರಃ-ಮನುಷ್ಯನು, ವಟುವಾ-ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾದರೂ, ಗೇಹೀವಾ-ಗೃಹಸ್ಥನಾದರೂ, ಯತಿರಸಿ-ಸನ್ಯಾಸಿಯಾದರೂ, ಜಟೀ ವಾ-ವಾನಪ್ರಸ್ಥನಾದರೂ, ತದಿತರೋ ವಾ-ಅವಧೂತನಾದರೂ, ಭವತು-ಆಗಲಿ; ತೇನ-ಅದರಿಂದ, ಕಿಂ ಭವತಿ-ಏನಾಗುತ್ತದೆ, ಯದೀಯಂ-ಯಾವನ ಸಂಬಂಧವಾದ, ಹೃತ್ತದ್ಧಂ-ಹೃದಯಕಮಲವು ಭವದಧೀನಂ-ನಿನ್ನ ಅಧೀನವಾಗಿ ಯು (ಭವತಿ)-ಆದರೆ, ತ್ವಂ-ನೀನು, ತದೀಯಃ-ಅವನ ಅಧೀನನಾಗಿ, ಭವಸಿ-ಆಗುತ್ತಲಿದ್ದೀಯೆ. ಮತ್ತು ಅವನ ಭವಭಾರಂ-ಆ ಜನ್ಮದ ಭಾರವನ್ನು, ವಹಸಿ-ವಹಿಸುತ್ತಲಿದ್ದೀಯೆ. ಎಂದರೆ ನೀನು ನಿನ್ನ ಭಕ್ತನಿಗೆ ಅಧೀನನಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಕೃತಾರ್ಥನಂ ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದೀಯೆಂದು ಭಾವವು.

ಗುಹಾಯಾಂ ಗೇಹೇ ನಾ ಬಹಿರಪಿ ವನೇ ವಾಽದ್ರಿಶಿಖರೇ |
ಜಲೇ ನಾ ವಹ್ನಾ ನಾ ವಸತು ವಸತೇಃ ಕಿಂ ವದ ಫಲಂ ||
ಸದಾ ಯಸ್ಯೈವಾಂತಃಕರಣಮಪಿ ಶಂಭೋ! ತವ ಪದೇ |
ಸ್ಥಿತಂಚೇದ್ಯೋಗೋಸೌಸಚಪರಮಯೋಗೀಸಚಸುಖೇ ||

ಅನತಾರಿಕೆ—ಆಶ್ರಮ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಸುವವರಿಗೆ ಮೂತ್ರವಲ್ಲದೆ ಪರ್ವತ, ವನ, ಗುಹಾದಿ ಏಕಾಂತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸವಂ ಮಾಡುವ ಯೋಗಿಗಳಿಗೂ ಸಹ ನಿನ್ನ ಪದಧ್ಯಾನವೇ ಪರಮ ಪ್ರಯೋಜಕವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ||ಹೇ ಶಂಭೋ!-ಎಲೈ ಸುಖಕರನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನೇ ! ಗುಹಾಯಾಂ-ಗುಹೆಯಲ್ಲಾ ದರೂ, ಗೇಹೇವಾ-ಮನೆಯೊಳಗೂದರೂ, ಬಹಿಃ-ಹೊರಗೆಯಾದರೂ, ವನೇ ವಾ-ಅಡವಿಯಲ್ಲಾ ದರೂ, ಅದ್ರಿಶಿಖರೇ-ಬೆಟ್ಟದಕೊನೆಯಲ್ಲಾ ದರೂ, ಜಲೇವಾ-ನೀರಲ್ಲಾ ದರೂ, ವಹ್ನೌ ವಾ-ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಾ ದರೂ, ವಸತು-ವಾಸವೂಡಲಿ; ವಸತೇಃ-ಅಂತಹ ವಾಸದಿಂದ ಕಿಂ-ಎನು, ಫಲಂ-ಫಲವು, ವದ-ಹೇಳು; ಯಸ್ಯ-ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನ, ಅಂತಃಕರಣಂ-ಹೃದಯವು, ತವ-ನಿನ್ನ, ಪದೇ-ಚರಣದಲ್ಲೇ ಸದಾ-ಯಾವಾಗ್ನೂ, ಸ್ಥಿತಂಜೇತ-ಇದ್ದುದೇ ಆದರೆ, ಅಸೌ ಆ ಇರುವಿಕೆಯೇ ಯೋಗಃ-ಯೋಗವು, ಸಚ-ಅವನೇ, ಪರಮಯೋಗೀ-ದೊಡ್ಡ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪಸಮಾಧಿಯುಳ್ಳಯೋಗೀಶ್ವರನು, ಸಚ-ಅವನೇ ಸುಖಿ-ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದವುಳ್ಳವನು.

ಎಂದರೆ ಗುಹೆ ಮುಂತಾದ ಏಕಾಂತಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದರೂ ನಿನ್ನ ಪದಧ್ಯಾನ ಮಾಡದವನಿಗೆ ಯೋಗಸಿದ್ಧಿ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವವು.

ಅಸಾರೇ ಸಂಸಾರೇ ನಿಜಭಜನದೂರೇ ಜಡಧಿಯಾ |

ಭ್ರಮಂತಂ ಮಾಮಂಧಂಪರಮಕೃಪಯಾ ಪಾತುಮುಚಿತಂ||

ಮದನ್ಯಃ ಕೋ ದೀನಸ್ತವ ಕೃಪಣ ರಕ್ಷಾತಿಸಿಪುಣಃ |

ತ್ವದನ್ಯಃ ಕೋ ವಾ ಮೇ ತ್ರಿಜಗತಿ ಶರಣ್ಯಃ ಪಶುಪತೇ! ||೧೩||

ಅನತಾರಿಕೆ—ಹೀಗೆ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮನಿಷ್ಠರು ಮುಂತಾದ ಉತ್ತಮಾಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಕೇವಲ ಅಧಮನಾದ ತನಗೆ ಪರಮೇ

ಶ್ವರನೇ ಅವಲಂಬವೆಂಬುದನ್ನು ಚಮತ್ಕಾರದಿಂದ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಹೇ ಪಶುಪತೇ!-ಎಲೈ ಜಗದೀಶನೇ, ಅಸಾರೇ-ಸಾರವಿಲ್ಲದ, ಸಿಜಭಜನದೂರೇ-ನಿನ್ನಭಜನಕ್ಕೆ ದೂರವಾದ ಎಂದರೆ ನಿನ್ನ ಭಜನವೇ ಇಲ್ಲದ, ಸಂಸಾರೇ - ಜನ್ಮಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ, ಜಡಧಿಯಾ - ಮಂದಬುದ್ಧಿಯಿಂದ, ಭ್ರಮಂತಂ-ತಿರುಗುತಲಿರುವ, ಅಂಧಂ - ಜ್ಞಾನಶೂನ್ಯನಾದ, ಮಾಂ-ನನ್ನನ್ನು, ಪಾತುಂ-ರಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕೆ, ಉಚಿತಂ-ಯೋಗ್ಯವು ನಿನಗೆಂದು ಶೇಷವು. ಕೃಪಣರಕ್ಷಾತಿನಿಪುಣಃ-ದೀನರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅತಿಸಮರ್ಥನಾದವನೇ, ತವ-ನಿನಗೆ ಮದನ್ಯಃ-ನನಗಿಂತ ಬೇರೊಬ್ಬ, ದೀನಃ-ದೀನನು, ಕಃ-ಯಾವನು ಇರುವನು; ಮೇ-ನನಗೆ, ತ್ವದನ್ಯಃ-ನಿನಗಿಂತ ಬೇರೊಬ್ಬ, ಶರಣ್ಯಃ-ರಕ್ಷಕನು, ತ್ರಿಜಗತಿ-ಮೂರು ಲೋಕದಲ್ಲೂ, ಕಃ-ಯಾವನು ದೊರಕುತ್ತಾನೆ, ಎಂದರೆ, ಯಾವನೂ ಇಲ್ಲ. ಎಂದರೆ ಲೋಕದೊಳು ನನಗಿಂತ ಬೇರೊಬ್ಬ ದೀನನಿಲ್ಲ, ನಿನಗಿಂತ ಬೇರೊಬ್ಬ ರಕ್ಷಕನಿಲ್ಲವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಸಂಬಂಧವು ಉಚಿತವಾಗಿ ಇದೆ ಎಂದು ಭಾವವು.

ಪ್ರಭುಸ್ತ್ವಂದೀನಾನಾಂ ಬಲುಪರಮಬಂಧುಃ ಪಶುಪತೇ !
ಪ್ರಮುಖ್ಯೋ ಹಂತೆಷಾ ನುಪಿಕಿಮುತಬಂಧುತ್ವಮನಯೋಃ ||
ತ್ವಯೈವ ಕ್ಷಂತವ್ಯಾಶ್ರಿತಃ ! ಮದಸರಾಧಾಶ್ಚ ಸಕಲಾಃ |
ಪ್ರಯತ್ನಾತ್ಕರ್ತವ್ಯಂ ಮದವನಮಿಯಂ ಬಂಧುಸರಣಿಃ || ೧೪

ಅವತಾರಿಕೆ—ಪೂರ್ವಶ್ಲೋಕದಿಂದ ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೂ ತನಗೂ ಇರುವ ಮುಖ್ಯಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೇಳಿ ಈ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ಅಂತಹ ಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ ಉಚಿತವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಹೇ ಪಶುಪತೇ!-ಎಲೈ ಜಗದೀಶನೇ ! ತ್ವಂ-ನೀನು, ದೀನಾನಾಂ-ಬಡವರಿಗೆ, ಪ್ರಭುಃ-ನಾಥನು, ದೀನಭಾವವನ್ನು ಹೋಗಲಾ

ಹಿಸಲು ಸಮರ್ಥನು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅವರಿಗೆ, ಪರಮಬಂಧು-ಮುಖ್ಯಬಂಧುವು, ಖಲು-ಆಗುತಲಿದ್ದೀಯಲ್ಲವೆ? ಅಹಮಪಿ-ನಾನೂ. ತೇಷಾಂ-ಆ ದೀನರಿಗೆಲ್ಲಾ, ಪ್ರಮುಖ್ಯ-ಶ್ರೇಷ್ಠನಾಗಿ ಇದೇನೆ; ಅನಯೋಃ-ಇಂತಹ ನಮ್ಮ ಇಬ್ಬರಿಗೂ, ಬಂಧುತ್ವ-ಬಾಂಧವ್ಯವು, ಕಿಮುತ-ವಿಚಾರಿಸತಕ್ಕದೇನಿದೆ; ಆದುದರಿಂದ, ಮದಪರಾಧಾಃ-ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನುಲ್ಲಂಘಿಸಿದಂತಹ ನನ್ನ ಅಪರಾಧಗಳು, ಸಕಲಾಃ-ಎಲ್ಲವೂ, ತ್ವಯೈವ-ನಿನ್ನಿಂದಲೇ, ಕ್ಷಂತವ್ಯಾಃ-ಕ್ಷಮಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವು; ಮತ್ತು ಮದವನಂ-ನನ್ನ ರಕ್ಷಣವನ್ನು, ಪ್ರಯತ್ನಾತ್-ವಿಶೇಷಕೃಪೆಯ ದೆಸೆಯಿಂದ, ಕರ್ತವ್ಯಂ-ಮಾಡತಕ್ಕದು; ಇಯಂ-ಇಂತಹ ಕಾರ್ಯವೇ, ಬಂಧುಸರಣಿಃ-ಬಂಧುಗಳು ಮಾಡುವ ಕಲಸವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಎಂದರೆ ನಮ್ಮ ಈ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ನಾನು ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮನ್ನಿಸಿ ನಿನ್ನ ಕೃಪೆಗೆ ನಾನು ಅಪಾತ್ರನಾಗಿದ್ದರೂ ಅಂತಹ ಸಂಬಂಧವನ್ನಲಾಲಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲೇಬೇಕೆಂದು ಭಾವವು.

ಉಪೇಕ್ಷಾ ನೋ ಚೇತ್ಕಿಂನಹರಸಿ ಭವಧ್ಯಾನನಿಮುಖಾಂ |

ದುರಾಶಾಭೂಯಿಷ್ಠಾಂವಿಧಿಲಿಪಿನುಶಕ್ತೋಯದಿಭರ್ವಾ ||

ಶಿರಸ್ತದ್ವೈಧಾತ್ರಂ ನ ನ ಖಲು ಸುವೃತ್ತಂ ಪಶುಪತೇ! |

ಕಥಂ ವಾ ನಿಯುತ್ನಂ ಕರನಖಮುಖೇನೈವ ಲಾಲಿತಂ || ೧೫

ಅವತಾರಿಕೆ—ತನ್ನ ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು ದೇವರಿಗೆ ಅವಶ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿ ಇದ್ದರೂ, ಅದರಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಇದ್ದರೂ, ಅದು ಅಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಏನುಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಶಂಕಿಸುವ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಶಕ್ತನಾದವನಿಗೆ ಜಗದೊಳಸಾಧ್ಯವಾದುದೊಂದೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಹೇ ಪಶುಪತೇ!-ಎಲೈ ಒಗದೀಶನೇ!, ನಿನಗೆ ಉಪೇಕ್ಷಾ-
 ಉಪೇಕ್ಷೆಯು. ಸೋಚೇತಾ-ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಭವಧ್ಯಾನ ವಿಮುಖಾಂ-ನಿನ್ನ
 ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಅಗಲಿಸುವಂತಹ, ಮತ್ತು ದುರಾಶಾ ಭೂಯಿಷ್ಠಾಂ-ಕೆಟ್ಟ
 ವಿಷಯದ ಆಶೆಯನ್ನೇ ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡಿಸುವಂತಹ, ವಿಧಿಲಿಪಿಂ - ಬ್ರಹ್ಮನ
 ಬರಹವನ್ನು, ಕಿಂ-ಎತಕ್ಕೆ. ನ ಹರಸಿ-ಪರಿಹರಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಭವಾನ್-ನೀನು,
 ಅಶಕ್ತಿ-ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದವನಾಗಿ, ಯದಿ-ಆದರೆ, ನ ನಖಲು - ನಖಗಳಿಂದ
 ಛೇದಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಶಕ್ಯವಾಗಿಯೂ, ಸುಸೃತ್ತಂ-ದೃಢವಾದಸ್ಥಿತಿಯುಳ್ಳದಾ
 ಗಿಯೂ, (ಇದ್ದ) ಪೃಥಾತ್ರಂ-ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಯೂ, ತತ್-
 ಅಂತಃ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ, ಶಿರಃ-ತಲೆಯು, (ನಿನ್ನಿಂದ) ಸಿಯತ್ನಂ-ಪ್ರಯ
 ತ್ನ ವಿಲ್ಲದೆಯೇ, ಕಥಂ-ಹೇಗೆ, ನಖಮುಖೇಸೈವ-ಉಗುರುಗಳ ಕೊನೆ
 ಯಿಂದಲೇ ಲಲಿತಂ-ಛೇದಿಸ್ವಟ್ಟಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು
 ರಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿನಗೆ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿದ್ದರೆ ರಕ್ಷಿಸದೆ ಇರಲಾರೆ ಮತ್ತು
 ಲೋಕದೊಳು ನಿನಗಸಾಧ್ಯವಾದುದು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಭಾ
 ವವು.

ವಿರಿಂಚಿದೀರ್ಘಾರ್ಥಯುರ್ಭವತು ಭವತಾ ತತ್ಪರಶಿರ |

ಶ್ವತುಷ್ಕಂ ಸಂರಕ್ಷ್ಯಂ ನ ಖಲು ಭುವಿ ದೈನ್ಯಂ ಲಿಖಿತವಾ ||

ವಿಚಾರಃ ಕೋವಾ ಮಾಂ ವಿಶದಕೃಪಯಾ ಪಾತಿ ಶಿವತೇ |

ಕಟಾಕ್ಷವ್ಯಾಪಾರಃಸ್ವಯಮುಪಿ ಚ ದೀನಾವನಪರಃ ||೧೬||

ಅವತಾರಿಕೆ—ತಾನು ಶಿವಭಜನಪರನಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಪರಮೇಶ್ವ
 ರನ ಕೃಪೆಯೇ ಕಾರಣವಾದುದರಿಂದ ಅದುಂಟಾಗುವುದಕ್ಕೆ ದೀನತ್ವ
 ವೇ ಕಾರಣವಾಗಿ ಅಂತಹ ದೈನ್ಯವನ್ನೇ ತನ್ನ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಬ್ರಹ್ಮನು
 ತನಗೆ ಪರಮೋಪಕಾರಿಯಾದುದರಿಂದ ಅಂತಹವನನ್ನು ದೀರ್ಘಾರ್ಥಯು
 ಸ್ಮಂತನಂ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ದೇವರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಹೇ ಶಿವ!-ಎಲೈ ಮಂಗಳಕರನಾದ ದೇವರೇ!, ವಿರಿಂಚಿ-
ಬ್ರಹ್ಮನು, ದೀರ್ಘಾಯುಃ-ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಮಂತನಾಗಿ, ಭವತು-ಆಗಲಿ.
ಭವತಾ-ನಿನ್ನಿಂದ, ತತ್ಪರಶಿರಶ್ಚತುಷ್ಕಂ-ಅವನ ಮಿಕ್ಕ ನಾಲ್ಕು ತಲೆಗಳು,
ಸಂರಕ್ಷ್ಯಂ-ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವು, ಸ ಖಲು-ಅವನೇ ಅಲ್ಲವೆ, ಭುವಿ-ಭೂ
ಮಿಯಲ್ಲಿ, ದೈನ್ಯಂ-ದೀನಭಾವವನ್ನು, ಲಿಖಿತವಾಕ್-ಬರೆದನು; ವಿಚಾ
ರಃ-ಅಲೋಚನವು, ಕಃ-ಯಾವುದು, ಏತಕ್ಕೆಂದರ್ಥವು; ಸ್ವಯಮಪಿ-ತಾ
ನೇ, ದೀನಾವನಪರಃ-ದೀನರಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾದ, ತೇ-ನಿನ್ನ, ಕಟಾ
ಕ್ಷವ್ಯಾಪಾರಃ-ಕಣ್ಣಿನೋಟವು. ಮಾಂ-ದೀನನಾದ ನನ್ನನ್ನು, ವಿಶದಕೃ
ಪಯಾ-ಪ್ರಕಾಶವಾದ ದಯೆಯಿಂದ, ಪಾತಿ-ರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಎಂದರೆ
ನಿನ್ನ ಪ್ರಸಾದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ದೀನತ್ವವು ನನಗೆ ಉಂಟಾಗಬೇಕೆಂದು
ಭಾವವು.

ಫಲಾದ್ವಾಪುಣ್ಯಾನಾಂ ಮಯಿ ಕರುಣಯಾ ವಾತ್ಸಯಿವಿಭೋ!
ಪ್ರಸನ್ನೇಪಿ ಸ್ವಾಮಿ! ಭವದಮಲಪಾದಾಬ್ಜಯುಗಳಂ ||
ಕಥಂ ಪಶ್ಯೇಯಂ ಮಾಂ ಸ್ಥಗಯತಿ ನಮಸ್ಸಂಭ್ರಮಜುಷಾಂ!
ನಿಲಿಂಪಾ ನಾಂ ಶ್ರೇಣಿರ್ಮಜಕನಕಮಾಣಿಕ್ಯಮಕುಟೈಃ ||೧೭||

ಅವತಾರಿಕೆ—ನನ್ನ ಪೂರ್ವ ಸುಕೃತದಿಂದ ನಿನ್ನ ಕೃಪೆಯುಂಟಾ
ದರೂ ನಿನ್ನ ಪಾದಾಬ್ಜದರ್ಶನವು ನನಗೆ ದುರ್ಲಭವಾಗಿ ಇದೆ ಎಂದು
ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಹೇ ವಿಭೋ!-ಎಲೈ ಪ್ರಭುವೇ!, ಹೇ ಸ್ವಾಮಿ!-ಎಲೈ
ಅಧಿಪತಿಯೇ!, ಪುಣ್ಯಾನಾಂ-ಪುಣ್ಯಗಳ, ಫಲಾದ್ವಾ-ಫಲದಿಂದಲಾಗಲೀ,
ಮಯಿ-ನನ್ನಲ್ಲಿ, ಕರುಣಯಾವಾ-ಕೃಪೆಯಿಂದಲಾಗಲಿ, ತ್ವಯಿ-ನೀನು,
ಪ್ರಸನ್ನೇಪಿ-ಅನುಗ್ರಹವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಇದ್ದರೂ, ಭವದಮಲಪಾದಾಬ್ಜಯು
ಗಳಂ-ನಿನ್ನ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಪದಕಮಲಗಳ ಜತೆಯನ್ನು, ನಮಸ್ಸಂಭ್ರಮ

ಜುಸಾಂ-ಸಮಸ್ತಾರದಲ್ಲಿ ಕುತೂಹಲವಂ ಪಡೆದಿರುವ, ನಿಲಿಂಪಾನಾಂ-
ದೇವತೆಗಳ, ಶ್ರೀಣಿಃ-ಸಮೂಹವು, ನಿಜಕನಕವಾಣೀಕ್ಯಮಕುಟ್ಟಿಃ-ತಮ್ಮ
ಸ್ವರ್ಣರತ್ನಮಯಗಳಾದ ಕಿರೀಟಗಳಿಂದ, ಮಾಂ - ನನ್ನನು ಕುರಿತು,
ಸ್ಥಗಯತಿ-ಮುಜ್ಜುತ್ತಲಿದೆ (ಮರೆವಾಡುತ್ತಲಿದೆ); ಹೀಗಿರಲಾಗಿ, ಕಥಂ-
ಹೇಗೆ, ಪಶ್ಯೇಯಂ-(ಅಂತಹ ಪಾದಾಬ್ಜವನ್ನು) ನೋಡೇನು, ಎಂದರೆ
ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳೂ ಯಾವಾಗ್ಗೂ ಸಮಸ್ತರಿಸುತ್ತಿರುವ ನಿನ್ನ ಪಾದ
ದರ್ಶನವು ಪಾಮರಮನುಷ್ಯನಾದ ನನಗೆ ಹೇಗೆ ದೊರಕೀತೆಂದು
ಭಾವವು.

ತ್ವನೇಕೋಲೋಕಾನಾಂ ಪರಮಫಲದೋದಿವ್ಯಪದವೀಂ |
ವಹಂತಸ್ತ್ವನ್ಮೂಲಾಂ ಪುನರಪಿ ಭಜಂತೇ ಹರಿಮುಖಾಃ ||
ಕಿಯದ್ವಾದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಂ ತವ ಶಿವ ಮದಾಶಾ ಚ ಕಿಯತೀ |
ಕದಾ ನಾ ಮದ್ರಕ್ಷಾಂ ವಹಸಿ ಕರುಣಾಪೂರಿತದೃಶಾ||೧೮||

ಅವತಾರಿಕೆ—ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳು ಬಹುಕಾಲ ನಿನ್ನಂ ಭಜಿಸಿ
ಸರ್ವೋತ್ತಮಪದವಂ ಹೊಂದಿ ಇದ್ದರೂ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಭಜಿಸುತ್ತಲಿದಾರೆ,
ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಹೇಗೆ ಕೃಪೆಯಿದ್ದೀತು, ಯಾವಾಗ ನನ್ನ
ನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತೀಯೋ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಹೇ ದೇವ!-ಎಲೈ ದೇವರೇ!, ತ್ವಂ-ನೀನು, ಲೋಕಾನಾಂ-
ಎಲ್ಲಲೋಕಗಳಿಗೂ ಪರಮಫಲದಃ-ಉತ್ಕೃಷ್ಟಫಲವಂ ಕೊಡುವನು, ಏಕ
ಏವ-ಓಬ್ಬನೇ ಆಗಿದ್ದಿ; ಹರಿಮುಖಾಃ-ವಿಷ್ಣು ಮುಂತಾದ ದೇವತೆಗಳು,
ತ್ವನ್ಮೂಲಾಂ-ನಿನ್ನಿಂದಂಟಾಗಿರುವ, ದಿವ್ಯಪದವೀಂ-ದಿವ್ಯಸ್ಥಾನವನ್ನು,
ವಹಂತಃ-ಅನುಭವಿಸುವಂತವರಾಗಿ, ಪುನರಪಿ-ಮತ್ತೂ, ಭಜಂತೇ-ಭಜಿಸು
ತ್ತಲಿದಾರೆ; ಹೇ ಶಿವ!-ಎಲೈ ಶಿವನೇ! ತವ-ನಿನ್ನ, ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಂ-ಪ್ರೇಮವು,
(ಅಂತಹವರಲ್ಲಿ,) ಕಿಯದ್ವಾ-ಎಷ್ಟುತಾನೇ ಇದ್ದೀತು; ಮದಾಶಾ ಚ-ನನ್ನ

ಅಪೇಕ್ಷೆಯೂ, ಕಿಯತೀ-ಎಷ್ಟು ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ. ಕರುಣಾಪೂರಿತದೃಶಾ-
ಕೃಪಾಪೂರ್ಣದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ಮದ್ರಕ್ಷಾಂ-ನನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು, ಕದಾ
ವಾ-ಯಾವಾಗತಾನೆ, ವಹಸಿ-ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದೀಯೆ; ಎಂದರೆ ದೊಡ್ಡ
ದೇವತೆಗಳು ನಿನ್ನನು ಯಾವಾಗಲೂ ಭಜಿಸುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಅನರ ಮೇಲೆ
ನಿನಗೆ ದಾಕ್ಕಿಣ್ಯವಿದ್ದೀತೇ ಹೊರತು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಇರಲಾರದು, ಆದರೂ
ನನ್ನ ಆಶೆಗೆ ಮಿತಿയിಲ್ಲ, ಕೇವಲ ಕೃಪೆಯಿಂದಲೇ ನೀನು ಯಾವಾಗ
ರಕ್ಷಿಸುತ್ತೀಯೋ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವವು.

ದುರಾಶಾಭೂಯಿಷ್ಠೇ ದುರಧಿಪ ಗೃಹವ್ವಾರಘಟಿಕೇ |

ದುರಂತೇ ಸಂಸಾರೇ ದುರಿತನಿಲಯೇ ದುಃಖಜನಕೇ ||

ಮದಾಯಾಸಂ ಕಿಂ ನ ವ್ಯಪನಯಸಿ ಕಸ್ಯೋಪಕೃತಯೇ |

ವದೇಯಂಪ್ರೀತಿಶ್ಚೇತ್ತವಶಿವ ಕೃತಾರ್ಥಾಃ ಖಲು ವಯಂ || ೧೯

ಅವತಾರಿಕೆ—ನೀನು ದೊಡ್ಡ ವರಲ್ಲೇ ಸಕ್ಕಪಾತನನ್ನು ವಹಿಸಿ
ದರೆ ನನ್ನ ಶ್ರಮವಂ ತೀರಿಸುವವರಾರು? ಯಾರ ಉಪಕಾರಕ್ಕಾಗಿ
ನನ್ನ ಆಯಾಸವಂ ತೀರಿಸಲಿಲ್ಲವೋ ತಿಳಿಯದು, ನಿನ್ನ ಕೃಪೆಯಿದ್ದರೆ
ನಾವು ಕೃತಾರ್ಥರಾದೇವೇ ಹೊರತು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಮಗೆ ಬೇರೆ ಅವ
ಲಂಬವಿಲ್ಲವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಹೇ ಶಿವ!-ಎಲೈ ಮಂಗಳಕರನೇ, ದುರಾಶಾಭೂಯಿಷ್ಠ-
ಕೆಟ್ಟಆಶೆಯಿಂದ ಅಧಿಕವಾಗಿ, ತುಂಬಿರುವ, ದುರಘಪ ಗೃಹವ್ವಾರಘಟಿ
ಕಿ-ದುಷ್ಟರಾದ ಪ್ರಭುಗಳ ಮನೆಬಾಗಿಲುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಯಿಸುವಂತಾ, ದು
ರಂತೆ-ಕೆಟ್ಟ ಅಂತವುಳ್ಳ, ದುರಿತನಿಲಯ-ಪಾಪಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಾನವಾದ, ದುಃಖ
ಜನಕೆ-ದುಃಖಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ, ಸಂಸಾರ-ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ, ಮದಾಯಾ
ಸಂ-ನನ್ನ ಶ್ರಮವನ್ನು, ಕಿಂ-ಏತಕ್ಕೆ, ನವ್ಯಪನಯಸಿ-ಹೋಗಲಾಟಿಸುವ
ದಿಲ್ಲ? ಕಸ್ಯೋಪಕೃತಯೇ-ಯಾರಿಗೆ ಉಪಕಾರಕ್ಕೋಸ್ಕರ, ವದ-ಹೇಳು,

ಇಯಂ-ಇದು, ತವ-ನಿನ್ನ, ಪ್ರೀತಿಶ್ವೇತಾ-ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ ಗುರುತಾದರೆ, ವಯಂ-ನಾವುಗಳು, ಕೃತಾರ್ಥಾಃಖಲು-(ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲದೇ) ಕೃತಕೃತ್ಯ ರೇಸರಿ. ಎಂದರೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಯಾವಾಗ್ಯೂ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟಪಡುವಂತೆ ನನ್ನ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಬರದನೆಂಬದಾಗಿ ಅವನ ಬರಹವನ್ನು ಸತ್ಯ ಮಾಡುವ ಉಪಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಯೋ ತಿಳಿಯದು, ನೀನೇ ಹೇಳು. ಹಾಗಾದರೆ ಅಂತ ನಿನ್ನ ಕೃಪೆಯಿಂದಲೇ ನಾವೂ ಕೃತಾರ್ಥರಾಗಬೇಕೇ ಹೊರತು ನಮಗೆ ಬೇರೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವವು.

ಸದಾನೋಹಾಟವ್ಯಾಂ ಚರತಿ ಯುವತೀನಾಂ ಕುಚಗಿರಾ |
ನಟತ್ಯಾಶಾ ಶಾಖಾ ಸ್ವಟಿತಿ ರ್ಘುಟಿತಿ ಸ್ವೈರಮುಭಿತಃ ||
ಕಸಾಲಿಃ ಭಿಕ್ಷೋನು ಹೃದಯಕಪಿಮತ್ಯಂತ ಚಪಲಂ |
ದೃಢಂಭಕ್ತ್ಯಾಬಧ್ವಾ ಶಿವಭವದಧೀನಂ ಕುರುವಿಭೋ || ೨೦ ||

ಅವತಾರಿಕೆ—ಅತಿ ಚಪಲವಾದ ನನ್ನ ಹೃದಯವೆಂಬ ಕಪಿಯನ್ನು ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಪಾಶದಿಂದ ಕಟ್ಟಿ ನಿನ್ನ ಅಧೀನವನ್ನಾಗಿ ಇಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಹೇ ಕಸಾಲಿಃ!-ಎಲೈ ಕಪಾಲವುಳ್ಳ, ಭಿಕ್ಷು-ಭಿಕ್ಷುಕನೇ! ಹೇ ಶಿವ!-ಮಂಗಳಕರನೇ! ಹೇ ವಿಭೋ!-ಎಲೈ ಪ್ರಭುವೇ! (ನನ್ನ ಹೃದಯವೆಂಬ ಕಪಿಯು,) ಸದಾ-ಯಾವಾಗ್ಯೂ, ಮೋಹಾಟವ್ಯಾಂ-ಮೋಹ-ಅಜ್ಞಾನವೆಂಬ, ಅಟವ್ಯಾಂ-ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ, ಚರತಿ - ಸಂಚರಿಸುತ್ತಲಿದೆ. ಯುವತೀನಾಂ-ಸ್ತ್ರೀಯರ, ಕುಚಗಿರಾ-ಸ್ಥನಗಳೆಂಬ ಪರ್ವತಗಳಲ್ಲಿ, ನಟತಿ-ಧುಮುಕಾಡುತಲಿದೆ, ಆಶಾಶಾಖಾಸು-ಆಶಾ-ಆಶೆಗಳೆಂಬುವ, ಶಾಖಾಸು-ರಂಬೆಗಳಲ್ಲಿ, ರ್ಘುಟಿತಿ-ಶೀಘ್ರವಾಗಿ, ಸ್ವೈರಂ-ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಅಭಿತಃ-ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಅಟಿತಿ-ತಿರುತ್ತಲಿದೆ; (ಹೀಗೆ) ಅತ್ಯಂತ ಚಪಲಂ-ಅತಿ ಚಪಲವಾದ, ಮೇ - ನನ್ನ, ಹೃದಯಕಪಿಂ - ಮನಸ್ಸೆಂಬುವ

ಕೋತಿಯನ್ನು, ಭಕ್ತ್ಯಾ-ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ (ಹಗ್ಗದಿಂದ), ದೃಢಂ-ಜಿಗಿ
ಯಾಗಿ. ಬಧ್ವಾ-ಕಟ್ಟಿ, ಭವದಭೀನಂ-ನಿನ್ನ ವಶವನ್ನಾಗಿ, ಕುರು-ಮಾಡು:
ಎಂದರೆ, ದುರ್ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವ ನನ್ನ ಹೃದಯವು ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿ
ಯಿಂದ ಯಾವಾಗ್ಯೂ ನಿನ್ನ ಸು ಶರಣುಹೊಂದುವಂತೆ ನೀನೇ ಮಾಡ
ಬೇಕೆಂದು ಭಾವವು. ಇಲ್ಲಿ ಕಪಾಲಭಿಕ್ಷುಕನಾದ ಜೋಗಿಯು
ಕೋತಿಯನ್ನು ಆಡಿಸುತ್ತಾನಾಗಿ ಆಚಾರ್ಯರು ದೇವರನ್ನು ಹೇ ಕಪಾ
ಲಿ! ಭಿಕ್ಷೋ! ಎಂದು ಕರೆದು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಕಪಿಸಾಮ್ಯವನ್ನು ಕೊ
ಟ್ಟರೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು.

ಧೃತಿಸ್ತಂಭಾಧಾರಾಂ ದೃಢಗುಣ ನಿಬದ್ಧಾಂಸಗಮನಾಂ |
ವಿಚಿತ್ರಾಂ ಪದ್ಮಾಡ್ಯಾಂ ಪ್ರತಿದಿವಸ ಸನ್ಮಾರ್ಗಘಟಿತಾಂ ||
ಸ್ಮರಾರಿ ಮಚ್ಛೇತಸ್ಪಟ ಪಟಕುಟೀಂ ಪ್ರಾಪ್ಯವಿಶದಾಂ |
ಜಯಸ್ವಾಮಿ! ಶಕ್ತ್ಯಾಸಹಶಿವಗಣೈಸ್ಸೇವಿತವಿಭೋ | ೨೧ |

ಅವತಾರಿಕೆ—ಪೂರ್ವಶ್ಲೋಕದಿಂದ ತನ್ನ ಹೃದಯವನ್ನು ದೇವ
ರು ಸ್ವಾರ್ಥೀನ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಹೇಳಿ, ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ
ಅದರ ವಿನಿಯೋಗವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಹೇಸ್ಮರಾರಿ!-ಎಲೈ ಮನ್ಮಥನನ್ನು ಜಯಿಸಿದವನೇ!, ಹೇ
ಸ್ವಾಮಿ!-ಎಲೈ ಸ್ವಾಮಿಯೇ!, ಹೇ ಶಿವ!-ಎಲೈ ಮಂಗಳಕರನೇ!, ಹೇ
ಗಣೈಸ್ಸೇವಿತ-ಪ್ರಮಥಗಣಗಳಿಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಹೇ ವಿಭೋ!-ಎಲೈ
ಜಗತ್ಪತಿಯೇ!, ಧೃತಿಸ್ತಂಭಾಧಾರಾಂ—ಧೃತಿಧೈರ್ಯವೆಂಬ, ಸ್ತಂಭಾ-
ಸ್ತಂಭವನ್ನು, ಆಧಾರಾಂ-ಆಧಾರವಾಗಿ ಉಳ್ಳಂಥಾ, ದೃಢ-ದೃಢಗಳಾದ,
ಗುಣ-ಗುಣಗಳಿಂದ, (ಹಗ್ಗಗಳಿಂದ,) ನಿಬದ್ಧಾಂ-ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟಂಥಾ, ಸಗ
ಮನಾಂ-ಚಲನವುಳ್ಳಂಥಾ, ವಿಚಿತ್ರಾಂ-ಕೆಟ್ಟಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನುಳ್ಳ (ನಾನಾ
ವರ್ಣವುಳ್ಳಂಥಾ,) ಪದ್ಮಾಡ್ಯಾಂ-ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಲಾಸವುಳ್ಳ, ಕಮಲಚಿತ್ರ

ಗಳುಳ್ಳ, ಪ್ರತಿದಿವಸ ಸನ್ಮಾರ್ಗ ಘಟಿತಾಂ-ಪ್ರತಿದಿನವೂ ರಾಜಮಾ
ರ್ಗದ ಹತ್ತರ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಂಥಾ, (ತತ್ವವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನಿರತವಾದಂಥಾ.)
ವಿಶದಾಂ-ನಿರ್ಮಲವಾದಂಥಾ, ಮಜ್ಜೇತಸ್ಸುಟಪಟಕುಟೀಂ-ನನ್ನ ಮನ
ಸ್ಸೆಂಬ ಪ್ರಕಾಶವಾದ ಗುಡಾರವನ್ನು, ಪ್ರಾಪ್ತ-ಹೊಂದಿ, ಶಕ್ತ್ಯಾಸಹ-
ದೇವಿಯೊಂದಿಗೆ, ಜಯ ಸರ್ವೋತ್ಕರ್ಷದಿಂದ ವರ್ತಿಸು. ಎಂದರೆ
ನಿನ್ನ ಅಧೀನವಾದ ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸದಾ ನೀನು ವಾಸಮಾಡಬೇ
ಕೆಂದು ಭಾವವು.

ಪ್ರಲೋಭಾದ್ಯೈರರ್ಥಾಹರಣ ಪರತಂತ್ರೋಧನಿಗೃಹೇ |
ಪ್ರವೇಶೋದ್ಯುಕ್ತಸ್ತಭ್ರಮತಿಬಹುಧಾ ತಸ್ಯರಪತೇ ||
ಇಮಂ ಚೇತಶ್ಶೋರಂ ಕಥಮಿಹ ಸಹೇ ಶಂಕರವಿಭೋ! |
ತವಾಧೀನಂ ಕೃತ್ವಾ ಮಯಿನಿರಪರಾಧಿ ಕುರುಕೃಪಾಂ || ೨೨ |

ಅವತಾರಿಕೆ—ತನ್ನ ಹೃದಯವು ಕಳ್ಳತನದಿಂದ ದುರ್ವಿಷಯ
ದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ನೀನೇ ನಿಗ್ರಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾ
ರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ತಸ್ಯರಪತೇ!-ಕಳ್ಳರಿಗೆ ಪತಿಯಾದವನೇ, ಹೇ ಶಂಕರ-ಎಲೈ
ಸುಖಕರನೇ!, ಹೇ ವಿಘ್ನ!-ಎಲೈ ವ್ಯಾಪಕನೇ!, ನನ್ನ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಕಳ್ಳನು,
ಪ್ರಲೋಭಾದ್ಯೈಃ-ಆಶೆ ಹುಟ್ಟಿಸುವುದು ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ, ಅರ್ಥಾ
ಹರಣ ಪರತಂತ್ರ-ಧನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತವಾಗಿ, ಧನಿಗೃ
ಹೇ-ಧನಸಂತರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ, ಪ್ರವೇಶೋದ್ಯುಕ್ತಸ್ತ-ಪ್ರವೇಶದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯು
ಕ್ತನಾಗಿ, ಬಹುಧಾ - ಬಹುಪ್ರಕಾರವಾಗಿ, ಭ್ರಮತಿ - ತಿರುಗುತಲಿಥೆ;
ಇಮಂ-ಇಂಥಾ, ಚೇತಶ್ಶೋರಂ-ಮನಸ್ಸೆಂಬಕಳ್ಳನನ್ನು, ಕಥಮಿಹಸಹೇ-
ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹ್ಯಾಗೆತಾನೆ ಸಹಿಸುವೆನು, ಇಮಂ ಇಂತಾದ್ದರನ್ನು,
ತೇ-ನಿನಗೆ, ಅಧೀನಂ-ವಶವಾದುದನ್ನಾಗಿ, ಕೃತ್ವಾ-ಮಾಡಿ, ನಿರಪರಾಧಿ-

ಅಪರಾಧವಿಲ್ಲದ, ಮಯಿ-ನನ್ನಲ್ಲಿ, ಕೃಪಾಂ-ಕೃಪೆಯನ್ನು, ಕುರು-ಮಾಡು-
ಎಂದರೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಸರ್ವದೋಷಗಳಿಗೂ ಸ್ಥಾನವಾಗಿ ಇರುವುದ
ರಿಂದ ಅದನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನಿನ್ನ ಕೆಲಸವಾಗಿದೆ ಎಂದು
ಭಾವವು.

ಕರೋಮಿತ್ವತ್ಯೂಜಾಂ ಸಪದಿಸುಖದೊಮೇಭವವಿಭೋ! |
ವಿಧಿತ್ವಂವಿಷ್ಣುತ್ವಂ ದಿಶಸಿಖಲುತಸ್ಯಾಃಫಲಮಿತಿ ||
ಪುನಶ್ಚತ್ಸಾಂ ದ್ರಷ್ಟುಂ ದಿವಿಭ್ವವಿ ನಹ ಪಕ್ಷಿನ್ಯುಗತಾ |
ಮದೃಷ್ಟ್ವಾತತ್ಪೇದಂ ಕಥಮಿಸ್ತಹಫ ಸಹೇಶಂಕರವಿಭೋ ||೨೩

ಅವತಾರಿಕೆ—ಬ್ರಹ್ಮತ್ವವು ವಿಷ್ಣುತ್ವವು ಈ ಎರಡು ನಿನ್ನ
ಪೂಜೆಗೆ ಫಲವಾಗಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ತಾನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವದಿಲ್ಲ; ಎಂ
ದರೆ ನಿರ್ದೋಷವಾದ ನಿತ್ಯಸುಖವನ್ನು ತಾನಪೇಕ್ಷಿಸುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿ
ದರು.

ಟೀ|| ಹೇ ಭವವಿಭೋ!-ಎಲೈ ವ್ಯಾಪಕನಾದ-ದೇವನೇ!, ಹೇ
ಶಂಕರ!-ಎಲೈ ಸುಖಕರನೇ!, ಅಹಂ ನಾನು, ತ್ವತ್ಯೂಜಾಂ, ತ್ವತ್-ನಿನ್ನ,
ಪೂಜಾಂ-ಪೂಜೆಯನ್ನು, ಕರೋಮಿ - ಮಾಡುತ್ತೇನೆ, ಸಪದಿ-ತಕ್ಕಾಣ
ದಲ್ಲಿ, ಮೇ-ನನಗೆ, ಸುಖದಃ-ಸುಖವನ್ನು ಕೊಡುವಂಥಾವನಾಗುವಿ,
ವಿಧಿತ್ವಂ - ಬ್ರಹ್ಮತ್ವವನ್ನಾದರೂ, ವಿಷ್ಣುತ್ವಂ - ವಿಷ್ಣುತ್ವವನ್ನಾದರೂ,
ತಸ್ಯಾಃ-ಆ ಪೂಜೆಗೆ, ಫಲಂ-ಫಲವು, ಇತಿ-ಎಂಬದಾಗಿ, ದಿಶಸಿ-ಕೊಡು
ತ್ತಲಿದ್ದಿಯಲ್ಲವೇ? ಹಾಗಾದರೆ, ಪುನಃ-ತಿರಿಗಿ, ತ್ವಾಂ-ನಿನ್ನನ್ನು, ದ್ರಷ್ಟುಂ
ನೋಡುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರವಾಗಿ, ದಿವಿ-ಅಕಾಶದಲ್ಲಿಯೂ, ಭುವಿ-ಭೂಮಿ
ಯಲ್ಲಿಯೂ, ಪಕ್ಷಿನ್ಯುಗತಾಂ-ಪಕ್ಷಿತ್ವವನ್ನೂ ಮೃಗತ್ವವನ್ನೂ, ವಹ್-
ಧರಿಸಿದಂಥಾವನಾಗಿ, ತ್ವಾಂ-ನಿನ್ನನ್ನು, ಅದೃಷ್ಟ್ವಾ-ನೋಡದೆ, ತತ್-
ಅದರಿಂದಂಟಾದ ಖೇದಂ-ದುಃಖವನ್ನು, ಕಥಮಿವಸಹೇ-ಹೇಗೆತಾನೆ

ಸಹಿಸುವೆನು, ಎಂದರೆ ಬ್ರಹ್ಮತ್ವವು ವಿಷ್ಣುತ್ವವು ಈ ಎರಡೂ, ನಿನ್ನ
ಮೂಜಿಗೆ ಫಲವಾಗಿ ಇದ್ದರೂ, ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ
ಶಿರಸ್ಸನ್ನೂ ಪಾದವನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತೇವೆಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿಕೊಂಡು
ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆಬಂದು ಬ್ರಹ್ಮನು ಹಂಸರೂಪವನ್ನೂ ವಿಷ್ಣುವು ವರಾಹರೂ
ಪವನ್ನೂ ಧರಿಸಿ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿಯೂ, ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ನೋ
ಡಿದರು, ಇವರಿಗೆ ತಲೆಯೂ ಪಾದವೂ ಸಿಕ್ಕದೆ ಹೋದುದರಿಂದ ತನಗೆ
ಬ್ರಹ್ಮತ್ವವು ವಿಷ್ಣುತ್ವವು ಬಂದರೂ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನವು ದೊರೆಯದೆಂದು ಭಾ
ವವು.

ಕದಾನಾ ಕೈಲಾಸೇ ಕನಕಮಣಿಸೌಧೇ ಸಹಗಣೈ |
ವರ್ಷಶಂಭೋರಗ್ರೈಸ್ಪುಟಿಘಟಿತಮೂರ್ಧಾಂಜಲಿಪುಟಃ ||
ವಿಭೋ! ಸಾಂಬ ಸ್ವಾಮಿ ಪರಮಶಿವ ಪಾಹೀತಿ ನಿಗದ |
ವಿಧಾತ್ಯುಕ್ತಾಂ ಕಲ್ಪಾ ಕ್ಷಣಮಿವ ವಿನೇಷ್ಯಾಮಿ ಸುಖತಃ ||

ಅವತಾರಿಕೆ—ಇಷ್ಟು ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ಶಿವಭಜನೆಯೇ ಸರ್ವೋ
ತ್ತಮವೆಂದು ಸಾಧಿಸಿ ಅದರ ಉತ್ತಮವಾದ ರೀತಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಬೀ || ಕೈಲಾಸ-ಕೈಲಾಸಪರ್ವತದಲ್ಲಿ, ಕನಕಮಣಿಸೌಧ-ಸ್ವರ್ಣ
ರತ್ನಮಯವಾದ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ, ಗಣೈಸ್ಸಹ - ಪ್ರಮಥಗಣಗಳೊಂದಿಗೆ,
ವರ್ಷ-ವಾಸಮಾಡಿದವನಾಗಿ, ಶಂಭೋಃ-ಪರಮೇಶ್ವರನ, ಅಗ್ರೈ-ಸಮು
ಖದಲ್ಲಿ, ಸ್ಪುಟ-ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ, ಘಟಿತಹಿಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟಂತಾ, ಮೂರ್ಧಾಂ
ಜಲಿಪುಟಃ-ತಲೆಯಮೇಲಿನ ಅಂಜಲಿಬಂಧವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಅಹಂ-ನಾನು,
ಹೇ ವಿಭೋ!-ಎಲೈ ವ್ಯಾಪಕನೇ!, ಹೇ ಸಾಂಬ!-ಎಲೈ ಪಾರ್ವತೀಸಮೇತ
ನೇ!, ಹೇ ಸ್ವಾಮಿ!-ಎಲೈ ಪ್ರಭುವೇ!, ಹೇ ಪರಮಶಿವ!-ಎಲೈ ಪರ
ಮೇಶ್ವರನೇ!, ಪಾಹಿ-ರಕ್ಷಿಸು, ಇತಿ-ಎಂಬದಾಗಿ, ನಿಗದ-ಹೇಳುತ್ತಾ,
ಸುಖತಃ-ಆನಂದಿಸುವಂಥವನಾಗಿ, ವಿಧಾತ್ಯುಕ್ತಾಂ-ಅನೇಕ ಬಹ್ಮರು

ಗಳ, ಕಲ್ಪಾ - ಕಲ್ಪಗಳನ್ನು, ಕ್ಷಣಮಿವ - ಕ್ಷಣದೋವಾದಿಯಲ್ಲಿ
ಕದಾವಾ-ಯಾವಾಗ, ನೇಷ್ಯಾಮಿ - ಕಳೆಯುವೆನೋ; ಎಂದರೆ ನಿನ್ನ
ಭಜನೆಯಿಂದ ನಿತ್ಯಾನಂದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಯಾವಾಗಹೊಂದುವೆನೋ
ಎಂದು ಭಾವವು.

ಸ್ತವೈಬ್ರಹ್ಮಾದೀನಾಂ ಜಯಜಯವಚೋಭಿನಿಯಮಿನಾಂ |
ಗಣಾನಾಂ ಕೇಳೀಭಿರ್ಮದಕಲಮಹೋಕ್ಷಸ್ಯಕಕುದಿ ||
ಸ್ಥಿತಂ ನೀಲಗ್ರೀವಂ ತ್ರಿನಯನಮುಮಾಶ್ಲಿಷ್ಠವಪುಷಂ |
ಕದಾ ತ್ವಾಂ ಪಶ್ಯೇಯಂ ಕರಧೃತ ಮೃಗಂ ಖಂಡಪರಶುಮ್ ||

ಅನತಾರಿಕೆ—ಬೇರೊಂದು ಬಗೆಯಾಗಿ ಭಜನಾನಂದವನ್ನು ಹೇ
ಳುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಬ್ರಹ್ಮಾದೀನಾಂ - ಬ್ರಹ್ಮ ಮೊದಲಾದ ದೇವರುಗಳ,
ಸ್ತವೈಃ-ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದಲೂ, ನಿಯಮಿನಾಂ-ಯೋಗಿಗಳ, ಜಯಜಯ
ವಚೋಭಿಃ-ಜಯವಿಜಯೀಭವ ಎಂಬುವ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದಲೂ, ಗಣಾ
ನಾಂ-ಪ್ರಮಥಗಣಗಳ, ಕೇಳೀಭಿಃ-ಕಳಕಳ ಶಬ್ದಗಳಿಂದಲೂ, ಮದಕಲ
ಮಹೋಕ್ಷಸ್ಯ-ಮದ-ಸಂತೋಷದಿಂದ, ಕಲ-ಗಂಭೀರಧ್ವನಿಯುಳ್ಳಂಥಾ,
ಮಹೋಕ್ಷಸ್ಯ, ನಂದಿಯ, ಕಕುದಿ - ಬೆನ್ನಿನಲ್ಲಿ, ಸ್ಥಿತಂ - ಕುಳಿತಿರುವ,
ನೀಲಗ್ರೀವಂ-ಕಪ್ಪಾದ ಕಂಠವುಳ್ಳಂಥಾ, ತ್ರಿನಯನಂ-ಮೂರು ಕಣ್ಣು
ಗಳನ್ನುಳ್ಳಂಥಾ, ಉಮಾಶ್ಲಿಷ್ಠವಪುಷಂ, ಉಮಾ-ವಾರ್ವತೀದೇವಿಯಿಂದ,
ಅಶ್ಲಿಷ್ಠ-ಆಲಿಂಗಿತವಾದ, ವಪುಷಂ-ಶರೀರವುಳ್ಳಂಥಾ, ಕರಧೃತ ಮೃಗಂ,
ಕರ-ಕೈಯಿಂದ, ದೃತ-ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಮೃಗಂ-ಮೃಗವುಳ್ಳಂಥಾ, ಖಂಡಪ
ರಶುಂ-ಪಡಶು-ಎಂಬಆಯುಧವುಳ್ಳಂಥಾ, ತ್ವಾಂ-ನಿನ್ನನ್ನು, ಕಾದಾ-ಯಾವಾ
ಗ ಪಶ್ಯೇಯಂ-ನೋಡುವೆನೋ; ಎಂದರೆ ಶಿವರೂಪ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರದಲ್ಲಿ
ತನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯ ಅತಿಶಯವನ್ನು ತೋರಿಸಿದರೆಂದು ಭಾವವು,

ಕದಾನಾತ್ವಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾಗಿರಿಶತವಭವ್ಯಾಂಘ್ರಿಯುಗಳಂ |
 ಗೃಹೀತ್ವಾ ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಂ ಶಿರಸಿ ನಯನೇವಕ್ಷಸಿ ವರ್ಹ ||
 ಸವಾಸ್ತಿಷ್ಯಾಘ್ರಾಯಸ್ಪುಟಜಲಜಗಂಧಾಪರಿಮಳಾ |
 ನಲಭ್ಯಾಂಬ್ರಹ್ಮಾದ್ಯೈರ್ಮುಢಮನುಭವಿಷ್ಯಾಮಿಹೃದಯೇ ||

ಅವತಾರಿಕೆ—ಮತ್ತ ಬೇರೊಂದು ಬಗೆಯಾಗಿಯೂ ಈಶ್ವರ
 ಸೇವಾ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಹೇ ಗಿರೀಶ! ಎಲೈ ಕೈಲಾಸವಾಸಿಯೇ!, ತ್ವಾಂ-ನಿನ್ನನ್ನು,
 ದೃಷ್ಟ್ವಾ-ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿ, ತವ-ನಿನ್ನ, ಭವ್ಯಾಂಘ್ರಿಯುಗಳಂ, ಭವ್ಯ-ಮಂ
 ಗಳಕರವಾದ, ಅಂಘ್ರ-ಚರಣಗಳ, ಯುಗಳಂ-ಜೊತೆಯನ್ನು, ಹಸ್ತಾ
 ಭ್ಯಾಂ-ಕೈಗಳಿಂದ, ಗೃಹೀತ್ವಾ-ಹಿಡಿದು, ಶಿರಸಿ-ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ, ನಯ
 ನೇ-ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿಯೂ. ವಕ್ಷಸಿ-ಎದೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ವರ್ಹ-ವಹಿಸಿದಂಥವನ
 ನಾಗಿ, ಸವಾಸ್ತಿಷ್ಯ-ಆಲಿಂಗನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಸ್ಪುಟಜಲಜಗಂ
 ಧಾ, ಸ್ಫುಟ-ವಿಕಸಿಸಿದ, ಜಲಜ-ಕಮಲಗಳ, ಗಂಧಾ - ಸುಗಂಧ
 ದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವ, ಪರಿಮಳಾ-ಪರಿಮಳಗಳನ್ನು, ಅಘ್ರಾಯ-
 ಗ್ರಹಿಸಿ, ಬ್ರಹ್ಮಾದ್ಯೈಃ-ಬ್ರಹ್ಮ ಮೊದಲಾದವರಿಂದ, ಅಲಭ್ಯಾಂ-ಹೊಂ
 ದಲಶಕ್ಯವಾದ, ಮುದಂ-ಸಂತೋಷವನ್ನು, ಹೃದಯೇ - ಹೃದಯದಲ್ಲಿ,
 ಕದಾ-ಯಾವಾಗ, ಅನುಭವಿಷ್ಯಾಮಿ-ಅನುಭವಿಸುವೆನೋ; ಎಂದರೆ ಪರ
 ಮೇಶ್ವರನ ಕೈಂಕರ್ಯ ವಿಶೇಷದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಬಹಳವಾದ ಇಚ್ಛೆಯುಂ ತಿಳಿಸಿದ
 ರೆಂದು ಭಾವವು.

ಕರಸ್ಥೇ ಹೇನಾದ್ರಾ ಗಿರಿಶ! ನಿಕಟಸ್ಥೇ ಧನಪತಾ |
 ಗೃಹಸ್ಥೇ ಸ್ವಭೂಜಾಃಪುರಸುರಭಿ ಚಿಂತಾಮಣಿಗಣೇ ||
 ಶಿರಸ್ಥೇ ಶೀತಾಂಶೌ ಚರಣಯುಗಳಸ್ಥೇಖಿಲಶುಭೇ |
 ಕಮರ್ಥಂ ದಾಸ್ಯೇ ಹಂ? ಭವತು, ಭವದರ್ಥಂ ನುನು ನುನಃ

ಅವತಾರಿಕೆ—ಪರಮೇಶ್ವರನು ಸರ್ವೈಶ್ವರ್ಯವುಳ್ಳಂಥಾವನಾದ ಕಾರಣ ಅವನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಾನು ಅರ್ಪಿಸತಕ್ಕ ವಸ್ತು ಬೇರೊಂದು ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

೬೬|| ಹೇ ಗಿರಿಶ!-ಎಲೈ ಕೈಲಾಸವಾಸಿನಿಯೆ!, ಹೇಮಾದ್ರ್ಯ-ಮಹಾ ಮೇರುಪರ್ವತವು, ತವ-ನಿನ್ನ, ಕರಸ್ಥೇ-ಕೈಯಲ್ಲಿ ಇರಲಾಗಿಯೂ, ಧನಪತ್ನಾ-ಕುಬೇರನು, ನಿಕಟಸ್ಥೇ-ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವಾಗಲೂ, ಸ್ವರ್ಭೂಜಾಮರಸುರಭಿ ಚಿಂತಾಮಣಿಗಳೇ ಸ್ವರ್ಭೂಜ-ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವು, ಅಮರಸುರಭಿ-ಕಾಮಧೇನುವು, ಚಿಂತಾಮಣಿ-ಚಿಂತಾಮಣಿಗಳು, ಇವುಗಳಿಗಣೇ-ಸಮೂಹವು, ಗೃಹಸ್ಥೇ - ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವಾಗಲೂ, ಶೀತಾಂಶಲ-ಚಂದ್ರನು, ಶಿರಸ್ಥೇ-ತಲೆಯಲ್ಲಿರುವಾಗಲೂ ಅಖಿಲಶುಭೇ-ಸಕಲಶುಭವು, ಚರಣಯುಗಳಸ್ಥೇ-ಪಾದಗಳಲ್ಲಿರುವಾಗಲೂ, ಅಹಂ-ನಾನು, ಕರ್ಮಧಂಯಾವ ಅರ್ಥವನ್ನು (ಹೊಸವಸ್ತುವನ್ನು,) ದಾಸ್ಯೇ ಕೊಡುವೆನು?, ಭವತು-ಆಗಲಿ, ಭಾಧಕವಿಲ್ಲ ಮಮ-ನನ್ನ, ಮನಃ-ಮನಸ್ಸನ್ನು, ಭವದರ್ಥಂ-ನಿನಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ, ದಾಸ್ಯೇ-ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ; ಇದರಿಂದ ಸಕಲಸಂಪತ್ತುಳ್ಳದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸತಕ್ಕ ವಸ್ತುವು ತನಗೆ ಬೇರೊಂದು ಇಲ್ಲವಾಗಿ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನೇ ಅರ್ಪಿಸಿದರೆಂದು ಭಾವವು.

ಸಾರೂಪ್ಯಂ ತವಪೂಜನೇಶಿವಮಹಾದೇವೇತಿ ಸಂಕೀರ್ತನೇ |

ಸಾಮೀಪ್ಯಂತಿವಭಕ್ತಿಧುರ್ಮಜನತಾಸಾಂಗತ್ಯಸಂಭಾಷಣೇ ||

ಸಾಲೋಕ್ಯಂಚಚರಾಚರಾತ್ಮಕತನುಧ್ಯಾನೇಭವಾನೀಪತೇ ! |

ಸಾಯುಜ್ಯಂ ನುಮಸಿದ್ಧ ಮತ್ರ ಭವತಿ ಸ್ವಾಮೀಕೃತಾ—

ರ್ಥೋಸ್ತುಹಂ ||

|| ೨೮ ||

ಅವತಾರಿಕೆ—ಬಹುವಿಧವಾದ ಸಾಲೋಕ್ಯ ಸಾಮೀಪ್ಯ ಸಾರೂಪ್ಯ ಸಾಯುಜ್ಯವೆಂದು ನಾಲ್ಕು ವಿಧವಾದ ಮುಕ್ತಿಯು ಉಂಟು

ಗುತ್ತೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಬೀ|| ಹೇ ಶಿವ! ಎಲೈ ಮಂಗಳಕರನೇ, ತವ-ನಿನ್ನ, ಪೂಜನೆ-
ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ, ಸಾರೂಪ್ಯಂ-ಸಾರೂಪ್ಯವೆಂಬ ಮುಕ್ತಿಯು, ಮಹಾದೇ
ವೇತಿ-ಮಹಾದೇವಾ ಎಂಬದಾಗಿ, ಸಂಕೀರ್ತನೆ-ಸ್ತುತಿಸುವದರಲ್ಲಿ, ಸಾ
ವಿಾಪ್ಯಂ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪ ಎಂಬ ಮುಕ್ತಿಯು, ಶಿವಭಕ್ತಿ ಧುರ್ಯಜನತಾ-
ಸಾಂಗತ್ಯ ಸಂಭಾಷಣೆ - ಶಿವಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಜನಗಳ ಸಹ
ವಾಸವೇನು, ಸಂಭಾಷಣವೇನು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ, ಸಾಲೋಕ್ಯಂ-ಸಾಲೋ
ಕ್ಯವೆಂಬ ಮುಕ್ತಿಯು, ಚರಾಚರಾತ್ಮಕ ತನುಧ್ಯಾನ - ಚರಾಚರ,
ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮ ರೂಪವಾದ, ಆತ್ಮಕತನುಧ್ಯಾನ-ನಿನ್ನ ವಿರಾಟ್ಸ್ವರೂಪ
ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ, ಸಾಯುಜ್ಯಂ-ಸಾಯುಜ್ಯವೆಂಬ ಮುಕ್ತಿಯು, ಮನು-ನನ
ಗೆ, ಸಿದ್ಧಂ-ಸಿದ್ಧವಾಗಿ, ಭವತಿ-ಆಗುತ್ತದೆ, ಹೇ ಸ್ವಾಮಿ!-ಎಲೈ ಸ್ವಾ
ಮಿಯೇ!, ಅತ್ರ-ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೇ. ಅಹಂ-ನಾನು, ಕೃತಾರ್ಥಃ-ಕೃತಾ
ರ್ಥನಾಗಿ, ಅಸ್ತಿ-ಆಗುತ್ತಲಿದೇನೆ, ಎಂದರೆ ನಿನ್ನ ಸೇವೆಯಿಂದ ನನಗೆ
ಸರ್ವಫಲವೂ ಉಂಟಾಗುತ್ತೆಂದು ಭಾವವು.

ತ್ವತ್ಪಾದಾಂಬುಜ ಮರ್ಚಯಾಮಿ ಪರಮಂ ತ್ವಾಂ ಚಿಂತಯಾ
[ಮೃನ್ಮಹಂ |
ತ್ವಾವಿಾಶಂ-ಇರಣಂ ವ್ರಜಾಮಿವಚಸಾತ್ವಾಮೇವ ಯಾಚೇ ವಿ
[ಭೋ||
ವೀಕ್ಷಾಂ ಮೇ ದಿಶಚಾಕ್ಷುಷೀಂ ಸಕರುಣಾಂ ದಿವ್ಯೈಶ್ಚಿರಂ ಪ್ರಾ
[ರ್ಥಿತಾಂ |
ಶಂಭೋ! ಲೋಕಗುರೋ! ಮದೀಯಮನಸ ಸ್ಸಾಖ್ಯೋಪದೇ
[ಶಂಕುರು ||೨೯||

ಅನತಾರಿಕೆ—ಹೀಗೆ ನಾಲ್ಕು ವಿಧವಾದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿ

ತನಗೆ ನಿತ್ಯಾನಂದ ರೂಪವಾದ ಸ್ವತಿಯನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಛೇ|| ಹೇ ಶಂಭೋ!-ಎಲೈ ಸುಖಪ್ರದನೆ, ಹೇಲೋಕಗುರೋ!-
ಎಲೈ ಲೋಕಗುರುವೆ! ಅಹಂ-ನಾನು, ತ್ವತ್ಪಾದಾಂಬುಜಂ-ನಿನ್ನ ಪಾದ
ಕಮಲವನ್ನು, ಅರ್ಚಯಾಮಿ-ಅರ್ಚಿಸುತ್ತಲಿದ್ದೇನೆ, ಅನ್ವಹಂ-ಪ್ರತಿದಿನ
ವು, ಪರಮಂ-ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟನಾದ, ತ್ವಾಂ-ನಿನ್ನನ್ನು, ಚಿಂತಯಾಮಿ-
ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಲಿದ್ದೇನೆ; ಈಶಂ ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾದ, ತ್ವಾಂ-ನಿನ್ನನ್ನು, ಕರ
ಣಂ-ರಕ್ಷಕನನ್ನಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಚಾಮಿ - ಹೊಂದುತ್ತೇನೆ; ಹೇಏಭೋ!-
ಎಲೈ ವ್ಯಾಪಕನೆ, ವಚಸಾ-ವಾತಿನಿಂದ, ತ್ಯಾಮೇವ ನಿನ್ನನ್ನೇ, ಯಾ
ಚಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಲಿದ್ದೇನೆ, ದಿವ್ಯೈಃ-ದೇವತೆಗಳಿಂದ, ಚಿರಂ-ಬಹುಕಾಲ,
ಪ್ರಾರ್ಥಿತಾಂ - ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲ್ಪಟ್ಟಂತಾ, ಸಕರುಣಾಂ - ದಯವುಳ್ಳಂಥಾ,
ಚಾಕ್ಷುಷೀಂ-ಕಣ್ಣುಗಳ ಸಂಬಂಧವಾದ, ವೀಕ್ಷಾಂ - ನೋಟವನ್ನು
ಮಮ-ನನಗೋಸ್ಕರ, ದಿಶ-ಕೊಡು, ಮದೀಯಮನಸಃ-ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ
ಸೌಖ್ಯೋಪದೇಶಂ - ಆನಂದಾನುಗ್ರಹವನ್ನು, ಕುರು-ಮಾಡು; ಎಂದರೆ
ನಾನು ನಿನ್ನ ಭಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಅದನ್ನಂಗೀಕರಿಸಿ ನನಗೆ ನಿತ್ಯಾ
ನಂದವಂ ಕೊಡುವವನು ನೀನೇಹೋರ್ತು ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು
ಭಾವವು.

ವಸ್ಮೋದ್ಯೂತವಿಧೌ ಸಹಸ್ರಕರತಾ ಪುಷ್ಪಾರ್ಚನೇ ವಿಷ್ಣುತಾ|
ಗಂಧೇಗಂಧವಹಾತ್ಮತಾನ್ವ ಪಚನೇ ಬರ್ಹಿ ಮುಖಾಧ್ಯಕ್ಷತಾ|
ಪಾತ್ರೇಕಾಂಚನಗರ್ಭತಾಸ್ತಿಮಯಿಚೇದ್ವಾಲೇಂದು ಚೂಡಾ

[ಮಣೀ |

ಶುಶ್ರೂಷಾಂ ಕರವಾಣಿ ತೇ ಪಶುಪತೇ! ಸ್ವಾಮಿ! ತ್ರಿಲೋಕೇ

[ಗುರೋ! ||೩೦||

ಅವತಾರಿಕೆ—ಅಸೇಕ ದೇವಶ್ರೇಷ್ಠರುಗಳು ಮಾಡತಕ್ಕ ನಿನ್ನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಅಲ್ಪನಾದ ನಾನು ಹೇಗೆ ಮಾಡುವೆನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಹೇ ಬಾಲೇಂದುಚೂಡಾಮಣೇ!-ಎಲೈ ಬಾಲಚಂದ್ರಧಾರಿಯೆ!, ಹೇ ಪಶುಪತೇ!-ಎಲೈ ಜಗತ್ಪತಿಯೆ!, ಹೇ ಸ್ವಾಮಿ!-ಎಲೈ ಸ್ವಾಮಿಯೆ!, ತ್ರಿಲೋಕೀಗುರೋ!-ಎಲೈ ಮೂರುಲೋಕಕ್ಕೆ ಗುರುವೆ!, ತವ ನಿನ್ನ, ವಸ್ತ್ರೋದ್ಧಿ ತವಿಧಾ-ವಸ್ತ್ರಸಮರ್ಪಣ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ, ಸಹಸ್ರಕರತಾ-ಸೂರ್ಯತ್ವವು, ಪುಷ್ಪಾರ್ಚನೆ-ಪುಷ್ಪಸಮರ್ಪಣದಲ್ಲಿ, ವಿಷ್ಣುತಾ-ವಿಷ್ಣುತ್ವವು, ಗಂಧೆ-ಗಂಧಸಮರ್ಪಣದಲ್ಲಿ, ಗಂಧವಹಾತ್ಮತಾ-ವಾಯುವಾಗಿರೋಣವು, ಅನ್ನಪಚನೇ-ಸೈವೇದ್ಯ ಸಮರ್ಪಣದಲ್ಲಿ, ಬಹಿರ್ಮುಖಾಧ್ಯಕ್ಷತಾ-ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಇಂದ್ರನಾಗಿರೋಣವು, ಪಾತ್ರೆ-ಪಾತ್ರಸಮರ್ಪಣದಲ್ಲಿ, ಕಾಂಚನಗರ್ಭತಾ - ಬ್ರಹ್ಮನಾಗಿರೋಣವು, ಮಯಿ-ನನ್ನಲ್ಲಿ, ಅಸ್ತಿಜೇತ-ಇದ್ದರೆ, ತೇ-ನಿನಗೆ, ಶುಶ್ರೂಷಾಂ-ಸೇವೆಯನ್ನು, ಕರವಾಣಿ-ಮಾಡುವೆನು, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮಾಡಲಾರೆನೆಂದು ಭಾವವು.

ಎಂದರೆ ದಿಗಂಬರನಾದ ದೇವರಿಗೆ ವಸ್ತ್ರಗಳಾದ ದಿಕ್ಪುಗಳನ್ನು ಸೂರ್ಯನು ತನ್ನ ಸಹಸ್ರಕಿರಣಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುವನಾದ್ದರಿಂದ ವಸ್ತ್ರಸಮರ್ಪಣದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನಾಗಬೇಕೆಂದುನ್ನೂ, ವಿಷ್ಣುವು ಸಕಲಜಗದ್ವ್ಯಾಪಿಯಾಗಿ ಪುಷ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಮಳರೂಪನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಪುಷ್ಪಾರ್ಚನದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಾಗಬೇಕೆಂದುನ್ನೂ, ವಾಯುವು ಸಕಲ ಸುಗಂಧವನ್ನು ಸೇರಿಸುವನಾದಕಾರಣ ಗಂಧೋಪಚಾರದಲ್ಲಿ ವಾಯುವಾಗಬೇಕೆಂದುನ್ನೂ ಇಂದ್ರನು ಅಮೃತಾಶನನಾದ್ದರಿಂದ ಪೂಜಕನು ಯಾವ ಅನ್ನವನ್ನು ಭುಜಿಸುತ್ತಾನೋ ಅದೇ ಅನ್ನವೇ ದೇವರಿಗೂ ಎಂಬುವ ನ್ಯಾಯದಿಂದ ಸೈವೇದ್ಯಸಮರ್ಪಣದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನಾಗಬೇಕೆಂದುನ್ನೂ; ಬ್ರಹ್ಮನು ತನ್ನ ತಲೆಯನ್ನೇ ಈಶ್ವರನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷಾ ಕಪಾಲವನ್ನಾಗಿ ಕೊ

ಬೃಹದಾಕಾರಣ ಸಾತ್ತ್ವಿಕವಾದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನಾಗಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದಂ
ದು ಭಾವವು.

ನಾಲಂ ನಾ ಪರಮೋಪಕಾರಕಮಿದಂತ್ವೇಕಂ! ಪಶೂನಾಂಪತೇ! |
ಪಶ್ಯಕುಕ್ಷಿಗರ್ತಾ ಚರಾಚರಗಣಾ ಬಾಹ್ಯಸ್ಥಿತಾ ರಕ್ಷಿತು
[ಮ್ ||

ಸರ್ವಾಮರ್ತ್ಯ ಪಲಾಯನಾಷ್ಟಧಮತಿಜ್ವಾಲಾಕರಂ ಭೀಕರಂ |
ನಿಕ್ಷಿಪ್ತಂಗರಳಂ ಗಳೇ ನ ಗಿಳಿತಂ ನೋದ್ಗೀರ್ಣಮೇವ ತ್ವಯಾ ||
[೩೧

ಅವತಾರಿಕೆ—ಪರಮೇಶ್ವರನಲ್ಲಿರುವ ಸರ್ವಲೋಕರಕ್ಷಕತ್ವವು
ಸರ್ವ ಶಕ್ತಿಯು ಈ ಗುಣಗಳಿಂದ ಅವನ ಭಜನೆಯೇ ಅವಶ್ಯ ಮಾಡ
ಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಬೇ|| ಹೇ ಪಶೂನಾಂಪತೇ!-ಎಲೈ ಪಶುಪತಿಯೇ!, ಕುಕ್ಷಿಗರ್ತಾ-
ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿರುವ, ಮತ್ತು ಬಾಹ್ಯಸ್ಥಿತಾ-ಹೊರಗೆ ಇರುವ. ಚರಾ
ಚರಗಣಾ-ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಗಳನ್ನು, ರಕ್ಷಿತುಂ-ರಕ್ಷಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ, ಪ
ಶ್ಯ-ಆಲೋಚಿಸಿದವನಾಗಿ, ಸರ್ವಾಮರ್ತ್ಯಪಲಾಯನಾಷ್ಟಧಂ-ಸರ್ವಾ
ಮರ್ತ್ಯ-ಸರ್ವ ದೇವತೆಗಳನ್ನು, ಪಲಾಯನ ಓಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ, ಔಷಧಂ-
ಔಷಧರೂಪವಾದ, ಅತಿಜ್ವಾಲಾಕರಂ-ಅಧಿಕವಾದ ಜ್ವಾಲೆಗಳನ್ನುಳ್ಳಂ
ಥಾ, ಭೀಕರಂ-ಭಯಂಕರವಾದ, ಗರಳಂ-ಎಷುವು, ತ್ವಯಾ-ನಿನ್ನಿಂದ,
ನ ಗಿಳಿತಂ - ನುಂಗಲ್ಪಡಲಿಲ್ಲ, ನೋದ್ಗೀರ್ಣಮೇವ - ಕಕ್ಕಲೂಪಡಲಿಲ್ಲ;
ಆದರೆ ಗಳೆ-ಕಂಠದಲ್ಲಿ, ನಿಕ್ಷಿಪ್ತಂ-ಇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು; ಪರಮೋಪಕಾರಂ-
ಮಹೋಪಕಾರರೂಪವಾದ, ಇದಮೇಕಂ-ಇದೊಂದೇ, ನಾಲಂವಾ-
ಸಾಲದೇನು? ಎಂದರೆ ಈಶ್ವರನು ಸರ್ವ ಜಗದ್ರಕ್ಷಕನು, ಎಚಿತ್ರ ಶಕ್ತಿ
ಯುಳ್ಳವನು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಈ ಸಿದ್ಧತೆನವೇ ಸಾಕೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯವು.

ಜ್ವಾಲೋಗ್ರಸ್ತಕಲಾಮರಾತಿಭಯದಃಕ್ಷೇಳಃಕಥಂನಾತ್ಮಯಾ
ದೃಷ್ಟಃ ಕಿಂ ಚ ಕರೆಧೃತಃ ಕರತಲಿ ಕಿಂ ಸಕ್ವಜಂಬೂಫಲಮ್||
ಜಿಹ್ವಾಯಾಂ ನಿಹಿತಶ್ಚ ಸಿದ್ಧಘಟಿಕಾ ನಾ ಕಂಠದೇಶೇಭೃತಃ |
ಕಿಂ ತೇನ್ದ್ರೀಯಮಣಿರ್ವಿಭೂಷಣಮಯಂ ಶಂಭೋ! ಮಹಾತ್ಮಾ
[ವದ ||೩೨||

ಅವತಾರಿಕೆ—ಈಶ್ವರನು ವಿಷಪಾನಮಾಡಿದ ಬಗೆಯನ್ನು ಮೂ
ರುವಿಧವಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಬೀ|| ಹೇ ಶಂಭೋ!-ಎಲೈ ಸುಖಕರನೇ!, ಹೇ ಮಹಾತ್ಮಾ!-
ಎಲೈ ಮಹಾತ್ಮನೇ!, ಜ್ವಾಲೋಗ್ರಃ ಜ್ವಾಲೆಗಳಿಂದ ಉಗ್ರವಾಗಿಯೂ,
ಸಕಲಾಮರಾತಿಭಯದಃ-ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅತಿ ಭಯಂಕರವಾಗಿ
ಯೂ ಇರುವ, ಅಯಂ-ಈ, ಕ್ಷೇಳಃ-ವಿಷವು. ತ್ವಯಾ - ನಿನ್ನಿಂದ,
ಕಥಂವಾ-ಹೇಗೆ ದೃಷ್ಟಃ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು, ಕಿಂಚ-ಎನೆಂದು, ಕರೆ-ಕೈ
ಯಲ್ಲಿ ಧೃತಃ-ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು, ಮತ್ತು, ಸಕ್ವಜಂಬೂಫಲಂ-ಕಳಿತ ನೇರ
ಳೇಹಣ್ಣೆಂಬದಾಗಿ, ಕರತಲಿ-ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿ, ಭೃತಃಕಿಂ - ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು,
ಸಿದ್ಧಘಟಿಕಾವಾ-ಸಿದ್ಧರಗುಳಿಗೆ ಎಂಬುದಾಗಿ, ಜಿಹ್ವಾಯಾಂ-ನಾಲಿಗೆ
ಯಲ್ಲಿ, ನಿಹಿತಶ್ಚಕಿಂ-ಇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು, ವಿಭೂಷಣಂ-ಅಲಂಕಾರವಾದ
ನೀಲಮಣಿಃ-ನೀಲರತ್ನವೆಂಬುದಾಗಿ, ತೇ-ನಿನ್ನ, ಕಂಠದೇಶಃ-ಕೊರಳಿನ ಪ,
ದೇಶದಲ್ಲಿ, ಭೃತಃಕಿಂ-ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತೇನು, ವದ-ಹೇಳು; ಎಂದರೆ ಆ ಕ್ರೂ
ರವಾದ ವಿಷವನ್ನು ಪರಮೇಶ್ವರನು ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿ ನೇರಳೇಹಣ್ಣಿನಹಾ
ಗೆಯೂ, ನಾಲಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧರಗುಳಿಗೆಯಹಾಗೆಯೂ, ಕೊರಳಿನಲ್ಲಿ ನೀಲ
ರತ್ನದಂತೆಯೂ ಧರಿಸಿದನೆಂದು ಭಾವವು.

ನಾಲಂವಾ ಸಕ್ಯದೇವ ದೇವ! ಭವತಸ್ಸೇವಾ ನತೀರ್ವಾನುತಿಂ||
ಪೂಜಾನಾಸ್ತುರಣಂ ಕಥಾಶ್ರವಣಮಪ್ಯಾಲೋಕನಂವಾದ್ಯಶಾಂ

ಸ್ವಾಮಿನ್ನ ಸ್ಥಿರದೇವತಾನುಸರಣಾಯಾಸೇನ ಕಿಂ ಲಭ್ಯತೆ |
ಕಾ ನಾ ಮುಕ್ತಿರಿತಃ ಕುತೋಭವತಿಚೇತ್ಪ್ರಾರ್ಥನೀಯಂತದಾ

ಅವತಾರಿಕೆ—ಈಶ್ವರನ ಸೇವೆಯು, ನಮಸ್ಕಾರವು, ಸ್ತೋತ್ರವು, ಪೂಜೆಯು, ಸ್ಮರಣವು, ಕಥಾಶ್ರವಣವು, ಮೂರ್ತಿದರ್ಶನವು, ಈ ವಿಧವಾದ ಭಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದೇ ಸಾಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಹೇ ಸ್ವಾಮಿ!-ಎಲೈ ಸ್ವಾಮಿಯೇ!, ಹೇ ದೇವ!-ಎಲೈ ದೇವನೇ!, ಮಾಧ್ಯಶಾಂತ-ನಮಂಥವರಿಗೆ, ಭವತಃ-ನಿನ್ನ, ಸೇವಾ-ಕೈಂಕರ್ಯವು, ಸತಿವಾ - ನಮಸ್ಕಾರವಾದರೂ, ನುತಿಃ - ಸ್ತೋತ್ರವು, ಪೂಜಾವಾ-ಪೂಜೆಯಾದರೂ, ಸ್ಮರಣಂ-ಧ್ಯಾನವಾದರೂ, ಕಥಾಶ್ರವಣಮಪಿ-ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಶ್ರವಣವಾದರೂ, ಆಲೋಕನಂ-ಮೂರ್ತಿದರ್ಶನವಾದರೂ ಸಕ್ಕದೇವ-ಒಂದೇ ಆವರ್ತಿಯಾಗಿದ್ದರೇ, ನಾಲಂ ವಾ-ಸಾಲದೇವನು? ಅಸ್ಥಿರದೇವತಾನುಸರಣಾಯಾಸೇನ-ಅನಿತ್ಯರಾದ ದೇವರುಗಳ ಅನುಸರಣೆಯ ಶ್ರಮದಿಂದ, ಕಿಂ ಲಭ್ಯತೇ-ಏನು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ? ಇತಃ-ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ, ಮುಕ್ತಿಃ-ಮುಕ್ತಿಯೆಂಬುದು, ಕಾವಾ-ಆವುದಾದೀತು? ಚೇತ್-ಅದು ಲಭಿಸುವುದಾದರೆ, ಕುತೋಭವತಿ-ಎತರ ದೆಸೆಯಿಂದ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ತದಾ-ಆವಾಗ, ಪ್ರಾರ್ಥನೀಯಂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸತಕ್ಕದು, ಕಿಂ-ಆವುದು ಮಿಗುವುದು! ||೩೩||

ಕಿಂ ಬ್ರೂಮಸ್ತವಸಾಹಸಂ ಪಶುಪತೇ ಕಸ್ಯಾಸ್ತಿ ಶಂಭೋ! |
ಭವದ್ಭಯಂ ಚೇದ್ಭವಮಾತ್ಮನಸ್ಥಿತಿರಿಯಂಚಾನ್ಯೈಃ ಕಥಂ
[ಲಭ್ಯತೇ ||

ಭ್ರತೃದೇವಗಣಂ ತ್ರಸನ್ಮನಿಗಣಂ ನಶ್ಯತ್ಪುಂಚಂ ಲಯಂ |
ಪಶ್ಯನ್ನಿರ್ಭಯ ಏಕ ಏವ ವಿಹರತ್ಯಾನಂದಸಾಂದ್ರೋ ಭವಾ ||

ಅವತಾರಿಕೆ—ಮಹಾಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿಯೂ ನೀನೇ ನಿತ್ಯಾನಂದಭರಿತನಾಗಿದ್ದೀಯೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,

ಬೀ|| ಹೇ ಪಶುಪತೇ!-ಎಲೈ ಪಶುಪತಿಯೇ!, ಹೇ ಶಂಭೋ!-ಎಲೈ ಶುಭಕರನೇ!, ತವನಿನ್ನ, ಸಾಹಸಂ-ಸಾಹಸವನ್ನು ಕಿಂ ಬ್ರೂಮಃ-ಎನೆಂದು ಹೇಳುವೆವು, ಈದೃಶಂ - ಇಂತಹ, ಭವದ್ಧೈರ್ಯಂಚ - ನಿನ್ನ ಧೈರ್ಯವು ಸಹ, ಕಸ್ಯಾಸ್ತಿ-ಆರಿಗಿದೆ; ಇಯಂ-ಇಂತಹ ಆತ್ಮನಃ-ನಿನ್ನ, ಸ್ಥಿತಿಃ-ಸ್ಥಿತಿಯು, ಅನ್ಯೈಃ-ಅನ್ಯರಿಂದ, ಕಥಂ ಲಭ್ಯತೇ-ಹೇಗೆ ಹೊಂದಲ್ಪಡುತ್ತದೆ; ಹೇಗೆಂದರೆ, ಭ್ರಶ್ಯದ್ವೇವಗಣಂ, ಭ್ರಶ್ಯತ್ - ಚಾರಿ ಹೋಗುವ, ದೇವಗಣಂ-ದೇವಸಮೂಹವುಳ್ಳಂಥಾ, ತ್ರಸನ್ಮುನಿಗಣಂ, ತ್ರಸತ್-ಹೆದರುವಂಥಾ, ಮುನಿಗಣಂ-ಮುನಿಗಳ ಸಮೂಹವುಳ್ಳಂಥಾ, ನಶ್ಯತ್ಪ್ರಪಂಚಂ — ನಶ್ಯತ್-ನಶಿಸುವಂಥಾ, ಪ್ರಪಂಚಂ - ಪ್ರಪಂಚವುಳ್ಳ, ಪ್ರಳಯಂ - ಪ್ರಳಯವನ್ನು, ಪಶ್ಯತ್ - ನೋಡುವಂಥಾವನಾಗಿ, ನಿರ್ಭಯಃ-ಭಯವಿಲ್ಲದೆ, ಭವಾನ್-ನೀನು, ಏಕ ಏವ-ಒಬ್ಬನೇ, ಆನಂದಸಾಂದ್ರಃ-ಆನಂದಭರಿತನಾಗಿ, ವಿಹರಸಿ - ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ; ಎಂದರೆ ಮಹಾಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿಯೂ, ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಆನಂದಭರಿತನಾಗಿದ್ದೀಯೆ ಎಂದು ಭಾವವು.

ಯೋಗಕ್ಷೇಮಧುರಂಧರಸ್ಯ ಸಕಲಶ್ರೇಯಃಪ್ರದೋದ್ಯೋಗಿ--

[ನೋ!

ದೃಷ್ಟಾದೃಷ್ಟಮತೋಪದೇಶಕೃತಿನೋ ಬಾಹ್ಯಾಂತರವ್ಯಾಪಿನಃ ಸರ್ವಜ್ಞಸ್ಯ ದಯಾಕರಸ್ಯ ಭವತಃ ಕಿಂ ನೇದಿತವ್ಯಂ ನುಯಾ | ತಂಭೋ!ತ್ವಂ ಪರಮಾಂತರಂಗ ಇತಿ ಮೇ ಚಿತ್ತೇಸ್ತುರಾಮ್ಯನ್ಯ

[ಹಂ||೩೫||

ಅವತಾರಿಕೆ—ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ ನಿನಗೆ ನಾನು ಬಿನ್ನೈಸತಕ್ಕದ್ದೇ
ನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಬೀ|| ಹೇ ಶಂಭೋ!-ಎಲೈ ಶುಭಕರನೇ!, ಯೋಗಕ್ಷೇಮಧು
ರಂಧರಸ್ಯ-ನನ್ನಯೋಗಕ್ಷೇಮ-ಗಳ ಎಂದರೆ ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಪಾಡಿ
ಬೇಕಾದುದನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಡುವ ಭಾರವನ್ನು ವಹಿಸುವಂಥಾ,
ಸಕಲಶ್ರೇಯಃಪ್ರದೋದ್ಯೋಗಿನಃ-ಸರ್ವಶ್ರೇಯಸ್ಸುಗಳನ್ನೂ ಕೊಡುವ
ಪ್ರಯತ್ನವುಂಟಾದಾ, ದೃಷ್ಟಾದೃಷ್ಟಮತೋಪದೇಶಕೃತಿನಃ-ಐಹಿಕಾಮು
ಷ್ಮಿಕಫಲೋಪಾಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥನಾದ, ಬಾಹ್ಯಾಂ
ತರವ್ಯಾಪಿನಃ-ಹೊರಗೂ ಒಳಗೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಇರುವಂಥ, ಸರ್ವಜ್ಞಸ್ಯ-
ಸರ್ವವನ್ನೂ ತಿಳಿದಂಥಾ, ದಯಾಕರಸ್ಯ-ದಯಾನಿಧಿಯಾದ, ಭವತಃ-ನಿನಗೆ
ಮಯಾ-ನನ್ನಿಂದ, ಕಿಂ ವೇದಿತವ್ಯಂ-ಅವು ತಿಳಿಯಿಸತಕ್ಕದ್ದು?
ತ್ವಂ-ನೀನು, ಪದಮಾಂತರಂಗಃ-ಮುಖ್ಯಾಂತರಂಗನು, ಇತಿ-ಎಂಬುದಾ
ಗಿ, ಮೇ-ನನ್ನ, ಚಿತ್ತೇ-ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅನ್ವಹಂ-ಯಾವಾಗಲೂ, ಸ್ಮರಾ
ಮಿ-ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಲಿದ್ದೇನೆ. ಎಂದರೆ ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ ನಿನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾನು
ನೆನೆಸತಕ್ಕದ್ದೇನೂ ಇಲ್ಲ, ಆದರೆ ನನಗೆ ಅಂತರಂಗನೆಂದು ಮಾತ್ರ ನೆನೆ
ಸುತ್ತೇನೆಂದು ಭಾವವು.

ಭಕ್ತೋ ಭಕ್ತಿಗುಣಾವೃತೇ ಮುದಮೃತಾಪೂರ್ಣೇ ಪ್ರಸನ್ನೇ
[ಮನಃ |

ಕುಂಭೇ ಸಾಂಬ ತವಾಂಘ್ರಿಪಲ್ಲವ ಯುಗಂ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ ಸಂವಿತ್ಯ
[ಅಂ ||

ಸತ್ಯಂ ಮಂತ್ರಮುದೀರಯಾ ನಿಜಶರೀರಾಗಾರಶುದ್ಧಿಂ ವಹಾ|
ಪುಷ್ಪಾಹಂ ಪ್ರಕಟೀಕರೋಮಿ ರುಚಿರಂ ಕಲ್ಯಾಣಮಾಪಾದ

[ಯಃ || ೩೭ ||

ಅವತಾರಿಕೆ—ಈ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ತಾನು ಪರ
ಮೇಶ್ವರನ ಪಾದಾರವಿಂದಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವಿಕೆಯನ್ನು ಪುಣ್ಯಾಹರ್ಮ
ರೂಪವನ್ನಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಹೇ ಸಾಂಬ! -ಎಲೈ ಉಮಾಸಹಿತನೇ! ಭಕ್ತ,ಭಕ್ತನಾದ
ಅಹಂ-ನಾನು-ಭಕ್ತಿಗುಣಾವೃತೇ,ಭಕ್ತಿ-ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ,ಗುಣ-ತಂತುವಿನಿಂದ,
ಅವೃತೇ-ಸುತ್ತಲ್ಪಟ್ಟಂಥ (ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಸುಗುಣದಿಂದ ತುಂಬಿರುವಂಥ)
ಮುದಮೃತಾವೂರ್ಣೇ, ಮುತ್-ಸಂತೋಷವೆಂಬ, ಅಮೃತ-ನೀರಿನಿಂದ
ಅವೂರ್ಣೆ-ಚೆನ್ನಾಗಿ ತುಂಬಿರುವಂಥ, ಪ್ರಸನ್ನೇ-ಸಿರ್ಮಲವಾದ, ಮನಃ
ಕುಂಭೇ-ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಕುಂಭದಲ್ಲಿ, ತವ-ನಿನ್ನ, ಅಂಘ್ರಪಲ್ಲವಯುಗಂ, ಅಂ
ಘ್ರಪಲ್ಲವ-ಪಾದಗಳೆಂಬ ಚಿಗುರುಗಳ, ಯುಗಂ-ಜೊತೆಯನ್ನು, ಸಂವಿತ್ಕ್
ಲಂ, ಸಂವಿತ-ಜ್ಞಾನವೆಂಬ, ಫಲಂ-ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಯನ್ನು ಸಹ, ಸಂ
ಸ್ಥಾಪ್ಯ-ಇರಿಸಿ, ಸತ್ಪಂ-ಸತ್ಪಮಯವಾದ, ವ-ಂತ್ರಂ-ತಾರಕ ಮಂತ್ರವ
ನ್ನು, ಉದೀರಯ-ಉಚ್ಚರಿಸುವಂಥವನಾಗಿ,ನಿಜಶರೀರಾಗಾರಶುದ್ಧಿಂ,
ನಿಜ-ಸ್ವಕೀಯವಾದ, ಶರೀರ-ದೇಹವೆಂಬ, ಆಗಾರ-ಮನೆಯ, ಶುದ್ಧಿಂ-ಪ
ರಿಶುದ್ಧತ್ವವನ್ನು, ವಹ-ಉಂಟು ಮಾಡುವಂತಹವನಾಗಿಯೂ, ರುಚಿ
ರಂ-ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂತೋಷಕರವಾದ, ಕಲ್ಯಾಣಂ-ಶುಭವನ್ನು, ಆಪಾದ
ಯ-ಉಂಟುಮಾಡುವವನಾಗಿಯೂ, ಪುಣ್ಯಾಹಂ-ಪುಣ್ಯಾಹರ್ಮವ
ನ್ನು, ಪ್ರಕಟೀಕರೋಮಿ-ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಎಂದರೆ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತ
ನಾದ ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಪಾದಾಂಬುಜ ಸ್ಮರಣವೇ ಮುಖ್ಯ ಕರ್ಮವಾಗಿ
ರುವುದರಿಂದ ಅದರ ದೆಸೆಯಿಂದಲೇ ನಾನು ಶರೀರಾತ್ಮಶುದ್ಧಿಯಂ ಪಡೆ
ಯುತ್ತೇನೆಂದುಭಾವವು.

ಅನ್ನೂಯಾಂಬುಧಿನೂದರೇಣ ಸುಮನಸ್ಸಂಘಾಸ್ತಮುದ್ಯಮ್
[ನೋ||

ಮಂಥಾನಂ ದೃಢಭಕ್ತಿರಜ್ಜುಸಹಿತಂ ಕೃತ್ವಾ ಮಥಿತ್ವಾತತಃ||
ಸೋಮಂ ಕಲ್ಪತರುಂ ಸುಪರ್ವಸುರಭಿಂ ಚಿಂತಾಮಣಿಂ ಧೀ

[ಮತಾಂ|

ನಿತ್ಯಾನಂದಸುಧಾನಿರಂತರರಮಾಸೌಭಾಗ್ಯವೂತನ್ವತೇ||೩೭||

ಅವತಾರಿಕೆ—ಸಕಲವೇದಗಳಿಗೂ ನಿನ್ನ ಸ್ತೇ ಸಾರಭೂತನನ್ನಾಗಿ
ಅಭಿಜ್ಞರು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಸುಮನಸ್ಸಂಘಾಃ-ದೇವತೆಗಳಂತೆ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಸಮೂಹ
ಗಳು, ಆದರೇಣ-ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ, ದೃಢಭಕ್ತಿರಜ್ಜುಸಹಿತಂ-ದೃಢವಾದ ಭಕ್ತಿ
ಯೆಂಬ ಹಗ್ಗದಿಂದ ಸುತ್ತಲ್ಪಟ್ಟ ಧ, ಮನಃ-ಮನಸ್ಸನ್ನು, ಮಂಥಾನಂ-
ಮಂದರಪರ್ವತದಂಥ ಕಡೆಗೋಲನ್ನಾಗಿ, ಕೃತ್ವಾ-ಮಾಡಿ, ಅಮ್ಮಾ
ಯಾಂಬುಧಿ-ವೇದವೆಂಬ ಸಮುದ್ರವನ್ನು- ಮಥಿತ್ವಾ-ಕಡೆದು, ತತಃ-
ಅದರದೇಸೆಯಿಂದ, ಕಲ್ಪತರುಂ-ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷರೂಪನಾಗಿಯೂ, ಸುಪರ್ವಸು
ರಭಿಂ - ಕಾಮಧೇನುಸದೃಶನಾಗಿಯೂ, ಚಿಂತಾಮಣಿಂ-ಚಿಂತಾಮಣಿ
ಸಮಾನನಾಗಿಯೂ, ಧೀಮತಾಂ - ಬುದ್ಧಿಮಂತರಿಗೆ, ನಿತ್ಯಾನಂದಸು
ಧಾಂ-ನಿತ್ಯಾನಂದವೆಂಬ ಅಮೃತ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿಯೂ, ನಿರಂತರರಮಾ
ಸೌಭಾಗ್ಯಂ-ಮೊಕ್ಷಲಕ್ಷ್ಮೀನಿತ್ಯ ಸೌಭಾಗ್ಯವಂತನಾಗಿಯೂ, ಸೋ
ಮಂ-ಉಮಾಸಹಿತನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು, ಆತನ್ವತೇ - ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಂಡು ಕೊ
ಳ್ಳುತ್ತಾರೆ; ಎಂದರೆ, ಹೇಗೆ ದೇವತೆಗಳು ಸಮುದ್ರವಂ ಮಥಿಸಿ ಅದರ
ದೇಸೆಯಿಂದ ಚಂದ್ರನನ್ನು, ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವನ್ನು ಕಾಮಧೇನುವನ್ನು, ಚಿಂತಾ
ಮಣಿಯನ್ನು, ಅಮೃತವನ್ನು, ಲಕ್ಷ್ಮೀಯನ್ನು, ಸಹ ಪಡೆದುಕೊಂಡರೋ
ಹಾಗೆ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಸಕಲವೇದಗಳನ್ನೂ ಶೋಧಿಸಿ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ
ಸರ್ವಪದಾರ್ಥಸ್ವರೂಪನಾದ ನಿನ್ನಂ ಕಂಡುಕೊಂಡರೆಂದು ಭಾವವು.

ಪ್ರಾಕೃತ್ಯಾಚಲಮಾರ್ಗದರ್ಶಿತಸುಧಾಮೂರ್ತಿಃ ಪ್ರಸನ್ನಶ್ಶಿವಃ |
ಸ್ನೋಮಸ್ಸದ್ಗುಣಸೇವಿತೋಮೃಗಧರಃ ಪೂರ್ಣಸ್ತನೋನೋಚ
[ಕಃ ||

ಚೇತಃ ಪುಷ್ಕರಲಕ್ಷಿತೋ ಭವತಿಚೇದಾನಂದಸಾಥೋನಿಧಿಃ |
ಪ್ರಾಗಲ್ಭ್ಯೇನ ವಿಜೃಂಭತೇ ಸುಮನಸಾಂ ವೃತ್ತಿಸ್ತದಾಜಾಯತೇ

ಆ ತಾರಿಕೆ—ಪರಮಶಿವನೆಂಬ ಚಂದ್ರನ ದರ್ಶನದಿಂದ ಸತ್ಪುರುಷರ
ಆನಂದವೆಂಬ ಸಮುದ್ರವು ವೃದ್ಧಿಯನ್ನೈದುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಪ್ರಾಕೃತ್ಯಾಚಲಮಾರ್ಗದರ್ಶಿತಸುಧಾಮೂರ್ತಿಃ-ಪೂ
ರ್ವಜನ್ಮ ಸಂಚಿತವಾದ ಪುಣ್ಯವೆಂಬ ಪರ್ವತದ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ತೋರಿಸ
ಲ್ಪಟ್ಟ ಅಮೃತಸ್ವರೂಪನಾದ ಆಕಾರವುಳ್ಳಂಥವನಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಸನ್ನಃ-
ನಿರ್ಮಲನಾಗಿಯೂ, ಸದ್ಗುಣ ಸೇವಿತಃ-ಸತ್ಪುರುಷರ ಸಮೂಹದಿಂದ ಸೇ
ವಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿಯೂ, ಮೃಗಧರಃ-ಮೃಗವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದವನಾ
ಗಿಯೂ, ಪೂರ್ಣಃ-ಸರ್ವಜಗದ್ವ್ಯಾಪಿಯಾಗಿಯೂ, ತಮೋಮೋಚ
ಕಃ-ತಮೋಗುಣವಂ ಬಿಡಿಸುವವನಾಗಿಯೂ, ಸೋಮಃ-ಪಾರ್ವತೀಸ
ಮೇತನಾಗಿಯೂ ಇರುವ, ಶಿವಃ-ಪರಮೇಶ್ವರನು, ಚೇತಃಪುಷ್ಕರಲಕ್ಷಿತಃ
ಹೃದಯವೆಂಬ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಕಾಣಲ್ಪಟ್ಟವನು, ಭವತಿಚೇತ್ - ಆದರೆ,
ಆನಂದಸಾಥೋನಿಧಿಃ-ಆನಂದವೆಂಬ ಸಮುದ್ರವು, ಪ್ರಾಗಲ್ಭ್ಯೇನ-ಗಾಂ
ಭೀರ್ಯದಿಂದ, ವಿಜೃಂಭತೇ-ವೃದ್ಧಿಯಂ ಹೊಂದುತ್ತದೆ; ಮತ್ತು ತದಾ-
ಆವಾಗ, ಸುಮನಸಾಂ-ವಿದ್ವಾಂಸರ, ವೃತ್ತಿ-ಮನಃಪ್ರವೃತ್ತಿಯೂ ಸಹ
ಜಾಯತೇ-ವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ,

ಎಂದರೆ ಹೀಗೆಶಿವಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರದರ್ಶನ ಸಾಮ್ಯವನ್ನು
ಶ್ಲೇಷೆಯಿಂದಲೂ ರೂಪಕದಿಂದಲೂ ಹೇಳಿದರದೆಂತನೆ, ಮೂಡಲಕಡೆಯ
ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಉದಯಪರ್ವತದ ಮೇಲಿನ ದಾರಿಯಿಂದ ತೋರಿ, ಅ

ಮೃತಮಯ ಬಿಂಬವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ನಿರ್ಮಲನಾಗಿ, ಸಕ್ಷತ್ರಗಳ ಮಂಡ
ಲದಿಂ ಸುತ್ತಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ, ತನ್ನ ಮಂಡಲದೊಳು ಮೃಗದ ಚಿಹ್ನೆಯಂ
ವಹಿಸಿದವನಾಗಿ, ಪೋಡಶಕಲೆಗಳಿಂದ ಪೂರ್ಣನಾಗಿ, ಅಂಧಕಾರವನ್ನ
ಗಲಿಸುವವನಾಗಿ, ಮಂಗಳಕರನಾಗಿ, ಇರುವ ಸೋಮನು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ
ಪ್ರಕಾಶಗೊಂಡರೆ ಸಮುದ್ರವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತೆ
ಆಗುತ್ತಿದೆ; || ೩೮ ||

ಧರ್ಮೋ ಮೇ ಚತುರಂಸ್ಪ್ರಿಕಸ್ಸುಚರಿತಃ^{ಸ್ಮಿ} ಸಂವಿನಾಶಂ ಗತಂ |
ಕಾಮಕ್ರೋಧಮದಾದಯೋ ವಿಗಳಿತಾಃ ಕಾಲಸ್ಸುಖಾವಿಷ್ಣುಃ
[ತಃ ||

ಜ್ಞಾನಾನಂದಮಹಾಷಧಿಸ್ಸುಫಲಿತಾ ಕೈವಲ್ಯ ನಾಥೇ ಸದಾ |
ಮಾನ್ಯೇಮಾನಸಪುಂಡ್ರಕನಗರೇ ರಾಜಾವತಂಸೇ ಸ್ಥಿತೇ || ೩೯ ||

ಅವತಾರಿಕೆ—ತಮ್ಮ ಹೃದಯದೊಳು ಪರಮೇಶ್ವರನು ನೆಲೆಗೊ
ಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಧರ್ಮಿಷ್ಠನಾದ ದೊಡ್ಡ ಅರಸನ ದೃಷ್ಟಾಂತದಿಂದ
ತಿಳಿಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಕೈವಲ್ಯನಾಥೇ - ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿಯೂ
ಮಾನ್ಯೇ - ಸಕಲಲೋಕಪೂಜ್ಯನಾಗಿಯೂ ಇರುವ, ರಾಜಾವತಂಸೇ-
ಚಂದ್ರಕಲಾಧಾರಿಯಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನು, ಮೇ-ನನ್ನ, ಮಾನಸಪುಂಡರೀ
ಕನಗರೇ-ಹೃದಯಕಮಲವೆಂಬ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ, ಸದಾ - ಯಾವಾಗಲೂ,
ಸ್ಥಿತೇ-ನೆಲೆಗೊಂಡಿರಲು, ಧರ್ಮಿ-ಧರ್ಮವು, ಚತುರಂಸ್ಪ್ರಿಕಃ-ನಾಲ್ಕು
ಪಾದಗಳಿಂದಲೂ ಒಪ್ಪಿ, ಸುಚರಿತಃ-ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು; ತಾಪಂ-
ಪಾಪವು, ವಿನಾಶಂ-ನಾಶವನ್ನು, ಗತಂ-ಹೊಂದಿತು; ಕಾಮಕ್ರೋಧ
ಮದಾದಯಃ-ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ಮದ, ಮೊದಲಾದ ಶತ್ರುಗಳು, ವಿಗಳಿ
ತಾಃ-ಜಾರಿಹೋದವು, ಕಾಲಃ - ದಿನವಾರಪಕ್ಷಮಾಸಾದಿ ಕಾಲವು,

ಸುಖವಿಷ್ಣುತಃ-ಸುಖವ್ರಕಾಶಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ, ಚ್ಚಾನಾನಂದ-ಚ್ಚಾನ ಮತ್ತು ಆನಂದವೆಂಬ, ಮಹಾಷಧಿಃ-ಸಸ್ಯವು, ಫಲಿತಾ-ಫಲಿಸಿತು; ಎಂದರೆ ಅದ್ವಿತೀಯನಾಗಿಯೂ ಸರ್ವಜನಪೂಜ್ಯನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠನು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಅಭಿಷೇಕವಾಗಿರಲು ಆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವು ನಾಲ್ಕು ಸಾಧಗಳಿಂದ ನೆಲೆಗೊಂಡು ಪಾಪವು ಕಳೆದು ಶತ್ರುಭಯವಿಲ್ಲದೆ ಸರ್ವಕಾಲವೂ ಸುಖಕರವಾಗಿ ಗಿಡ ವೊಡಲಾದವುಗಳು ಫಲಿಸಿ ಸುಖಿಕ್ಷವಾಗುವಂತೆ ಸರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ತನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಿಸುವುದರಿಂದ ತನಗೆ ಸರ್ವಸುಖವೂ ಉಂಟಾಗತೆಂದು ಭಾವವು.

ಧೀಯಂತ್ರೇಣ ವಚೋಘಟೇನ ಕವಿತಾಕುಲೋಪಕುಲ್ಯಾಕ್ರ
[ಮೈ |

ರಾನೀತ್ಯೈಶ್ಚ ಸದಾಶಿವಸ್ಯ ಚರಿತಾಂಭೋರಾಶಿ ದಿವ್ಯಾಮೃತೈಃ ||
ಹೃತ್ಕೇದಾರಯುತಾಙ್ಗ ಭಕ್ತಿಕಲಮಾಸ್ನಾಫಲ್ಯಮಾತನ್ವತೇ |
ದುರ್ಭಿಕ್ಷಾನ್ಮಮ ಸೇವಕಸ್ಯ ಭಗವಾಃ! ವಿಶ್ವೇಶ! ಭೀತಿಸ್ತುತಃ ||

ಅವತಾರಕೆ—ಶಿವಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಕ್ಕ ಉಪಾಯಗಳಂ ಮಾಡುವ ತಮಗೆ (ಕವಿಗೆ) ದುಷ್ಟಾಲಕೃತವಾದ ಭಯವಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಕೃಷಿಮಾಡುವವನ ದೃಷ್ಟಾಂತದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಬೀ|| ಹೇ ವಿಶ್ವೇಶ!-ಎಲೈ ಜಗದೀಶ್ವರನೆ!, ಹೇ ಭಗವಾಃ!-ಎಲೈ ಸದ್ಗುಣಪೂರ್ಣನೇ!- ವಚೋಘಟೇನ-ವಾಕ್ಯೆಂಬ ಬಾನೆಯುಳ್ಳಂಥಾ, ಧೀಯಂತ್ರೇಣ-ಬುದ್ಧಿಯೆಂಬ ಯಂತ್ರದಿಂದ, ಕವಿತಾಕುಲೋಪಕುಲ್ಯಾಕ್ರಮೈಃ-ಕವಿತ್ವವೆಂಬ ದೊಡ್ಡ ಚಿಕ್ಕ ಕಾಲುವೆಗಳ ಮಾರ್ಗಗಳಿಂದ ಅನೀತ್ಯೈಃ-ತರಬಿಟ್ಟಂಥಾ, ಸದಾಶಿವಸ್ಯ-ಸರಮಶಿವನ, ಚರಿತಾಂಭೋರಾಶಿದಿವ್ಯಾಮೃತೈಃ-ಮಹಿಮೆಯೆಂಬ ಜಲರಾಶಿಯ ದಿವ್ಯೋದಕಗಳಿಂದ, ಹೃತ್ಕೇ

ದಾರಯುತಾಃ-ಹೃದಯವೆಂಬ ಗದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ನಾಟಲ್ಪಟ್ಟ, ಭಕ್ತಿ ಕಲಮಾಃ-
ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಪೈರುಗಳು, ಸಾಫಲ್ಯಂ - ಫಲಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು, ಆತಸ್ವತೇ-
ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೊಂದುತ್ತವೆ; ಆದುದರಿಂದ ಸೇವಕಸ್ಯ-ನಿನ್ನ ದಾಸನಾದ
ಮಮ-ನನಗೆ, ದುರ್ಭಿಕ್ಷಾತ್-ದುರ್ಭಿಕ್ಷದ ದೆಸೆಯಿಂದ, ಭೀತಿಃ-ಭಯವು,
ಕುತಃ-ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದಂಟಾದೀತು. ಎಂದರೆ ಯಾವಾಗಲೂ
ಶಿವಭಕ್ತಿಪರನಾದ ನನಗೆ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕವಿಷಯಗಳಿಂದಾಗುವ ಭಯವಿಲ್ಲ
ವೆಂದು ಭಾವವು. ||೪೦||

ಪಾವೋತ್ಪಾತ ವಿಮೋಚನಾಯ ರುಚಿರೈಶ್ವರ್ಯಾಯ ಮೃ
[ತೃಂಜಯ |
ಸ್ಮೋತ್ರ ಧ್ಯಾನ ನತಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ಸಪರ್ಯಾಲೋಕನಾ ಕರ್ಣನೇ
ಜಿಹ್ವಾ ಚಿತ್ತಶಿರೋಂಘ್ರಿ ಹಸ್ತನಯನ ಶ್ಲೋತ್ರೈರಹಂ ಪ್ರಾ
[ರ್ಥಿತೋ |
ಮಾಮಾಜ್ಞಾಪಯ ತನ್ನಿರೂಪಯಮುಹುರ್ಮಾಮೇವ ಮಾ
ಮೇವಚಃ ||೪೧||

ಅವತಾರಿಕೆ—ಕವಿಯು ತಾವು ಮಾಡುವ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಭಜನವು ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ ಸರವೇರಬೇಕೆಂದು ದೇವರ ಕೃಪೆಯನ್ನೇ ಬೇಡುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಹೇ ಮೃತೃಂಜಯ!-ಎಲೈ ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ಜಯಿಸಿದವನೇ!, ಪಾವೋತ್ಪಾತವಿಮೋಚನಾಯ, ಪಾಪ-ಪಾಪಗಳೆಂಬ, ಉತ್ಪಾತ-ಉತ್ಪಾತಗಳ, ವಿಮೋಚನಾಯ - ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ರುಚಿರೈಶ್ವರ್ಯಾಯ, ರುಚಿರ-ಪ್ರಕಾಶವಾದ, ಐಶ್ವರ್ಯಾಯ-ಐಶ್ವರ್ಯಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ಸ್ಮೋತ್ರಧ್ಯಾನನತಿಪ್ರದಕ್ಷಿಣಸಪರ್ಯಾಲೋಕನಾಕರ್ಣನೇ, ಸ್ಮೋತ್ರ-ಸ್ಮೋತ್ರವು, ಧ್ಯಾನ-ಧ್ಯಾನವು, ನತಿಃ-ನಮಸ್ಕಾರವು, ಪ್ರದಕ್ಷಿ

ಣ-ಪ್ರದಕ್ಷಿಣವು, ಸಸರ್ಯಾ-ಪೂಜೆಯು, ಆಲೋಕನ-ಮೂರ್ತಿದರ್ಶನವು, ಆಕರ್ಣನ-ಚರಿತಶ್ರವಣವು, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಜಿಹ್ವಾಚಿತ್ತಶಿರೋಂಸ್ಪ್ರಹಸ್ತನಯನಶ್ರೋತ್ರೈಃ, ಜಿಹ್ವಾ-ನಾಲಿಗೆ, ಚಿತ್ತ-ಮನಸ್ಸು, ಶಿರ-ತಲೆ, ಅಂಸ್ಪ್ರ-ಕಾಲುಗಳು, ಹಸ್ತ-ಕೈಗಳು, ನಯನ-ಕಣ್ಣುಗಳು, ಶ್ರೋತ್ರ-ಕಿವಿಗಳು, ಇವುಗಳಿಂದ, ಅಹಂ-ನಾನು ಪ್ರಾರ್ಥಿತಃ - ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೇನೆ: ಆದುದರಿಂದ ಆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ, ಮಾಂ-ನನ್ನನ್ನು, ಆಜ್ಞಾಪಯ - ಕಟ್ಟಳೆಯಿಡು; ಮುಖುಃ-ಬಾರಿ ಬಾರಿಗೂ, ತತ್-ಆ ಆರಾಧನಪ್ರಕಾರವನ್ನು ನಿರೂಪಯತೋರಿಸು; ಮೇ-ನನ್ನ, ಅವಚಃ ಮೂಕತ್ವವು, ಮಾಮೇವ ನನ್ನನ್ನೇ, ಮಾ-ನಿರ್ಬಂಧಿಸಬಾರದು, ಎಂದರೆ ನಾನು ಮಾಡುವ ಸರ್ವವಿಧವಾದ ನಿನ್ನ ಕೈಂಕರ್ಯವು ನಿನ್ನ ಕೃಪೆಯಿಂದಲೇ ಸರವೇರಬೇಕೆಂದು ಭಾವವು.

ಗಾಂಭೀರ್ಯಂ ಪರಿಘಾಪದಂ ಘನಧೃತಿಃ ಪ್ರಕಾರ ಉದ್ಯದ್ಗು

[ಣ |

ಸ್ತೋಮಶ್ಚಾಪ್ತಬಲಂ ಘನೇಂದ್ರಿಯಚಯೋ ದ್ವಾರಾಣಿ ದೇಹ

[ಸ್ಥಿತಃ ||

ವಿದ್ಯಾವಸ್ತುಸಮೃದ್ಧಿ ರಿತ್ಯಖಿಲಸಾಮಗ್ರೀಸಮೇತೇ ಸದಾ |

ದುರ್ಗಾತಿಪ್ರಿಯ ದೇವ! ಸಾಮಕಮನೋದುರ್ಗೇ ನಿವಾಸಂ-

[ಕುರು ||೪೨||

ಅವತಾರಿಕೆ|| ಅರಸುಗಳು ದುರ್ಗರೂಪವಾದ ಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸವನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸುವರಾದುದರಿಂದ ಅಂಥಾ ಕೋಟಿಯೋಪಾದಿ ಇರುವ ತನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ವಾಸಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸರಮೇಶ್ವರನಂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಹೇ ದುರ್ಗಾತಿಪ್ರಿಯದೇವ! ಎಲೈ ದುರ್ಗಾದೇವಿಗೆ

ಅತ್ಯಂತ ಇಷ್ಟನಾದ ದೇವನೇ! ಗಾಂಭೀರ್ಯಂ-ಗಂಭೀರತ್ವವು, ಪರಿಘಾ ಪದಂ-ಕಂದಕವಾಗಿಯೂ, ಘನಧೃತಿಃ-ಭೇದಿಸುವುದಕ್ಕ ಶಕ್ಯವಾದ ಧೈರ್ಯವು, ಪ್ರಾಕಾರಃ-ಪ್ರಾಕಾರದ ಗೋಡೆಯಾಗಿಯೂ, ಉದ್ಯದ್ಗುಣ ಸ್ತೋಮಃ-ಅಭಿವೃದ್ಧಿವಾಗಿರುವ ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳ ಸಮೂಹವು, ಆಪ್ತ ಬಲಂ-ನಂಬಿಕೆಯುಳ್ಳ ದಳವಾಗಿಯೂ, ದೇಹಸ್ಥಿತಃ-ದೇಹದಲ್ಲಿರುವ, ಘನೇಂದ್ರಿಯಚಯಃ - ಪ್ರಬಲಗಳಾದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಸಮೂಹವು, ದ್ವಾರಾಣಿ-ಬಾಗಿಲುಗಳು, ವಿದ್ಯಾ - ಜ್ಞಾನವು, ವಸ್ತುಸಮೃದ್ಧಿಃ - ಅರಸನಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಸರ್ವಪದಾರ್ಥಗಳ ಸಮೃದ್ಧಿಯು, ಇತಿ-ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ, ಅಖಿಲಸಾಮಗ್ರೀಸಮೇತೇ - ರಾಜನು ವಾಸಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸಕಲಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿರುವ, ಮಾನುಕಮನೋದುರ್ಗೇ-ನನ್ನ ಮನಸ್ಸೆಂಬಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ, ಸಿವಾಸಂ-ವಾಸವನ್ನು, ಕುರು-ಮಾಡು. ಎಂದರೆ ಜಗದೀಶ್ವರನಾದ ನೀನು ಮಹಾರಾಜನಾದುದರಿಂದಲೂ, ಮತ್ತೆ ದುರ್ಗಾತಿಪ್ರಿಯನಾದುದರಿಂದಲೂ, ನಿನ್ನ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಸರ್ವವಸ್ತು ಸಮೃದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ವಾಸಮಾಡ ಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಂಗೈಯ್ಯೆಂದು ಭಾವವು.

ಮಾಗಚ್ಛತ್ಸಮಿತಸ್ತತೋ ಗಿರಿಶ ಭೋ! ಮಯ್ಯೇವ ವಾಸಂ

[ಕುರು |

ಸ್ವಾಮಿನ್ನಾದಿಕಿರಾತ! ಮಾನುಕಮನಃಕಾಂತಾರಸೀವಾಂತರೇ||
ವರ್ತಂತೇ ಬಹುಶೋ ಮೃಗಾ ಮದಜುಷೋ ಮಾತ್ಸರ್ಯ

[ಮೋಹಾದಯ |

ಸ್ತರ್ತಾ ಹತ್ವಾ ಮೃಗಯಾವಿನೋದರುಚಿತಾಲಾಭಂ ಚ ಸಂಪ್ರಾ

[ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ||೪೩||

ಅವತಾರಿಕೆ|| ಪೂರ್ವಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಹೃದಯವನ್ನು ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ವಾಸಯೋಗ್ಯವಾದ ಕೋಟೆಯನ್ನಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿ ಈ

ಶ್ಲೋಕದೊಳು ಅದನ್ನೇ ದೊಡ್ಡ ಅದೃಷ್ಟದೋಪಾದಿ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಬೀ|| ಹೇ ಗಿರಿಶ!-ಎಲೈ ಕೈಲಾಸನಾಥನೇ!, ಹೇ ಆದಿಕಿರಾತ!-
ಎಲೈ ಮೊದಲನೇ ಕಿರಾತರೂಪಿಯೇ!, ಹೇ ಸ್ವಾಮಿ!-ಎಲೈ ನನ್ನ
ಪ್ರಭುವೇ? ಮಾಮಕಮನಃಕಾಂತಾರಸೀಮಾಂತರೇ, ಮಾಮಕ-ನನ್ನ,
ಮನಃ-ಮನಸ್ಸೆಂಬ, ಕಾಂತಾರ-ಅಡವಿಯ, ಸೀಮಾಂತರೇ-ಎಲ್ಲಿಯೂ
ಳಗೆ, ಬಹುಶಃ-ಬಹುಳವಾಗಿ, ಮದಜುಷಃ-ಕೊಬ್ಬಿ ಇರುವ, ಮಾತ್ಸರ್ಯ
ಮೋಹಾದಯಃ-ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ಲೋಭ, ಮೋಹ, ಮದ, ಮಾ
ತ್ಸರ್ಯ ಅಸೂಯೆ, ಮೊದಲಾದ, ಮೃಗಾಃ-ಮೃಗಗಳು, ವರ್ತಂತೇ-
ನೆಲೆಗೊಂಡಿವೆ; ತಾ-ಅವುಗಳನ್ನು, ಹತ್ವಾ-ಕೊಂದು, ಮೃಗಯಾವಿ
ಸೋದರುಚಿತಾಲಾಭಂ, ಮೃಗಯಾ-ಬೇಟೆಯಾಡುವ, ವಿನೋದ-ವಿನೋ
ದಲ್ಲಿ, ರುಚಿತಾ-ಕುತೂಹಲದ, ಲಾಭಂ-ಲಾಭವನ್ನು, ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಸಿ-ಹೊಂ
ದಿಯೆ; ತತಃ-ಅದುದರಿಂದ. ಮಯ್ಯೇವ-ನನ್ನಲ್ಲೇ ವಾಸಂ-ನಿವಾಸವ
ನ್ನು ಕುರು-ಮಾಡು; ತ್ವಂ-ನೀನು, ಇತಃ-ಇಂಥಾ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸೆಂಬ
ಮಹಾರಣ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಮಾಗಚ್ಛ-ಹೋಗಬೇಡ.

ಎಂದರೆ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಮಹಾರಣ್ಯದಂತೆ ಸಜ್ಜನ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ
ಅಶಕ್ಯವಾಗಿಯೂ ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗಗಳೆಂಬ ದುಷ್ಟಮೃಗಗಳಿಗೆ ಸಂಚಾರ
ಸ್ಥಾನವಾಗಿಯೂ ಇರುವುದರಿಂದ ಆದಿಕಿರಾತರೂಪನಾದ ನೀನು ಇದ
ರಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾ ಆ ಮೃಗಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಇದನ್ನು ಪರಿಶುದ್ಧ
ಮಾಡಿ ಮೊದಲೇಕೆಂದು ಭಾವವು.

ಕರಲಗ್ನಮೃಗಃ ಕರೀಂದ್ರಭಂಗೋ |

ಘನಶಾರ್ದೂಲ ವಿಖಂಡನೋಸ್ತಜಂತುಃ ||

ಗಿರಿಶೋ ವಿಶದಾಕೃತಿಶ್ಚಚೇತಃ |

ಕುಹರೇ ಪಂಚಮುಖೋಸ್ತಿ ಮೇ ಕುತೋ ಭೀಃ

|| ೪೬ ||

ಅವತಾರಿಕೆ—ತಮ್ಮ ಹೃದಯವೆಂಬ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಪರಮೇಶ್ವರನೆಂಬ ಸಿಂಹವು ವಾಸಮಾಡುವುದರಿಂದ ತಮಗೆ ಯಾವವಿಧದಿಂದಲೂ ಜಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಕರಲಗ್ನ ಮೃಗಃ-ಕೈಯನ್ನು ಅಂಟಿರುವ ಮೃಗವುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಕರೀಂದ್ರಭಂಗಃ-ಗಜರೂಪನಾದ ಅಸುರನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವಂಥವನಾಗಿಯೂ, ಘನಶಾರ್ದೂಲವಿಖಂಡನಃ-ದೊಡ್ಡದಾದ ಹುಲಿಯನ್ನು ಸೆಂಹರಸುವನಾಗಿಯೂ, ಅಸ್ತಜಂತುಃ, ಅಸ್ತ-ಲಯವಂಹೊಂದಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಜಂತುಃ-ಸಕಲಜಂತುಗಳಿಲ್ಲವನಾಗಿಯೂ, ಗಿರಿಶಃ-ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವನಾಗಿಯೂ, ವಿಶದಾಕೃತಿಃ-ಸಿಂಹ-ರೂಪನಾದ ಆಕಾರವುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ, ಪಂಚಮುಖಃ-ಪರಮೇಶ್ವರನೆಂಬ ಸಿಂಹವು, ಚೇತಃಕುಹರೇ-ಹೃದಯವೆಂಬ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ, ಅಸ್ತಿ-ಇದಾನೆಯಾಗಿ, ಭೀಃ-ಭಯವೆಂಬುದು, ಕುತಃ-ಎತರಂದುಂಟಾದೀತು' ಎಂದರೆ ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಶ್ಲೇಷೆಯಿಂದ ಕೈಯಿಂದ ಹೊಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಮೃಗವುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಆನೆಯುಂ ಕೊಲ್ಲುವುದಾಗಿಯೂ, ಹುಲಿಗಳನ್ನು ಹೊಡೆಯುವುದಾಗಿಯೂ, ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಇರುವುದಾಗಿಯೂ ಇರುವ, ವಿಶಾಲಮುಖವುಳ್ಳ ಸಿಂಹದಂತ ಈಶ್ವರನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾನೆಯಾಗಿ ತನಗೆ ಶತ್ರುಭಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವವು.

ಭಂದಶ್ಯಾಖಿ ಶಿಖಾನ್ವಿತೈರ್ವಿಜನರೈಸ್ಸಂಸೇವಿತೇ ಶಾಶ್ವತೇ |
ಸೌಖ್ಯಾಪಾದಿನಿ ಖೇದಭೇದಿನಿ ಸುಧಾಸಾರೈಃ ಫಲೈರ್ವಿದೀಪಿತೇ ||
ಚೇತಃಪಕ್ಷಿಶಿಖಾನುಣೇ ತ್ಯಜ ವೃಥಾ ಸಂಚಾರಮನ್ಯೈರಲಂ |
ನಿತ್ಯಂ ಶಂಕರ ಪಾದಪದ್ಮಯುಗಲೀನೀಡೇ ವಿಹಾರಂ ಕುರು || ೪೫

ಅವತಾರಿಕೆ|| ಈ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ತಮ್ಮ ಹೃದಯವನ್ನು ಪಕ್ಕಿಯನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸುಖಕರವಾದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಹೇ ಜೇತಃಪಕ್ಷಿಶಿಖಾಮಣೇ!-ಎಲೈ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಾದ ಪಕ್ಷಿಯೇ! ಭಂದಶ್ಯಾಖಿಶಿಖಾನ್ವಿತೈಃ-ವೇದಗಳೆಂಬ ವೃಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಅಗ್ರಭಾಗಗಳಾದ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ, ಎಂದರೆ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳನ್ನು ತಿಳಿದಿರುವ, ದ್ವಿಜವರೈಃ- (ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶ್ರೇಷ್ಠರಿಂದ) ಪಕ್ಷಿಗಳಿಂದ, ಸಂಸೇವಿತೇ-ಆಶ್ರಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವಂಥಾ, ಖೇದಭೇದಿನಿ-ಶ್ರಮವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವಂಥಾ, ಸುಧಾಸಾರೈಃಫಲೈರ್ದೀಪಿತೆ, ಸುಧಾಸಾರೈಃ ಅಮೃತರಸದೋಪಾದಿ ಮಧುರಗಳಾದ ಫಲೈಃ-ಫಲಗಳಿಂದ, ದೀಪಿತೆ-ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ, ಶಂಕರಪಾದಪದ್ಮಯುಗಳೇ-ಪರಮೇಶ್ವರನ ಚರಣಾಂಬುಜಗಳ ಜೊತೆಯೆಂಬ, ನೀಡೇ-ಗೂಡಿನಲ್ಲಿ, ವಿಹಾರಂ-ವಿಹರಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು. ಕುರು-ಮಾಡು; ಅನ್ಯೈಃ-ಇತರ ಕ್ಷುದ್ರಗಳಾದ ಪಕ್ಷಿಗಳೊಂದಿಗೆ, (ವಿಷಯಗಳೊಂದಿಗೆ.) ಸಂಚಾರಂ-ಸಹವಾಸವನ್ನು, ಪ್ರಚಾರವನ್ನು, ತ್ಯಜ-ಬಿಡು, ಅಲಂ-ಅದಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಾಕು. ಎಂದರೆ

ಉಭಾಭ್ಯಾಮೇವ ಪಕ್ಷಾಭ್ಯಾಂ ಯಥಾ ಖೇ ಪಕ್ಷಿಣಾಂಗತಿಃ|

ತಥೈವ ಚ್ಛಾನ್ಯಕರ್ಮಭ್ಯಾಂ ಪ್ರಾಪ್ಯತೇಶಾಶ್ವತೀ ಗತಿಃ ||

ಎಂಬುವ ನ್ಯಾಯದಿಂದ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಪಕ್ಷಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಯೋಗಿ ಜನಗಳಿಂದ ಆಶ್ರಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ವೋಕ್ಷಾನ್ಯಂದಫಲಪ್ರದಮಾದ ಪರಮಶಿವನ ಚರಣಾಂಬುಜವೆಂಬ ಗೂಡನ್ನು ಸೇರಿ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕಸರ್ವವಿಷಯ ಸಂಪರ್ಕದುಃಖಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸುಖಿಯಾಗಿರು ಎಂಬದಾಗಿ ಹೇಳಿದರು.

ಅಕೀರ್ಣೇ ನಖರಾಜಿ ಕಾಂತಿವಿಭನ್ಯೈ ರುದ್ಯತ್ಸುಧಾನ್ಯೈಭನ್ಯೈ |

ರಾಧಾತೇಸಿ ಚ ಪದ್ಮರಾಗ ಲಲಿತೇ ಹಂಸವ್ರಜೈ ರಾಶ್ರಿತೇ ||

ನಿತ್ಯಂ ಭಕ್ತಿವಧೂಗಣೈಶ್ಚರಹಸಿ ಸ್ವೇಚ್ಛಾವಿಹಾರಂ ಕುರು |

ಸ್ಥಿತ್ವಾಮಾನಸರಾಜಹಂಸ! ಗಿರಿಜಾನಾಥಾಂಘ್ರಿಸೌಧಾಂತರೇ ೪೬

ಅವತಾರಿಕೆ—ಕವಿಯು ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ರಾಜ ಶ್ರೇಷ್ಠನನ್ನು

ಕುರಿತು ಪರಮೇಶ್ವರನ ಪಾದಾಬ್ಜವೆಂಬ ರಾಜಗೃಹದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಹೇ ಮಾನಸರಾಜಹುಸ!-ಎಲೈ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ರಾಜಹಂಸನೇ!, ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠನೇ!, ನಖರಾಜಿಕಾಂತಿವಿಭವೈಃ-ಉಗುರುಗಳ ಕಾಂತಿಗಳ ಅತಿಶಯಗಳಿಂದ, ಆಕೀರ್ಣೀ-ವ್ಯಾಪಸಿ ಇರುವಂಥಾ, ಉದ್ಯತ್ಸುಧಾವೈಭವೈಃ, ಉದ್ಯತ್-ಉದಯಿಸುತ್ತಲ್ಲಿರುವ, ಸುಧಾ-ಅಮೃತದ, (ಗಾರಿಯು,) ವೈಭವೈಃ-ಕಾಂತಿಗಳಿಂದ, ಅಧಾತೇಪಿಚ-ಬಹಳ ನಿರ್ಮಲವಾಗಿಯೂ ಇರುವಂಥಾ, ಪದ್ಮರಾಗಲಲಿತೇ, ಪದ್ಮರಾಗ-ಪದ್ಮರಾಗರತ್ನಗಳಿಂದಲೂ, (ಕಮಲಗಳ ಕಾಂತಿಗಳಿಂದಲೂ), ಲಲಿತೇ-ಸುಂದರವಾದಂಥಾ, ಹಂಸವ್ರಜೈಃ-ಪರಮಹಂಸರಾದ ಯತಿಗಳಿಂದಲೂ, (ಹಂಸಪಕ್ಷಿಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದಲೂ,) ಆಶ್ರಿತೇ-ಆಶ್ರಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ, ಗಿರಿಜಾನಾಥಾಂಘ್ರಿಸೌಧಾಂತರೇ-ಪಾರ್ವತೀಪತಿಯ ಪಾದಗಳೆಂಬ ರಾಜಗೃಹದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ, ಭಕ್ತಿವಧೂಗಣೈಸ್ಸಹ-ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀಗಣಗಳೊಂದಿಗೆ, ನಿತ್ಯಂ-ಯಾವಾಗಲೂ, ಸ್ಥಿತ್ವಾ-ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾ, ಸ್ವೇಚ್ಛಾವಿಹಾರಂ-ಯಥೇಚ್ಛೆಯಾದ ವಿಹಾರವನ್ನು, ಕುರು-ಮಾಡು. ಎಂದರೆ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಪಾದಾಂಬುಜವೆಂಬ ರಾಜಗೃಹದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ರಮಣಿಗಳೊಂದಿಗೆ ವಿಹಾರಮಾಡೆಂದು ಭಾವವು.

ಶುಭುಧ್ಯಾನವಸಂತಸಂಗಿನಿ ಹೃದಾರಾಮೇಘಜೀರ್ಣಚ್ಛದಾಃ |
 ಸ್ರಸ್ತಾಭಕ್ತಿಲತಾಚ್ಛಟಾವಿಲಸಿತಾಃ ಪುಣ್ಯಪ್ರನಾಳಾಶ್ರಿತಾಃ ||
 ದೀಪ್ಯಂತೇ ಗುಣಕೋರಕಾ ಜಪವಚಃಪುಷ್ಪಾಶ್ಚ ಸದ್ವಾಸನಾ |
 ಜ್ಞಾನಾನಂದಸುಧಾಮರಂದಲಹರೀ ಸಂವಿತ್ಫಲಾಭ್ಯುನ್ನತಿಃ || ೪೭

ಅವತಾರಿಕೆ—ಶಿವಧ್ಯಾನದಿಂದ ತಮ್ಮ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಸರ್ವಗುಣ ಸಮೃದ್ಧಿಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಶಂಭುಧ್ಯಾನವಸಂತಸಂಗಿನಿ-ಪರಮೇಶ್ವರನ ಧ್ಯಾನವೆಂಬ
ವಸಂತದೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿರುವ, ಹೃದಾರಾಮೇ-ಹೃದಯವೆಂಬ ಉದ್ಯಾನ
ದಲ್ಲಿ, ಅಘಜೀರ್ಣಾಚ್ಛದಾಃ-ಪಾಪಗಳೆಂಬ ಹುಣ್ಣಿಲೆಗಳು, ಸ್ಪಷ್ಟಾಃ-
ಜಾರಿಹೋದುವು, ಪುಣ್ಯಪ್ರವಾಲಾಶ್ರಿತಾಃ-ಪುಣ್ಯಗಳೆಂಬ ಚಿಗುರುಗ
ಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವಂಥಾ, ಗುಣಕೋರಕಾಃ-ಸದ್ಗುಣಗಳೆಂಬ ವೊಗ್ಗು
ಗಳನ್ನುಳ್ಳಂಥಾ, ಜಪವಚಃಪುಷ್ಪಾಃ-ಜಪದ ಮಂತ್ರಗಳ ನುಡಿಗಳೆಂಬ
ಹೂವುಗಳನ್ನುಳ್ಳಂಥಾ, ಸದ್ವಾಸನಾಃ-ಸತ್ಕರ್ಮಗಳ (ಬಳಿಯ) ವಾಸನೆ
ಗಳನ್ನುಳ್ಳಂಥಾ, ವಿಲಸಿತಾಃ-ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಲಿರುವ, ಭಕ್ತಿಲತಾಚ್ಛಟಾಃ-
ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಬಳ್ಳಿಗಳ ಸಮೂಹಗಳು, ಜ್ಞಾನಾನಂದ ಸುಧಾಮರಂದ
ಲಹರಿ ಸಂವಿಠಲಾಭ್ಯುನ್ನತಿಃ, ಜ್ಞಾನ-ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನವು, ಆನಂದ-ಆನಂ
ದವು, ಈಯೆರಡೆಂಬ, ಸುಧಾಮರಂದ-ಅಮೃತ ಮಕರಂದಗಳ, ಲಹರಿ-
ಪ್ರವಾಹವು, ಸಂವಿಠಲಾಭ್ಯುನ್ನತಿಃ-ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಫಲದ ಅಭಿವೃ
ದ್ಧಿಯು, ಇವುಗಳೆಲ್ಲವೂ, ದೀಪ್ಯಂತೇ-ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತವೆ. ಎಂದರೆ ಶಿವ
ಧ್ಯಾನವೆಂಬ ವಸಂತ ಋತುವಿನಿಂದ ತನ್ನ ಹೃದಯೋದ್ಯಾನವು ಅತಿ
ರಮಣೀಯವಾಗಿವುದೆಂದು ಭಾವವು.

ನಿತ್ಯಾನಂದರಸಾಲಯಂಸುರಮುನಿಸ್ವಾಂತಃಖುಜಾತಾಶ್ರಯಂ
ಸ್ವಚ್ಛಂ ಸದ್ವಿಜಸೇವಿತಂಕಲುಷಹೃತ್ಸದ್ವಾಸನಾವಿಷ್ಟುತಮ||
ಶಂಭುಧ್ಯಾನಸರೋವರಂ ವ್ರಜಮನೋಹಂಸಾವತಂಸಸ್ಥಿರಂ |
ಕಿಂಕ್ಷದ್ರಾಶ್ರಯಪಲ್ವಲಭ್ರಮಣಸಂಜಾತಶ್ರಮಂಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಸಿ||

ಅವತಾರಿಕೆ|| ಈ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ಪರಮಶಿವನ ಧ್ಯಾನವೆಂಬ
ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಅವಗಾಹನವಂ ಮಾಡಿದರೆ ಸಕಲ ತಾವೋಪಶಾಂತಿ
ಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಹೇ ಮನೋಹರಸಾವತಂಸ !-ಎಲೈ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ರಾಜ
ಹಂಸಶ್ರೇಷ್ಠವೇ ! ನಿತ್ಯಾನಂದರಸಾಲಯಂ-ಸ್ಥಿರವಾದ ಆನಂದ ರಸಕ್ಕೆ
ಸ್ಥಾನವಾಗಿಯೂ, ಸುರಮುನಿಸ್ವಾಂತಾಂಬುಜಾತಾಶ್ರಯಂ, ಸುರ-ದೇವ
ತೆಗಳು, ಮುನಿ-ಮುನಿಗಳು, ಇವರುಗಳ ಸ್ವಾಂತ-ಮನಸ್ಸುಗಳೆಂಬ
ಅಂಬುಜಾತ-ಕಮಲಗಳಿಗೆ, ಆಶ್ರಯಂ-ಸ್ಥಾನವಾಗಿರುವಂಥಾ, ಸ್ವಚ್ಛಂ-
ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಿರ್ಮಲವಾಗಿ ಇರುವಂಥಾ, ಸದ್ವಿಜಸೇವಿತಂ-ಸತ್ಪುರುಷ
ರೆಂಬ ಪಕ್ಷಿಗಳಿಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವಂಥಾ, ಕಲುಷಹೃತ್-ಕಳಂಕ
ವನ್ನು ಹರಿಸುವಂಥಾ, ಸದ್ವ್ಯಾಸನಾವಿಷ್ಣುತಂ-ಯೋಗ್ಯವಾದ ವಾಸನೆ
ಹುಟ್ಟುವಂಥಾದ್ದಾಗಿಯೂ ಇರುವ, ಶಂಭುಧ್ಯಾನಸರೋವರಂ-ಪರಮ
ಶಿವಧ್ಯಾನವೆಂಬ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಕೊಳವನ್ನು, ವ್ರಜ-ಹೊಂದು;
ಕ್ಷುದ್ರಾಶ್ರಯಪಲ್ವಲ-ಕ್ಷುದ್ರಜನಗಳ ಆಶ್ರಯವೆಂಬ ಕುಂಟೆಯಲ್ಲಿ,
ಭ್ರಮಣ-ತಿರುಗುವಿಕೆಯಿಂದ, ಸಂಜಾತ-ಹುಟ್ಟಿದ, ಶ್ರಮಂ-ಆಯಾ
ಸವನ್ನು, ಕಿಂ-ಏತಕ್ಕೆ, ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಸಿ-ಹೊಂದುತಲಿದ್ದೀಯೆ ? ಎಂದರೆ
ಐಹಿಕಗಳಾದ ತುಷ್ಕಫಲಗಳನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ ನೀಚಜನಾಶ್ರಯ ದುಃಖವಂ
ಪಡೆಯಬೇಡ, ನಿತ್ಯಾನಂದ ಸುಖಪ್ರದವಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಪಾದಾ
ರವಿಂದವನ್ನು ಭಜಿಸೆಂದು ಭಾವವು.

ಆನಂದಾನ್ಯುತಪೂರಿತಾ ಹರಪದಾಂಭೋಜಾಲವಾಲೋದ್ಗತಾ|
ಸ್ಥೈರ್ಯೋಪಪನ್ನಮುಪೇತ್ಯಭಕ್ತಿಲತಿಕಾಶಾಖೋಪಶಾಖಾನ್ವಿತಾ
ಉಚ್ಚೈರ್ಮಾನಸಕಾಯನಾನಪಟಿಲೀಮಾಕ್ರಮ್ಯನಿಷ್ಕಲ್ಮಷಾ|
ನಿತ್ಯಾಭೀಷ್ಟಫಲಪ್ರದಾಭವತುಮೇಸತ್ಕರ್ಮಸಂವರ್ಧಿತಾ ||

ಅನತಾರಿಕೆ|| ಶಿವಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಕಲ್ಪಕದ ಬಳ್ಳಿಯು ತನುಗೆ
ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟಫಲವನ್ನೀಯಲೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಆನಂದಾಮೃತಪೂರಿತಾ-ಶಿವಭಜನಾನಂದವೆಂಬ ಉದಕ
ದಿಂದ ನೆನೆಸಲ್ಪಟ್ಟುದಾಗಿಯೂ, ಹರಪದಾಂಭೋಜಾಲವಾಲೋದ್ಗತಾ,
ಹರ-ಪರಮೇಶ್ವರನ, ಪದಾಂಭೋಜ-ಪಾದಕಮಲಗಳೆಂಬ, ಅಲವಾ
ಲೋದ್ಗತಾ-ಪಾತಿಯಿಂದ ಮೊಳೆತಿರುವಂಥಾದ್ದಾಗಿಯೂ, ಸ್ಥೈರ್ಯೋ
ಪಘ್ನಂ-ಧೈರ್ಯವೆಂಬ ಆಶ್ರಯ ವೃಕ್ಷವನ್ನು, ಉಪೇತ್ಯ-ಹೊಂದಿ,
ಶಾಖೋಪಶಾಖಾನ್ವಿತಾ-ರೆಂಬಿಗಳಿಂದಲೂ ಅವುಗಳ ಕಿರುರೆಂಬಿಗಳಿಂ
ದಲೂ, ಅನ್ವಿತಾ-ಕೂಡಿರುವಂಥಾ, ಉಚ್ಚೈಃ-ಎತ್ತರವಾಗಿರುವ,
ಮಾನಸಕಾಯಮಾನಸಪಟಲೀಂ, ಮಾನಸ-ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಕಾಯಮಾನಸಪಟ
ಲೀಂ-ಚಪ್ಪರದ ಮೇಲ್ಭಾಗವನ್ನು, ಆಕ್ರಮ್ಯ-ಹರವಿಕ್ಕೊಂಡು, ಸತ್ಯ
ಮೂಸಂವರ್ಧಿತಾ-ಶುಭಕರ್ಮಗಳಿಂದ ವೃದ್ಧಿಹೊಂದಿಸಲ್ಪಟ್ಟುದಾಗಿ
ಯೂ, ನಿಷ್ಕಲ್ಮಷಾ-ದೋಷರಹಿತವಾಗಿಯೂ ಇರುವ, ಭಕ್ತಿಲತಿಕಾ-
ಶಿವಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಬಳ್ಳಿಯು, ಮೇ-ನನಿಗೆ, ನಿತ್ಯಾಭಿಷ್ಠಫಲಪ್ರದಾ-
ನಿತ್ಯವಾದ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ ಫಲಗಳಂ ಕೊಡುವುದಾಗಿ, ಭವತು-ಆಗಲಿ.
ಎಂದರೆ ನನ್ನ ಹೃದಯವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಶಿವಭಕ್ತಿ
ಯಿಂದ ನಿತ್ಯವಾದ ಮೋಕ್ಷಾನಂದ ಫಲಗಳೆಲ್ಲಾ ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆಂದು
ಭಾವವು.

ಎರಡನೆಯ ಭಾಗ.

ಸಂಧ್ಯಾರಂಭವಿಜೃಂಭಿತಂ ಶ್ರುತಿಶಿರಸ್ಥಾನಾಂತರಾಧಿಷ್ಠಿತಂ |
 ಸಪ್ರೇಮಭ್ರಮರಾಭಿರಾಮಸತ್ಯತ್ವದ್ವಾಸನಾಶೋಭಿತಮ್ ||
 ಭೋಗೀಂದ್ರಾಭರಣಂ ಸಮಸ್ತಸುಮನಃಪೂಜ್ಯಂ ಗುಣಾವಿಷ್ಕೃತಂ |
 ಸೇವೇಶ್ರೀಗಿರಿಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಮಹಾಲಿಂಗಂ ಶಿವಾಲಿಂಗಿತಮ್ ||೫೦||

ಅವತಾರಿಕೆ|| ಶ್ರೀಶೈಲವಾಸಿಯಾದ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ದೇವರನ್ನು
 ಭಜಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಸಂಧ್ಯಾರಂಭವಿಜೃಂಭಿತಂ-ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದ ನಾಟ್ಯದ ಆರಂಭ
 ದಲ್ಲಿ ವಿಜೃಂಭಿಸುವಂಥಾ, ಶ್ರುತಿಶಿರಸ್ಥಾನಾಂತರಾಧಿಷ್ಠಿತಂ, ಶ್ರುತಿ
 ಶಿರಃ-ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳೆಂಬ ಸ್ಥಾನಾಂತರ-ಸ್ಥಾನಾಂತರದಲ್ಲಿ ಅಧಿಷ್ಠಿತಂ-
 ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವಂಥಾ, ಸಪ್ರೇಮಭ್ರಮರಾಭಿರಾಮಂ-ಪ್ರೇಮಸಹಿತೆ
 ಯಾದ ಭ್ರಮರಾಂವಿಕೆಯಿಂದ ಶೋಭಿಸುವಂಥಾ, ಸದ್ವಾಸನಾಶೋ
 ಭಿತಂ-ಸಜ್ಜನಗಳ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವಂಥಾ, ಭೋ
 ಗೀಂದ್ರಾಭರಣಂ-ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠಗಳನ್ನೇ ಆಭರಣವಾಗಿಯುಳ್ಳಂಥಾ,
 ಸಮಸ್ತಸುಮನಃಪೂಜ್ಯಂ-ಸರ್ವ ದೇವತೆಗಳಿಂದಲೂ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟಂಥಾ
 ಗುಣಾವಿಷ್ಕೃತಂ-ಸತ್ಯಗುಣಸಂಬಂಧದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟಂಥಾ, ಶಿವಾ
 ಲಿಂಗಿತಂ, ಶಿವಾ-ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯಿಂದ ಆಲಿಂಗಿತಂ-ಆಲಿಂಗನ ಮಾಡ
 ಲ್ಪಟ್ಟಂಥಾ, ಶ್ರೀಗಿರಿಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಮಹಾಲಿಂಗಂ, ಶ್ರೀಗಿರಿ-ಶ್ರೀಶೈಲದ
 ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಮಹಾಲಿಂಗಂ-ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಬೆಳ
 ಗುತಿರುವ ಮಹಾಲಿಂಗವನ್ನು, ಸೇವೇ-ಭಜಿಸುತ್ತೇನೆ. ಎಂದರೆ ಶ್ರೀ
 ಶೈಲದ ಶಿಖರದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿರುವಂಥಾ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಳ್ಳಿಯೊಡನೆ ಸೇರಿರು
 ವಂಥಾ ಅರ್ಜುನನೈಕ್ಯದ ಅಡಿಯನ್ನು ಸೇರುವಂತೆಯೂ ಶ್ಲೇಷೆಯಿಂದ
 ಒಂದು ಭಾವಾರ್ಥವು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ—ಸಂಧ್ಯಾ
 ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಏಕಸಿತವಾಗಿಯೂ ಸರ್ವತ ಶಿಖರಗಳಲ್ಲದೆ ಅನ್ಯಸ್ಥಾನಗಳ

ಲ್ಲಿಯೂ ಬೆಳೆದಿರುವುದಾಗಿಯೂ, ತುಂಬಿಗಳಿಂದ ಶೋಭಿತನಾಗಿಯೂ, ಸುಗಂಧವುಳ್ಳುದಾಗಿಯೂ ಭೋಗವುಳ್ಳ ದೊಡ್ಡವರಿಗೆ ಭೂಷಣವಾಗಿಯೂ ಇರುವಂಥಾ ಪೂಜಾರ್ಹಗಳಾದ ಸರ್ವ ಪುಷ್ಪಗಳುಳ್ಳಂಥಾ ಸುಗಂಧಾದಿ ಸರ್ವಗುಣಗಳುಳ್ಳಂಥಾ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಬಳ್ಳಿಯೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿರುವಂಥಾ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಶೈಲಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡಗುರುತಾಗಿರುವಂಥಾ ಮತ್ತಿಯ ಮರವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತೇನೆಯಾಗಿ ಇದರಿಂದ ನನ್ನ ತಾಪ ಪರಿಹಾರವುಂಟಾಗುತ್ತದೆಂದು ಭಾವವು.

ಭೃಂಗೀಚ್ಛಾ ನಟನೋತ್ಕಟಃ ಕರಿಮದಗ್ರಾಹಿಸ್ಪುರನ್ಮಾಧವಾ |
ಹ್ಲಾದೊನ್ನಾದಯುತೋಮಹಾಸಿತವಪುಃಪಂಚೇಷುಣಾಚಾದೃತಃ ||
ಸತ್ಪಕ್ಷಸ್ಸುಮನೋವನೇಷು ಸಪುನಸ್ಸಾಕ್ಷಾನ್ನದೀಯೇಮನೋ |
ರಾಜೀವೇಭ್ರಮರಾಧಿಪೋವಿಹರತಾಂ ಶ್ರೀಶೈಲವಾಸೀವಿಭುಃ ||೫೧||

ಅವತಾರಿಕೆ|| ಶ್ರೀಶೈಲವಾಸಿಯಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನೆಂಬ ಭ್ರಮರಾಧಿಪನು ಎಂದರೆ ತುಂಬಿಯು ತನ್ನ ಹೃದಯ ಕಮಲದಲ್ಲಿ ವಿಹಾರವಂ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ || ಭೃಂಗೀಚ್ಛಾನಟನೋತ್ಕಟಃ-ಭೃಂಗಿಯೆಂಬ ಗಣದ ಇಚ್ಛೆಯಮೇರೆ ನಟನ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳಂಥವನಾಗಿ, ತುಂಬಿಯ ಪರದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ತುಂಬಿಯ ಇಚ್ಛೆಯ ಮೇರೆ ಕುಣಿಯುವಂಥಾದ್ದಾಗಿಯೂ, ಕರಿಮದಗ್ರಾಹಿ-ಗಜಾಸುರನ ಮದವನ್ನು ಹರಿಸುವಂಥವನಾಗಿಯೂ, ಆನೆಯ ಮದಜಲವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವುದಾಗಿಯೂ, ಸ್ಫುರನ್ಮಾಧವಾಹ್ಲಾದಃ-ಪ್ರಕಾಶವಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಆಹ್ಲಾದವುಳ್ಳಂಥವನಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಕಟವಾದ ವಸಂತಋತುವಿನಲ್ಲಿ ಆನಂದವುಳ್ಳುದಾಗಿಯೂ, ನಾದಯುತಃ-ಪ್ರಣವನಾದದೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿದವನಾಗಿಯೂ ಝಂಕಾರನಾದವುಳ್ಳುದಾಗಿಯೂ, ಮಹಾಸಿತವಪುಃ-ಮಹಾ ಪ್ರಮಾಣ

ವುಳ್ಳ ಬಿಳಿಯದೇಹವುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಕಪ್ಪಾದ ದೇಹವುಳ್ಳದಾಗಿಯೂ
 ಪಂಚೇಷುಣಾಚಾದ್ಯತಃ-ಮನ್ಮಥನಿಂದ ಗುರಿಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿಯೂ,
 ಮನ್ಮಥನಿಂದ ತನಗೆ ಸಹಾಯವಾಗಿ ಆದರಿಸಲ್ಪಟ್ಟದಾಗಿಯೂ, ಸುಮ
 ನೋವನೇಷು-ದೇವತೆಗಳ ರಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೂ, ಪುಷ್ಪೋದ್ರಾಸಗಳಲ್ಲಿ
 ಯೂ, ಸತ್ಪಕ್ಷಃ-ಸ್ಥಿರವಾದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಅಭಿಮಾನ
 ವುಳ್ಳದಾಗಿಯೂ, ಸಃ-ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ, ಶ್ರೀ ಶೈಲವಾಸೀ-ಶ್ರೀ ಶೈಲದಲ್ಲಿ
 ನೆಲೆಸಿರುವನಾಗಿಯೂ, ವಾಸವಂ ಮಾಡುವುದಾಗಿಯೂ, ವಿಭುಃ-ವ್ಯಾಪ
 ಕನಾಗಿಯೂ, ಹೂವುಗಳಲ್ಲಿ ತಿರುಗುವುದಾಗಿಯೂ, ಇರುವ ಭ್ರಮರಾ
 ಧಿಪಃ-ಭ್ರಮರಾಂಬಾವಲ್ಲಭನಾದ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ದೇವರೆಂಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ
 ವಾದ ತುಂಬಿಯು, ಮದೀಯೇ-ನನ್ನದಾದ, ಮನೋರಾಜೀವೇ-ಮನ
 ಸ್ಸೆಂಬ ಕಮಲದಲ್ಲಿ, ಸಾಕ್ಷಾತ್-ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ, ವಿಹರತಾಂ-ವಿಹಾ
 ರವಂ ಮಾಡಲಿ, ಎಂದರೆ ಕಮಲದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಯು ವಾಸಮಾಡುವಂತೆ
 ಪರಮೇಶ್ವರನು ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರಲೆಂದು ಭಾವವು.

ಕಾರುಣ್ಯಾಮೃತವರ್ಷಿಣಂ ಘನವಿಪದ್ಗ್ನೇಷ್ವಚ್ಛಿದಾಕರ್ಮಣಂ |
 ವಿದ್ಯಾಸಸ್ಯಫಲೋದಯಾಯಸುಮನ ಸ್ತಂಸೇವ್ಯಮಿಚ್ಛಾತ್ಯತಿಮ್ ||
 ನೃತ್ಯದ್ವಕ್ತೃಮಯೂರಮದ್ರಿನಿಲಯಂ ಚಂಚಜ್ಜಟಾಮಂಡಲಂ |
 ಶಂಭೋ ! ವಾಂಛತಿ ನೀಲಕಂಧರ ! ಸದಾ ತ್ವಾಂಮೇಮನಶ್ಚಾತಕಃ ||೫೭||

ಅನತಾರಿಕೆ|| ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಶ್ಲೇಷೆಯುಳ್ಳ ವಿಶೇಷಣಗಳಿಂದ
 ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ಮೇಘತ್ವವನ್ನು ಹೇಳಿ, ಅಂಥಾ ಮೇಘವನ್ನು ತಮ್ಮ
 ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಚಾತಕವಪೇಕ್ಷಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಹೇ ಶಂಭೋ !-ಎಲೈ ಶುಭಕರನೇ !, ಹೇ ನೀಲಕಂಧರ-
 ಎಲೈ ನೀಲಕಂಠನೇ, ಕಂಧರಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಮೇಘವೆಂಬುದಾಗಿ ಅರ್ಥಾಂತ
 ರವಿರುವುದರಿಂದ ಎಲೈ ನೀಲಮೇಘವೇ, ಕಾರುಣ್ಯಾಮೃತವರ್ಷಿಣಂ-

ದಯೆಯೆಂಬ ಅಮೃತವನ್ನು (ಜಲವನ್ನು) ಸುರಿಸುವಂಥಾ, ಘನ-
ಘನವಾದ, ವಿಪತ್-ಆಪತ್ತೆಂಬ, ಗ್ರೀಷ್ಮ-ತಾಪವನ್ನು, ಛಿದ್ರಾ-
ಛೇದಿಸುವುದರಲ್ಲಿ, ಕರ್ಮ-ಸಮರ್ಥವಾದಂಥಾ, ವಿದ್ಯಾಸಸ್ಯಫಲೋ-
ದಯಾಯ, ವಿದ್ಯಾ-ಜ್ಞಾನವೆಂಬ, ಸಸ್ಯ-ಪೈರಿನ, ಫಲ-ಫಲದ, ಉದ-
ಯಾಯ-ಉತ್ಪತ್ತಿಗೋಸ್ಕರ, ಸುಮನಃ-ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ, ಒಳ್ಳೆಯ
ಆರಂಭಗಾರರಿಂದ, ಸಂಸೇವ್ಯಂ-ಆಶ್ರಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟಂಥಾ, ಇಚ್ಛಾಕೃ-
ತಿ-ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಾದ ಆಕಾರವುಳ್ಳಂಥಾ, ನೃತ್ಯದ್ಭಕ್ತಮಯೂರಂ-ಕುಣಿ-
ದಾಡುವ ಭಕ್ತರೆಂಬ ನವಿಲುಗಳುಳ್ಳಂಥಾ, ಅದ್ರಿನಿಲಯಂ-ಕೈಲಾಸ-
ವಾಸಿಯಾದ, ಪರ್ವತವಾಸಿಯಾದಂಥಾ, ಚಂಚಜ್ಜಟಾಮಂಡಲಂ—
ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಜಟಿಗಳ ಸಮೂಹವುಳ್ಳಂಥಾ, ಮಿಂಚುಗಳು
ಳ್ಳಂಥಾ, ತ್ವಾಮೇವ-ನಿನ್ನನ್ನೇ, ಸದಾ-ಯಾವಾಗಲೂ, ಮೇ-ನನ್ನ,
ಮನಶ್ಚಾತಕಃ-ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಚಾತಕಪಕ್ಷಿಯು, ವಾಂಛಿತಿ-ಅಪೇಕ್ಷಿಸು-
ತ್ತಲಿದೆ. ಎಂದರೆ ಚಾತಕವು ಮೇಘವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವಂತೆ ನನ್ನ
ಹೃದಯವು ನಿನ್ನನ್ನೇ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಲಿದೆ ಎಂದು ಭಾವವು.

ಆಕಾಶೇನ ಶಿಖೀ ಸಮಸ್ತಫಣಿನಾಂನೇತ್ರಾ ಕಲಾಪೀನತಾ |

ನುಗ್ರಾಹೀ ಪ್ರಣವೋಪದೇಶನದ್ಯೈಃ ಕೇಕೇತಿಯೋ ಗೀಯತೇ ||

ಶ್ಯಾಮಾಂ ಶೈಲಸಮುದ್ಭವಾಂ ಘನರುಚಿಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾನಟಂತಂ ಮುದಾ |

ವೇದಾಂತೋಪನೇ ವಿಹಾರ ರಸಿಕಂ ತಂ ನೀಲಕಂಠಂ ಭಜೇ ||೫೩||

ಅವತಾರಿಕೆ|| ನೀಲಕಂಠನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನೆಂಬ ನವಿಲನ್ನು
ಭಜಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಯಃ-ಯಾರು, ಆಕಾಶೇನ-ಆಕಾಶದಿಂದ, ಶಿಖೀ-ಶಿಖಿಯು
ಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, (ವೈದ್ಯಮುಕೇಶನೆಂದು ಭಾವವು,) ಆಕಾಶದಂತೆ ತೋ

ರುವ ಶಿಖೆಯುಳ್ಳುದಾಗಿಯೂ, ಸಮಸ್ತ ಘಣಿನಾಂ ನೇತ್ರಾ-ಸರ್ವಸರ್ವ
ಗಳಿಗೂ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಆದಿಶೇಷನಿಂದ, ಕಲಾಪೀ-ಭೂಷಣವುಳ್ಳವನಾಗಿ
ಯೂ, ಪಿಂಞವುಳ್ಳುದಾಗಿಯೂ, ನತಾನುಗ್ರಾಹೀ-ಭಜಿಸುವಂಥಾವ
ರನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವವನಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಣವೋಪದೇಶನಿದ್ದೈಃ-ಓಂಕಾ
ರದ ಉಪದೇಶ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ, ಕೇಕೀತಿ-ಕೇಕಿಯೆಂಬವಾಗಿ, ಗೀಯತೇ-
ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೋ, ತಂ-ಅಂಥಾ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ, ಶ್ಯಾಮಾಂ-ಯಾವ
ನವತಿಯಾಗಿಯೂ, ಶ್ಯಾಮಲವರ್ಣವಾಗಿಯೂ ಇರುವ, ಶೈಲಸಮು
ದ್ಭವಾಂ-ಪರ್ವತಗಳಿಂದ ಎದ್ದಿರುವ, ಘನರುಜಿಂ-ಮೇಘಕಾಂತಿಯನ್ನು
ಮನೋಜ್ಞಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ ಹಿಮಗಿರಿ ಕುಮಾರಿಯನ್ನು, ದೃಷ್ಟ್ವಾ-
ನೋಡಿ, ಮುದಾ-ಸಂತೋಷದಿಂದ, ನಟಂತಂ-ಕುಣಿಯುವಂಥಾ,
ವೇದಾಂತೋಪವನೇ-ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳೆಂಬ ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ, ವಿಹಾರ
ರಸಿಕಂ-ವಿಹರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಕುತೂಹಲವುಳ್ಳ, ನೀಲಕಂಠಂ-ಪರಮೇಶ್ವ
ರನನ್ನು, ನವಿಲನ್ನು, ಭಜೇ-ಹೊಂದುತಲಿದೇನೆ. ಎಂದರೆ ಮಯೂರ
ರೂಪನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಭಜಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ಭಾವವು.

ಸಂಧ್ಯಾಘರ್ಮದಿನಾತ್ಯಯೋ ಹರಿಕರಾಘಾತಪ್ರಥೂತಾನಕ |
ಧ್ವಾನೋ ವಾರಿದಗರ್ಜಿತಂ ದಿವಿಷದಾಂದೃಷ್ಟಿಚ್ಛಟಾ ಚಂಚಲಾ ||
ಭಕ್ತಾನಾಂ ಪರಿತೋಷಬಾಷ್ಪವಿತತಿವೃಷ್ಟಿರ್ಮಯೂರೀ ಶಿವಾ |
ಯಸ್ಮಿನ್ನುಜ್ಜಲತಾಂಡವಂ ವಿಜಯತೇ ತಂ ನೀಲಕಂಠಂ ಭಜೇ ||೫೪||

ಅವತಾರಿಕೆ|| ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ದೇವರನ್ನು ಮಯೂ
ರವನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಯಸ್ಮಿನ್ ಯಾವ ಪರಮೇಶ್ವರನೆಂಬ ನವಿಲಿನ ನರ್ತನ
ದಲ್ಲಿ, ಸಂಧ್ಯಾ-ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲವು, ಘರ್ಮದಿನಾತ್ಯಯಃ-ಗ್ರೀಷ್ಮಕಾಲದ

ಅಂತ್ಯವೋ ಎಂದರೆ ನರ್ವಾಕಾಲವೋ, ಹರಿಕರಾಘಾತಪ್ರಭೂತಾನಕ
ಧ್ವಾನಿ, ಹರಿ-ವಿಷ್ಣುವಿನ, ಕರ-ಹಸ್ತಗಳಿಂದ, ಆಘಾತ-ಬಾರಿಸುವದ
ರಿಂದ, ಪ್ರಭೂತ-ಬಲವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದಂಥಾ, ಆನಕ-ಮದ್ದಳೆಯ, ಧ್ವಾನಿ-
ಧ್ವನಿಯು, ವಾರಿದಗರ್ಜಿತಂ-ಮೇಘಧ್ವನಿಯೋ, ದಿವಿಷದಾಂ-ದೇವತೆ
ಗಳ, ದೃಷ್ಟಿಚ್ಛಟಾ-ಕಣ್ಣಳಸಾಲು, ಚಂಚಲಾ-ಮಿಂಚೋ, ಭಕ್ತಾನಾಂ-
ಭಕ್ತರ, ಪರಿತೋಷಬಾಷ್ಪವಿತ್ತತಿ-ಸಂತೋಷ ಬಾಷ್ಪಗಳ ಧಾರೆಗಳು,
ವೃಷ್ಟಿ-ಮಳೆಯೋ, ತಿವಾ-ಪಾರ್ವತಿಯು, ಮಯೂರಿ-ಹೆಣ್ಣಿನವಿ
ಲೋ, ಇಂಥಾ, ಉಜ್ವಲತಾಂಡವಂ-ಪ್ರಕಾಶವಾದ ನಟನವು, ವಿಜ
ಯತೇ-ಸರ್ವೋತ್ತಮವಾಗುತ್ತಲಿದೆಯೋ, ತಂ-ಅಂಥಾ, ನೀಲಕಂಠಂ-
ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು, ಭಜೇ-ಹೊಂದುತ್ತಲಿದೇನೆ, ಎಂದರೆ ಸಂಧ್ಯಾ
ತಾಂಡವನಾದ ದೇವರಂ ಭಜಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ಭಾವವು.

ಆದ್ಯಾಯಾಮಿತ ತೇಜಸೇ ಶ್ರುತಿಪದ್ಧರ್ವೇದ್ಯಾಯ ಸಾಧ್ಯಾಯ ತೇ |
ವಿದ್ಯಾನಂದ ಮಯಾತ್ಮನೇ ತ್ರಿಜಗತ್ಸುಂರಕ್ಷಣೋದ್ಯೋಗಿನೇ ||
ಧೈಯಾಯಾಖಿಲ ಯೋಗಿಭಿಸ್ಸುರಗಣೈರ್ಗೇಯಾಯ ಮಾಯಾವಿನೇ |
ಸಮ್ಯಕ್ತಾಂಡವಸಂಭ್ರಮಾಯ ಜಟಿನೇ ಸೇಯಂಕ್ಷೇನತಿಶೃಂಭವೇ ||೫೫||

ಅವತಾರಿಕೆ|| ಪರಮೇಶ್ವರನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತಿಸಿ ಅಂಥಾ
ಗುಣವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮವಂ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಆದ್ಯಾಯ-ಸರ್ವ ಲೋಕಗಳಿಗೂ ಆದಿಯಾಗಿಯೂ, ಅಮಿ
ತತೇಜಸೇ-ಮಿತಿಯಿಲ್ಲದ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಶ್ರುತಿಪದ್ಧೇ-ವೇದ
ಶಬ್ದಗಳಿಂದ, ವೇದ್ಯಾಯ-ತಿಳಿಯಲ್ಪಡತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ, ಸಾಧ್ಯಾಯ-
ಭಕ್ತಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅರ್ಚಾದಿ ರೂಪದಿಂದ ಪೂಜ್ಯನಾಗಿಯೂ,
ವಿದ್ಯಾನಂದಮಯಾತ್ಮನೇ-ಜ್ಞಾನಾನಂದಮಯನಾಗಿಯೂ, ತ್ರಿಜಗತ್

ಸ್ವಂರಕ್ಷಣೋದ್ಯೋಗಿನೇ-ತ್ರಿಲೋಕರಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸಿದವನಾಗಿ
ಯೂ, ಧೈಯಾಯ-ಧ್ಯಾನಮಾಡಲ್ಪಡತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ, ಅಖಿಲ
ಯೋಗಿಭಿಃ-ಸರ್ವ ಯೋಗಿಗಳಿಂದಲೂ, ಸುರಗಣೈಃ-ದೇವಸಮೂಹ
ಗಳಿಂದಲೂ, ಗೇಯಾಯ-ಗಾನಮಾಡಲ್ಪಡತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ, ಮಾಯಾ
ವಿನೇ-ಮಾಯಾಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಸಮ್ಯಕ್-ಜ್ಞಾನಿ, ತಾಂ
ಡವ-ನರ್ತನದ, ಸಂಭ್ರಮಾಯ-ವಿನೋದವುಳ್ಳಂಥಾ, ಜಟಿನೇ-ಜಟಾ
ಧಾರಿಯಾಗಿ ಇರುವ, ಶಂಭವೇ-ಶುಭಪ್ರದನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ,
ಸೇಯಂ-ಇಂಥಾ ಶ್ರೀಕರಣ ಕೃತವಾದ, ನತಿಃ-ನಮಸ್ಕಾರವು ಮಾಡಲ್ಪ
ಡುತ್ತದೆಂದು ಶೇಷಾರ್ಥವು. ಎಂದರೆ ಲೋಕದ ವಂದನೆಗಳಿಗೆ ಯೋ
ಗ್ಯಗಳಾದ ಸರ್ವಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳಿಂದಲೂ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಒಪ್ಪಿ
ಇದಾನೆಂದು ಭಾವವು.

ನಿತ್ಯಾಯ ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮನೇ ಪುರಜಿತೇ ಕಾತ್ಯಾಯನೀಶ್ರೇಯಸೇ |
ಸತ್ಯಾದಿದಿಕ್ಪಟುಂಬಿನೇ ಮುನಿಮನಃ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಚಿನ್ನೂರ್ತಯೇ ||
ಮಾಯಾ ಸೃಷ್ಟ ಜಗತ್ತಯಾಯ ಸಕಲಾಮ್ನಾಯಾಂತ ಸಂಚಾರಿಣೇ |
ಸಾಯಂ ತಾಂಡವಸಂಭ್ರಮಾಯ ಜಟಿನೇ ಸೇಯಂನತಿಶ್ಚಂಭವೇ ||೫೬||

ಅವತಾರಿಕೆ || ಪೂರ್ವಶ್ಲೋಕದ ರೀತಿಯಾಗಿ ಪರಮೇಶ್ವರನ
ಗುಣಾಂತರವನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ನಿತ್ಯಾಯ-ನಾಶರಹಿತ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿಯೂ, ತ್ರಿಗುಣಾ
ತ್ಮನೇ-ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕನಾಗಿಯೂ, ಪುರಜಿತೇ-ತ್ರಿಪುರಧ್ವಂಸಕನಾಗಿಯೂ
ಕಾತ್ಯಾಯನೀಶ್ರೇಯಸೇ, ಕಾತ್ಯಾಯನೀ-ಪಾರ್ವತಿಯ, ಶ್ರೇಯಸೇ-
ತಪಃಫಲರೂಪನಾಗಿಯೂ, ಸತ್ಯಾಯ. ಸತ್ಯಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ
ಯೂ, ಅದಿಕುಟುಂಬಿನೇ-ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಕುಟುಂಬಿಯಾಗಿ

ಮುನಿಮನಃಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಚಿನ್ಮೂರ್ತಯೇ, ಮುನಿ-ಮುನೀಶ್ವರರ, ಮನಃ-
ಮನಸ್ಸುಗಳಿಗೆ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ-ಗೋಚರವಾದ, ಚಿನ್ಮೂರ್ತಯೇ-ಚಿದಾ-
ನಂದಮೂರ್ತಿಯಾಗಿಯೂ, ಮಾಯಾಸೃಷ್ಟಜಗತ್ರಯಾಯ, ಮಾಯಾ-
ಮಾಯೆಯಿಂದ, ಸೃಷ್ಟ-ಸೃಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಜಗತ್ರಯಾಯ-ಮೂರುಲೋ-
ಕಗಳನ್ನುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಸಕಲಾಮ್ನಾಯಾಂತಸಂಚಾರಿಣೇ-ಸರ್ವ-
ವೇದಾಂತ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನಾಗಿಯೂ, ಸಾಯಂ-ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ, ತಾಂ-
ಡವಸಂಭ್ರಮಾಯ-ನಟನವಿನೋದವುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಜಟಿನೇ-ಜಟಾ-
ಧಾರಿಯಾಗಿಯೂ ಇರುವ, ಶಂಭವೇ-ಶಂಭುವಿಗೆ, ಸೇಯಂ ನತೀ-
ತ್ರಿಕರಣಗಳಿಂದಲೂ ಮಾಡಲ್ಪಡುವ ಈ ನಮಸ್ಕಾರವು ಸಲ್ಲಿಸಲ್ಪಡು-
ತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೂ ಪೂರ್ವಶ್ಲೋಕದ ಭಾವವೇ.

ನಿತ್ಯಂ ಸ್ವೋದರಪೂರಣಾಯ ಸಕಲಾನುದ್ವಿತ್ಯವಿತ್ತಾರಯಾ |
ವೃರ್ಥಂ ಪರ್ಯಟನಂ ಕರೊ ಮಿ ಭವತಸ್ತೇವಾಂ ನಜಾನೇ ವಿಭೋ ! ||
ಮಜ್ಜನ್ಮಾಂತರಪುಣ್ಯಪಾಕಬಲತಸ್ತುಂ ರವ್ ಸರ್ವಾಂತರ |
ಸ್ತಿಷ್ಠಸ್ಯೇವ ಹಿತೇನ ವಾ ಪಶುಪತೇ ತೇ ರಕ್ಷಣೀಯೋಸ್ಕೃಹಂ ||೫೭||

ಅನತಾರಿಕೆ|| ಪರಮೇಶ್ವರನ ಕೃಪೆಗೆ ವಿರೋಧಿಗಳಾದ ವ್ಯಾಪಾ-
ರಗಳನ್ನೇ ತಾವು ಮಾಡುವವರಾದರೂ ಈಶ್ವರನು ಕೇವಲ ಕೃಪೆಯಿಂ-
ದಲೇ ತಮ್ಮಂ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಹೇ ವಿಭೋ !-ಎಲೈ ವ್ಯಾಪಕನೇ, ! ಹೇ ಶರ್ವ !-ಎಲೈ
ಮೋಕ್ಷವನ್ನೀಯುವನೇ !, ನಿತ್ಯಂ-ಯಾವಾಗಲೂ, ಸ್ವೋದರಪೂರ-
ಣಾಯ-ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ, ವಿತ್ತಾಶಯಾ-ಧನಾಪೇ-
ಕ್ಷೆಯಿಂದ, ಸಕಲಾಃ-ಎಲ್ಲ ಜನಗಳನ್ನೂ, ಉದ್ವಿಶ್ಯ-ಕುರಿತು, ವೃರ್ಥಂ-
ವೃರ್ಥವಾಗಿ, ಪರ್ಯಟನಂ-ತಿರುಗುವಿಕೆಯನ್ನು, ಕರೋಮಿ-ಮಾಡು

ತ್ತೇನೆ; ಭವತಃ-ನಿನ್ನ, ಸೇವಾಂ-ಸೇವೆಯನ್ನು, ನಜಾನೇ-ತೆಳೆದವನಲ್ಲ, ಹೇ
ಪಶುಪತೇ! ಎಲೈ ಪಶುಪತಿಯೇ! ತ್ವಂ-ನೀನು, ಮಜ್ಜನ್ಮಾಂತರ ಪುಣ್ಯ
ಪಾಕಬಲತಃ-ನನ್ನ ಜನ್ಮಾಂತರದ ಪುಣ್ಯಪರಿಪಾಕದ ಬಲದಿಂದ, ಸರ್ವಾಂ
ತರಃ-ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ, ತಿಷ್ಠಸ್ಯೇವ-ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತೀಯೇ,
ಹಿತೇನವಾ-ಹಿತಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲಾದರೂ, ಅಹಂ-ನಾನು
ತೇ-ನಿನಗೆ, ರಕ್ಷಣೀಯಃ-ಕಾಪಾಡಲು ಅರ್ಹನಾಗಿ, ಅಸ್ಮಿ-ಇದೇನೆ.
ಎಂದರೆ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಪ್ರಸಾದಕ್ಕೆ ಅಕಾರಣಗಳಾದ ದುಷ್ಟಮಗಳ
ಳನ್ನೇ ಮಾಡುವ ತನ್ನನ್ನು ಪಶುಪತಿಯು ಕೇವಲ ಕೃಪೆಯಿಂದಲೇ ಪರಿ
ವಾಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಭಾವವು.

ಏಕೋ ವಾರಿಜಬಾಂಧವಃ ಕ್ಷಿತಿನಭೋವ್ಯಾಪ್ತಂ ತಮೋಮಂಡಲಂ |
ಭಿತ್ವಾ ಲೋಚನಗೋಚರೋಪಿ ಭವತಿ ತ್ವಂ ಕೋಟಿಸೂರ್ಯ ಪ್ರಭಃ ||
ವೇದ್ಯಃ ಕಿಂ ನಭವಸ್ಯಹೋ ಘನತರಂ ಕೀದೃಗ್ಭವೇನ್ನತ್ವಮ |
ಸ್ತತ್ಸರ್ವಂ ವ್ಯಪನೀಯ ಮೇ ಪಶುಪತೇ ! ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರಸನ್ನೋಭವ ||೫೮||

ಅವತಾರಿಕೆ|| ಕೋಟಿಸೂರ್ಯ ಪ್ರಕಾಶವುಳ್ಳ ಪರಮೇಶ್ವರನು
ತಮಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗದೇ ಇರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು
ಕುರಿತು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ್ತಾರೆ,

ಬೀ|| ಹೇ ಪಶುಪತೇ !-ಎಲೈ ಪರಮೇಶ್ವರನೇ !, ಏಕಃ-ಒಬ್ಬ
ನಾಗಿರುವ, ವಾರಿಜಬಾಂಧವಃ-ಕಮಲಬಂಧುವಾದ ಸೂರ್ಯನು,
ಕ್ಷಿತಿನಭೋವ್ಯಾಪ್ತಂ-ಭೂಮ್ಯಾಕಾಶಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ, ತಮೋ
ಮಂಡಲಂ-ಅಂಧಕಾರದ ರಾಶಿಯನ್ನು, ಭಿತ್ವಾ-ಭೇದಿಸಿದುದಲ್ಲದೇ,
ಲೋಚನಗೋಚರೋಪಿ-ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿಯೂ,
ಭವತಿ-ಆಗುತ್ತಲಿದಾನೆ; ತ್ವಂ ನೀನು, ಕೋಟಿಸೂರ್ಯ ಪ್ರಭಃ-ಕೋಟಿ

ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಸಮಾನ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದರೂ, ವೇದ್ಯ-ನನಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ, ಕಿಂ ನಭವಸಿ-ಎಕೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ ? ಘನತರಂ-ನಿಬಿಡವಾದ ಮತ್ತಮಃ-ನನ್ನ ತಪೋಗುಣರೂಪವಾದ ಕತ್ತಲು, ಕೀದೃಕ್-ಎಂ ಥಾದ್ದಾಗಿ, ಭವೇತ್-ಆದೀತು, ಅಹೋ-ಆಶ್ಚರ್ಯವು, ತತ್ಸರ್ವಂ-ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ, ವ್ಯಪನೀಯ-ಪರಿಹರಿಸಿ, ಮೇ-ನನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ, ಸಾಕ್ಷಾತ್-ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ, ಪ್ರಸನ್ನ-ದಯೆಯುಳ್ಳವನು, ಭವ-ಆಗು. ಎಂದರೆ ನನ್ನ ಅಜ್ಞಾನದ ಅವರಣದಿಂದ ಕೋಟಿ ಸೂರ್ಯಪ್ರಕಾಶನಾದ ನೀನು ಸಹ ನನಗೆ ಗೋಚರನಲ್ಲದೇ ಇದ್ದೀಯೆ ಆದಕಾರಣ ಅಂಥಾ ಘನವಾದ ನನ್ನ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ನೀನೇ ಪರಿಹರಿಸಬೇಕೆಂದು ಭಾವವು.

ಹಂಸಃ ಪದ್ಮವನಂ ಸಮಿಚ್ಛತಿ ಯಥಾ ನೀಲಾಂಬುದಂ ಚಾತಕಃ |
ಕೋಕಃ ಕೋಕನದಪ್ರಿಯಂ ಪ್ರತಿದಿನಂ ಚಂದ್ರಂ ಚಕೋರಸ್ತಥಾ ||
ಚೇತೋ ವಾಂಛತಿ ಮಾಮಕಂ ಪಶುಪತೇ ! ಚಿನ್ನಾರ್ಗಮೃಗ್ಯಂ ವಿಭೋ ! |
ಗೌರೀನಾಥ ! ಭವತ್ಪದಾಬ್ಜಯುಗಳಂ ಕೈವಲ್ಯಸೌಖ್ಯಪ್ರದಂ ||೫||

ಅವತಾರಿಕೆ|| ಯಾವಾಗಲೂ ನಾವು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವ ನಿನ್ನ ಪಾದಾಬ್ಜಯುಗಳವನ್ನು ನಮಗೆ ಈಗಬೇಕೆಂಬುವಿಕೆಯನ್ನು ದೃಷ್ಟಾಂತನಹಿತವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಹೇ ಪಶುಪತೇ !-ಎಲೈ ಪಶುಪತಿಯೇ !, ಹೇ ವಿಭೋ !-ಎಲೈ ವ್ಯಾಪಕನೇ !, ಹೇ ಗೌರೀನಾಥ !-ಎಲೈ ಪಾರ್ವತೀಪತಿಯೇ !, ಹಂಸಃ-ಹಂಸವು, ಪದ್ಮವನಂ-ತಾವರೆಗಳ ವನವನ್ನು, ಯಥಾ-ಹೇಗೆ, ಇಚ್ಛತಿ-ಕೋರುತ್ತದೆಯೋ, ಚಾತಕಃ-ಚಾತಕಪಕ್ಷಿಯು, ನೀಲಾಂಬುದಂ-ನೀಲಮೇಘವನ್ನು, ಯಥಾ-ಹೇಗೋ, ಕೋಕಃ-ಎಣೆವಕ್ಕಿಯು, ಕೋಕನದಪ್ರಿಯಂ-ಸೂರ್ಯನನ್ನು, ಯಥಾ-ಹೇಗಿಯೋ, ಚಕೋರಃ-

ಚಕೋರವೆಂಬ ಪಕ್ಷಿಯು, ಪ್ರತಿದಿನಂ-ಪ್ರತಿದಿನವೂ, ಚಂದ್ರಂ-ಚಂದ್ರ
ನನ್ನು, ಯಥಾ-ಹೇಗೆಯೋ, ತಥಾ-ಆಮೇರೆ, ಮಾಮಕಂ-ನನ್ನಸಂಬಂ
ಧಿಯಾದ, ಜೇತಃ-ಮನಸ್ಸು, ಚಿನ್ಮಾಗ್ಗಮೃಗ್ಯಂ-ಜ್ಞಾನಮಾಗ್ಗದಿಂದ
ಹುಡುಕಲ್ಪಡತಕ್ಕಂಥಾ, ಕೈವಲ್ಯಸಾಖ್ಯಪ್ರದಂ-ಮೋಕ್ಷಾನಂದವನ್ನೀ
ಯುವಂಥಾ, ಭವತ್ಪದಃಬ್ಜಯುಗಳಂ-ನಿನ್ನ ಪಾದಾಂಬುಜಗಳ ಜೊತೆ
ಯನ್ನು, ವಾಂಛತಿ-ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಲಿದೆ, ಎಂದರೆ ಯಾವಾಗಲೂ ನಿನ್ನ
ಪಾದಾಂಬುಜ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನೇ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ಭಾವವು.

ರೋಧಸೋಯಹೃತಶ್ಶ್ರಮೇಣಪಥಿಕಶ್ಚಾಯಾಂ ತರೋವೃಷ್ಟಿತಃ |
ಭೀತಸ್ತಸ್ಥಗೃಹಂ ಗೃಹಸ್ಥಮತಿಥಿದೀನಃ ಪ್ರಭುಂ ಧಾರ್ಮಿಕಂ ||
ದೀಪಂ ಸಂತಮಸಾಕುಲಶ್ಚ ಶಿವಿನಂ ಶೀತಾವೃತ್ತಮಂ ತಥಾ |
ಚೇತಸ್ಸರ್ವಭಯಾಪಹಂ ವ್ರಜ ಸುಖಂ ಶಂಭೋಃ ಪದಾಂಭೋರುಹಂ ||೬೦||

ಅಪತಾರಿಕೆ|| ಪರಮೇಶ್ವರನ ಪದಾಬ್ಜವೇ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ
ಸರ್ವದುಃಖಹರವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಹೇ ಜೇತಃ !-ಎಲೈ ಹೃದಯವೇ !, ತೋಯಹೃತಃ—
ಬಾಯಾರಿದವನು, ರೋಧಃ-ನದಿಯ ತೀರವನ್ನು, ಯಥಾ-ಹೇಗೆ ಆಶ್ರ
ಯಿಸುವನೋ, ಪಥಿಕಃ-ದಾರಿ ನಡೆಯುವನು, ಶ್ರಮೇಣ-ಅಯಾಸ
ದಿಂದ, ತರೋಃ-ವೃಕ್ಷದ, ಛಾಯಾಂ-ನೆರಳನ್ನು, ಯಥಾ-ಹೇಗೆಯೋ,
ವೃಷ್ಟಿತಃ-ಮಳೆಯ ದೆಸೆಯಿಂದ, ಭೀತಃ-ಹೆದರಿದವನು, ಸ್ವಸ್ಥಗೃಹಂ-
ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಮನೆಯನ್ನು, ಯಥಾ-ಹೇಗೆಯೋ, ಅತಿಥಿಃ-ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಬರುವ
ವನು, ಗೃಹಸ್ಥಂ-ಗೃಹಸ್ಥನನ್ನು, ಯಥಾ-ಹೇಗೆಯೋ, ದೀನಃ-ಬಡ
ವನು, ಧಾರ್ಮಿಕಂ-ದಾತನಾದ, ಪ್ರಭುಂ-ಅರಸನನ್ನು, ಯಥಾ-
ಹೇಗೆಯೋ, ಸಂತಮಸಾಕುಲಃ-ಕತ್ತಲೆಯಿಂದ ಸಂಕಟಪಡುವನು,

ದೀಪಂ-ದೀಪವನ್ನು, ಯಥಾ-ಹೇಗೆಯೋ, ತೀತಾವೃತಃ-ಭಳೆಯಿಂದ
ಬಾಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವನು, ಶಿಖಿನಂ-ಅಗ್ನಿಯನ್ನು, ಯಥಾ-ಹೇಗೆಯೋ,
ತಥಾ-ಆಮೇರೆ, ತ್ವಂ-ನೀನು, ಸರ್ವಭಯಾಪಹಂ-ಸಮಸ್ತ ಭಯಗ
ಳನ್ನೂ ಪರಿಹರಿಸುವಂಥಾ, ಶಂಭೋಃ-ಪರಮೇಶ್ವರನ, ಪದಾಂಭೋ
ರುಹಂ-ಪಾದಾಬ್ಜವನ್ನು, ಸುಖಂ-ಸುಖವಾಗಿ, ವ್ರಜ-ಹೊಂದು.
ಎಂದರೆ ಶಿವಪಾದಾಬ್ಜವ್ರಾಪ್ತಿಯೇ ಹೃದಯಾನಂದಕರವೆಂದು ಭಾವವು.

ಅಂಕೋಲಂ ನಿಜಬೀಜಸಂತತಿಯಸ್ಕಾಂತೋಪಲಂ ಸೂಚಿಕಾ |
ಸಾಧ್ವೀನೈಜವಿಭುಂ ಲತಾ ಕ್ಷಿತಿರುಹಂ ಸಿಂಧುಃ ಸರಿದ್ವಲ್ಲಭಂ ||
ಪ್ರಾಪ್ನೋತೀಹ ಯಥಾ ತಥಾ ಪಶುಪತೇಃ ಪಾದಾರವಿಂದದ್ವಯಂ |
ಚೇತೋವೃತ್ತಿರುಪೇತ್ಯ ತಿಷ್ಠತಿ ಸದಾ ಸಾ ಭಕ್ತಿರಿತ್ಯುಚ್ಯತೇ ||೬೦||

ಅನತಾರಿಕೆ|| ಏಕಾಗ್ರವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ಮನಸ್ಸು ಶಿವಪಾದಾರವಿಂ
ದವಂ ಹೊಂದುವಿಕೆಯೇ ಭಕ್ತಿಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ನಿಜಬೀಜಸಂತತಃ-ತನ್ನ ಬೀಜಗಳ ಸಮೂಹವು, ಅಂಕೋ
ಲಂ-ಅಂಕೋಲವೃಕ್ಷವನ್ನು, ಯಥಾ-ಹೇಗೆ, ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ-ಹೊಂದು
ತ್ತದೆದೆಯೋ, ಸೂಚಿಕಾ-ಸೂಚಿಯು, ಅಯಸ್ಕಾಂತೋಪಲಂ, ಅಯ
ಸ್ಕಾಂತ-ಸೂಚಿಕಾಂತದ, ಉಪಲಂ-ಕಲ್ಲನ್ನು ಹೇಗೆಯೋ, ಸಾಧ್ವೀ-
ಪತಿವ್ರತೆಯು, ನೈಜವಿಭುಂ-ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಹೇಗೆಯೋ, ಲತಾ-
ಬಳ್ಳಿಯು, ಕ್ಷಿತಿರುಹಂ-ವೃಕ್ಷವನ್ನು ಹೇಗೆಯೋ, ಸಿಂಧುಃ-ಮಹಾ
ನದಿಯು, ಸರಿದ್ವಲ್ಲಭಂ-ನದಿಗಳ ನಾಥನಾದ ಸಮುದ್ರವನ್ನುಹೇಗೆಯೋ
ತಥಾ-ಆಮೇರೆ, ಚೇತೋವೃತ್ತಿಃ-ಮನೋವೃತ್ತಿಯು, ಪಶುಪತೇಃ-
ಪಶುಪತಿಯ, ಪಾದಾರವಿಂದದ್ವಯಂ-ಪಾದಪದ್ಮಗಳ ಜತೆಯನ್ನು,
ಉಪೇತ್ಯ-ಆಶ್ರಯಿಸಿ, ಸದಾ-ಯಾವಾಗಲೂ, ಸ್ಥಿತಂಯದಿ-ನಿಂತರೆ, ಸಾ-

ಅಂಥಾ ವೃತ್ತಿಯು, ಭಕ್ತಿಃಇತಿ-ಭಕ್ತಿಯೆಂಬದಾಗಿ, ಉಚ್ಯತೇ-ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಎಂದರೆ ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತತೆಯಿಂದ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾದ ತಿವಪಾ ದಾಬ್ಜಧ್ಯಾನವೇ ಭಕ್ತಿಯೆಂದು ಭಾವವು.

ಆನಂದಾಶ್ರುಭಿರಾತನೋತಿ ಪುಲಕಂ ನೈರ್ಮಲ್ಯತಶ್ಚಾದನಂ |
ವಾಚಾ ಶಂಖಮುಖೇ ಸ್ಥಿತ್ವೈಶ್ಚ ಜಠರಾಪೂರ್ತಿಂ ಚರಿತ್ರಾಮೃತ್ಯುಃ ||
ರುದ್ರಾಕ್ಷೈರ್ಭಸಿತೇನ ದೇವ ! ವಪುಷೋ ರಕ್ಷಾಂ ಭವದ್ಭಾವನಾ |
ಪರ್ಯಂಕೇ ವಿನಿವೇಶ್ಯ ಭಕ್ತಿಜನನೀ ಭಕ್ತಾರ್ಥಕಂ ರಕ್ಷತಿ ||೬೨||

ಅನಂತಾರಿಕೆ|| ತಾಯಿಯು ಶಿಶುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವಂತೆ ತಿವಭಕ್ತಿಯೆಂಬುದು ಭಕ್ತರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ||೬೨|| ಹೇ ದೇವ !-ಎಲೈ ಮಹಾದೇವನೇ !, ಭಕ್ತಿ ಜನನೀ-ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ತಾಯಿಯು, ಭಕ್ತಾರ್ಥಕಂ-ಭಕ್ತನೆಂಬ ಮಗುವನ್ನು, ಆನಂದಾಶ್ರುಭಿಃ-ಆನಂದ ಬಾಷ್ಪಗಳಿಂದ, ಪುಲಕಂ-ರೋಮಾಂಕುರವನ್ನು, ಆತನೋತಿ-ಮಾಡಿಸುತ್ತದೆ; ನೈರ್ಮಲ್ಯತಃ-ನಿರ್ಮಲಭಾವದಿಂದ ಛಾದನಂ-ಹೊದಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತದೆ; ವಾಚಾಶಂಖ ಮುಖೇ ಸ್ಥಿತ್ವೇಃ, ವಾಚಾ-ವಾಕ್ಯೆಂಬ, ಶಂಖಮುಖೇ-ಶಂಖದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ, ಸ್ಥಿತ್ವೇಃ-ಇರುವಂಥಾ, ಚರಿತ್ರಾಮೃತ್ಯುಃ-ನಿನ್ನ ಚರಿತ್ರಗಳೆಂಬ ಹಾಲುಗಳಿಂದ, ಜಠರಾಪೂರ್ತಿಂ-ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬುವಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತದೆ, ರುದ್ರಾಕ್ಷೈಃ-ರುದ್ರಾಕ್ಷಗಳಿಂದಲೂ, ಭಸಿತೇನ-ಭಸ್ಮದಿಂದಲೂ, ವಪುಷೋ-ದೇಹದ, ರಕ್ಷಾಂ-ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತದೆ, ಭವದ್ಭಾವನಾ ಪರ್ಯಂಕೇ-ನಿನ್ನ ಧ್ಯಾನವೆಂಬ ಮಂಚದಲ್ಲಿ, ವಿನಿವೇಶ್ಯ-ಇರಿಸಿ, ರಕ್ಷತಿ-ರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಎಂದರೆ ಸ್ವಕಾಯಾದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಅಶಕ್ತನಾದ ಭಕ್ತನನ್ನು ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಯೇ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕೇ ಹೊರತು ಇತರ ರಕ್ಷಕರಿಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವವು.

ಮಾರ್ಗಾರ್ಥತಪಾದುಕಾ ಪಶುಪತೇರಂಗಸ್ಯ ಕೂರ್ಚಾಯತೇ |
ಗಂಡೂಷಾಂಬುನಿಷೇಚನಂ ಪುರರಿಪೋದಿವ್ಯಾಭಿಷೇಕಾಯತೇ ||
ಕಿಂಚಿದ್ಭಕ್ತಿತ ಮಾಂಸಶೇಷ ಕಬಳಂ ನವ್ಯೋಪಹಾರಾಯತೇ |
ಭಕ್ತಿಃ ಕಿಂ ನಕರೋತ್ಕಟೋ ವನಚರೋ ಭಕ್ತಾವತಂಸಾಯತೇ ||೬೩||

ಆವತಾರಿಕೆ|| ಕೇವಲ ಭಕ್ತಿಯ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಈಶ್ವರನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಡುವ ನೀಚವಾದ ಕಾರ್ಯವೂ ಅವನಿಗೆ ಭೋಗ್ಯವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಮಾರ್ಗಾರ್ಥತಪಾದುಕಾ-ಮಾರ್ಗನಡೆದು ತೇಯ್ದ ಪಾದರಕ್ಷೆಯು, ಪಶುಪತೇಃ-ಪಶುಪತಿಯ, ಅಂಗಸ್ಯ-ಶರೀರಕ್ಕೆ, ಕೂರ್ಚಾಯತೇ-ಕಣ್ಣು ಹುಬ್ಬುಗಳ ಮಧ್ಯಸ್ಥಾನದಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ, ಗಂಡೂಷಾಂಬುನಿಷೇಚನಂ-ಉಗುಳುವ ನೀರಿನಿಂದ ನನೆಸುವಿಕೆಯು, ಪುರರಿಪೋಃ-ತ್ರಿಪುರಾಂತಕನಿಗೆ, ದಿವ್ಯಾಭಿಷೇಕಾಯತೇ-ಗಂಗಾಪೀಠದ ಅಭಿಷೇಕದಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ, ಕಿಂಚಿದ್ಭಕ್ತಿತಮಾಂಸಶೇಷಕಬಳಂ-ಸ್ವಲ್ಪತೆಂದು ಮಿಕ್ಕಿದ್ದ ಮಾಂಸದ ತುತ್ತು, ನವ್ಯೋಪಹಾರಾಯತೇ-ಹೊಸ ನೈವೇದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ, ವನಚರಃ-ಬೇಡನು, ಭಕ್ತಾವತಂಸಾಯತೇ-ಭಕ್ತಶ್ರೇಷ್ಠನಾಗುತ್ತಾನೆ, ಅಹೋ-ಆಶ್ಚರ್ಯವು; ಭಕ್ತಿಃ-ಭಕ್ತಿಯು, ಕಿಂ ನಕರೋತಿ-ಯಾವುದನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಎಂದರೆ ಈಶ್ವರ ಭಕ್ತಿಯೇ ದೊಡ್ಡದು, ಅದನ್ನೇ ದೇವರು ಕೊಂಡಾಡುವನು ಅಲ್ಲದೆ ಮನುಷ್ಯರು ಕೊಂಡಾಡುವ ಜಾತಿ, ಕುಲ, ವರ್ಣಾಶ್ರಮ, ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಆಚಾರಗಳು, ಉಪಚಾರಗಳು, ಪದಾರ್ಥಗಳು, ಪೂಜಾವಿಧಿಗಳು, ಮುಂತಾದುವುಗಳ ತಾರತಮ್ಯಗಳು ಇವುಗಳನ್ನು ದೇವರು ಗಣಿಸಲಾರನು; ಹೇಗೆಂದರೆ, ತ್ರೀಕಾಳಹಸ್ತೀಶ್ವರ ದೇವರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತನಾದ ಒಬ್ಬಬೇಡನು ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಆ ಲಿಂಗವಿ

ರುವ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿತ್ಯವೂ ಪೂಜೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು, ಅದೆಂತೆನೆ, ನದಿ
 ಯ ನೀರನ್ನು ಬಾಯಿಂದ ತಂದು ದೇವರಮೇಲೆ ಉಗುಳಿ ಅಭಿಷೇಕವಂ
 ಮಾಡಿಸಿ, ತಾನು ಸ್ವಲ್ಪ ತಿಂದುನೋಡಿ ಜೆನ್ನಾಗಿದ್ದರೆ ಮಿಕ್ಕ ಮಾಂಸ
 ವನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ಕೊಡುವನು, ಅದಂ ದೇವರು ಭುಜಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದ
 ನು; ಹೀಗಿರುವಾಗ, ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಅವನ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮತ್ತೊ
 ಬ್ಬನಿಗೆ ತೋರಿಸಬೇಕಾದ ಪ್ರಕೃತವುಂಟಾದುದರಿಂದ, ದೇವರು ಅಬೇಡನು
 ಬರುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ತನ್ನ ಒಂದು ಕಣ್ಣು ಒಡೆದುಹೋದ ಹಾಗೆ ನೀರು
 ಸುರಿಯುತ್ತಾ ಇರುವ ಬಗೆಯಂ ತೋರಿಸಲು, ಬೇಡನು ಅದಂಕಂಡು
 ಬಹಳ ದುಃಖದೊಂದಿಗೆ ಬಹಳ ಅತ್ತು ತನ್ನ ಕುಡುಗೋಲಿನಿಂದ ತನ್ನ
 ಒಂದು ಕಣ್ಣನ್ನು ಕಿತ್ತು ದೇವರ ಕಣ್ಣಿನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಇಕ್ಕಲು ಅದು
 ಅಲ್ಲೇ ಹತ್ತಿಕೊಂಡಿತು, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಬಹಳ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು
 ತನಗೆ ಒಂದು ಕಣ್ಣು ಹೋದುದನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡದೆ ಮನೆಗೆ ಹೋ
 ದನು, ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಪೂಜೆಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬೇಡನು ಬರಲು ದೇವರಿಗೆ
 ಮತ್ತೊಂದು ಕಣ್ಣು ಒಡೆದುಹೋಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಪೂರ್ವದಿನ
 ಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದುಃಖಿಸಿ ತನಗೆ ಉಳಿದಿರುವ ಒಂದು ಕಣ್ಣನ್ನು
 ಕಿತ್ತು ದೇವರ ಕಣ್ಣಿನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಡುವಂತೆ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಅದನ್ನು ಕಿತ್ತಮೇಲೆ
 ದೇವರ ಕಣ್ಣಿನ ಸ್ಥಾನವು ತನಗೆ ತಿಳಿಯದೇ ಹೋಗುವುದರಿಂದ ಅದರ
 ಗುರುತಾಗೋಸ್ಕರ ದೇವರ ಹುಬ್ಬುಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಎಕ್ಕಡದ
 ಕಾಲನ್ನು ಗುರುತಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಕಣ್ಣನ್ನು ಕೀಳುವದಕ್ಕೆ
 ಯತ್ನಿಸಲು ತತ್ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ದೇವರು ಅವನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ
 ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಸಾಲೋಕ್ಯವನ್ನಿತ್ತು ಅವನನ್ನು ಪ್ರಮಥ
 ಗಣಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನೆಂಬದಾಗಿ ಕಾಳಹಸ್ತೀಕ್ಷೇತ್ರ ಮಹಾ
 ಶ್ಯದಿಂದ ತಿಳಿಯಬರುತ್ತದೆಯಾಗಿ ದೇವರು ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಪ್ರಸನ್ನ

ನಾಗುತ್ತಾನೆಂದು ಭಾವವು.

ವಕ್ಷಸ್ತಾಡನಮಂತಕಸ್ಯ ಕಠಿಣಾಪಸ್ಮಾರಸಂಮರ್ದನಂ |
ಭೂಭೃತ್ಪರ್ಯಟಸೋ ನಮತ್ಸುರತಿರಃಕೋಟೀರಸಂಘರ್ಷಣಂ ||
ಕರ್ಮೇದಂ ಮೃದುಳಸ್ಯ ತಾವಕ ಪದದ್ವಂದ್ವಸ್ಯ ಗೌರೀಪತೇ ! |
ಮಚ್ಛೇತೋಮಣಿಪಾದುಕಾವಿಹರಣಂ ಶಂಭೋ ! ಸದಾಂಗೀಕುರು ||೬೪||

ಅವತಾರಿಕೆ|| ಅತಿ ಮೃದುಗಳಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಪಾದಾಬ್ಜಗಳಿಗೆ
ತನ್ನ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ರತ್ನಮಯ ಪಾದರಕ್ಷೆಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಹೇ ಗೌರೀಪತೇ !-ಎಶೈ ಪಾರ್ವತೀನಾಥನೇ !, ಹೇ ಶಂ
ಭೋ !-ಎಶೈ ಶುಭಕರನೇ !, ಅಂತಕಸ್ಯ-ಯಮನ, ವಕ್ಷಸ್ತಾಡನಂ-
ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಒದೆಯುವಿಕೆಯು, ಕಠಿಣಾಪಸ್ಮಾರಸಂಮರ್ದನಂ, ಕಠಿಣ-
ಕಠಿಣವಾದ, ಅಪಸ್ಮಾರ-ಅಪಸ್ಮಾರಾಸುರನ, ಸಮ್ಮರ್ದನಂ-ತುಳಿಯು
ವಿಕೆಯು, ಭೂಭೃತ್ಪರ್ಯಟನಂ-ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ತಿರುಗುವಿಕೆಯು, ನಮ
ತ್ಸುರತಿರಃಕೋಟೀರಸಂಘರ್ಷಣಂ, ನಮತ್-ನಮಸ್ಕರಿಸುವಂಥಾ, ಸುರ
ತಿರಃ-ದೇವತೆಗಳ ತಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ, ಕೋಟೀರ-ಕಿರೀಟಗಳ, ಸಂಘರ್ಷ
ಣಂ-ಒತ್ತುವಿಕೆಯು, ಇದಂ-ಇಂಥಾ, ಕರ್ಮ-ಕಾರ್ಯವು, ಮೃದು
ಳಸ್ಯ-ಮೃದುವಾದ, ತಾವಕ-ನಿನ್ನ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ, ಪದದ್ವಂದ್ವಸ್ಯ-
ಪಾದದ್ವಯಕ್ಕೆ, ಯುಕ್ತವಲ್ಲವೆಂದು ಅಧ್ಯಾಹಾರವು; ಆದುದರಿಂದ
ಮಚ್ಛೇತೋಮಣಿಪಾದುಕಾವಿಹರಣಂ, ಮಚ್ಛೇತ-ನನ್ನ ಮನಸ್ಸೆಂಬ
ಮಣಿಪಾದುಕಾ-ರತ್ನಮಯವಾದ ಪಾದರಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ, ವಿಹರಣಂ-ಸಂಚಾ
ರವನ್ನು, ಸಪಾ-ಯಾವಾಗಲೂ, ಅಂಗೀಕುರು-ಅಂಗೀಕರಿಸು; ಎಂದರೆ
ತನ್ನ ಹೃದಯವು ಪಾದರಕ್ಷೆಯಂತೆ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಪಾದಗಳನ್ನು
ಹೊಂದಿ ಇರಬೇಕೆಂದು ಭಾವವು.

ವಕ್ಷಸ್ತಾದನಶಂಕಯಾ ವಿಚಲಿತೋ ವೈವಸ್ವತೋನಿರ್ಜರಾಃ |
 ಕೋಟೀರೋಜ್ವಲರತ್ನದೀಪಕಲಿಕಾನೀರಾಜನಂ ಕುರ್ವತೇ ||
 ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮುಕ್ತಿವಧೂಸ್ತನೋತಿ ನಿಭೃತಾಶ್ಲೇಷಂ ಭವಾನೀಪತೇ ! |
 ಯಜ್ಞೇತಸ್ತವಪಾದಪದ್ಮಭಜನಂ ತಸ್ಯೇಹ ಕಿಂ ದುರ್ಲಭಂ ||೬೫||

ಅನತಾರಿಕೆ||ಶಿವಪಾದಭಜನಸರವಾದ ಹೃದಯವುಳ್ಳವನಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾದುದು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಹೇ ಭವಾನೀಪತೇ !-ಎಲೈ ಪಾರ್ವತೀಪತಿಯೇ!, ಯಜ್ಞೇತಃ-ಯಾವನ ಹೃದಯವು, ತವ-ನಿನ್ನ, ಪಾದಪದ್ಮಭಜನಂ, ಪಾದಪದ್ಮ-ಪಾದಾಂಬುಜವನ್ನು, ಭಜನಂ-ಭಜಿಸುವಂತವಾದ್ದಾಗಿ ಇದೆಯೋ ಅಂಥಾ ವನನ್ನು, ದೃಷ್ಟ್ವಾ-ನೋಡಿ, ವೈವಸ್ವತಃ-ಸೂರ್ಯನ ಮಗನಾದ ಯಮನು, ವಕ್ಷಸ್ತಾದನಶಂಕಯಾ-ಎದೆಯಮೇಲೆ ಒದೆಯುತ್ತದೆಂಬ ಶಂಕೆಯಿಂದ, ವಿಚಲಿತಃ-ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಾನೋ, ನಿರ್ಜರಾಃ-ದೇವತೆಗಳು, ಕೋಟೀರೋಜ್ವಲರತ್ನದೀಪಕಲಿಕಾನೀರಾಜನಂ, ಕೋಟೀರ-ಕಿರೀಟಗಳಲ್ಲಿ, ಉಜ್ವಲ-ಪ್ರಕಾಶವಾದ, ರತ್ನ-ರತ್ನಗಳೆಂಬ, ದೀಪಕಲಿಕಾ-ದೀಪಗಳ ಅಂಕುರಗಳಿಂದ, ನೀರಾಜನಂ-ದೀಪಾರತಿಯನ್ನು, ಕುರ್ವತೇ-ಮಾಡುತ್ತಾರೋ, ಮುಕ್ತಿವಧೂ-ಮುಕ್ತಿಯೆಂಬ ಕಾಂತೆಯು, ನಿಭೃತಾಶ್ಲೇಷಂ-ಗಾಢಾಲಿಂಗನವನ್ನು, ತನೋತಿ-ಮಾಡುತ್ತಾಳೋ, ತಸ್ಯ-ಅಂಥಾವನಿಗೆ, ಇಹ-ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ, ಕಿಂ-ಯಾವುದು, ದುರ್ಲಭಂ-ಹೊಂದುವದಶಕ್ಯವಾದುದು ? ಎಂದರೆ ಶಿವಪಾದಾಬ್ಜಭಜನವಂ ಮಾಡುವವನಿಗೆ ನಿತ್ಯವೂ ತ್ರಿಲೋಕಾಧಿಪತ್ಯವೂ ಮುಕ್ತಿಯೂ ಸಹ ಸುಲಭವಾಗಿವು ಎಂದು ಭಾವಿಸುವು.

ಕ್ರೀಡಾರ್ಥಂ ಸೃಜಸಿ ಪ್ರಪಂಚಮಖಿಲಂ ಕ್ರೀಡಾಮೃಗಾಸ್ತೇಜನಾಃ |
 ಯತ್ಕರ್ಮಾಚರಿತಂ ಮಯಾಚ ಭವತಃ ಪ್ರೀತ್ಯ ಭವತ್ಯೇವ ತತ್ ||

ಶಂಭೋಸ್ತಸ್ಯ ಕುತೂಹಲಸ್ಯ ಕರಣಂ ಮಚ್ಛೇಷ್ಟಿತಂ ನಿಶ್ಚಿತಂ |
ತಸ್ಮಾನ್ನಾಮಕರಕ್ಷಣಂ ಪಶುಪತೇ ಕರ್ತವ್ಯಮೇವ ತ್ವಯಾ ||೬೬||

ಅವತಾರಿಕೆ|| ತಮ್ಮ ರಕ್ಷಣವು ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಹೇ ಶಂಭೋ!-ಎಲೈ ಶುಭಕರನೇ!, ಹೇ ಪಶುಪತೇ!-ಎಲೈ ಪಶುಪತಿಯೇ!, ತ್ವಂ-ನೀನು, ನಿಖಿಲಂ-ಸಮಸ್ತವಾದ, ಪ್ರಪಂಚಂ-ಲೋಕವನ್ನು, ಕ್ರೀಡಾರ್ಥಂ-ವಿಹಾರಾರ್ಥವಾಗಿ, ಸೃಜಿಸಿ-ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಲಿದೀಯೆ, ಜನಾಃ-ಪ್ರಾಣಿಗಳು, ತೇ-ನಿನಗೆ, ಕ್ರೀಡಾಮೃಗಾಃ-ವಿಹಾರಾರ್ಥವಾದ ಮೃಗಗಳು, ಮಯಾಜ-ನನ್ನಿಂದಲೂ, ಯತ್-ಯಾವ, ಕರ್ಮ-ಕಾರ್ಯವು, ಆಚರಿತಂ-ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತೋ, ತತ್-ಅದು, ಭವತಃ-ನಿನ್ನ, ಪ್ರೀತ್ಯೈ-ಪ್ರೀತಿಗೋಸ್ಕರ, ಭವತ್ಯೇವ-ಆಗಲೇ ಆಗುತ್ತದೆ; ಮುಚ್ಛೇಷ್ಟಿತಂ-ನನ್ನ ಕೆಲಸವು, ಸ್ವಸ್ಯ-ನಿನ್ನ, ಕುತೂಹಲಸ್ಯ-ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ, ಕರಣಂ-ಕಾರಣವಾಗಿ, ನಿಶ್ಚಿತಂ-ನಿಶ್ಚಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ, ತಸ್ಮಾತ್-ಆದುದರಿಂದ, ಮಾಮಕರಕ್ಷಣಂ-ನನ್ನ ರಕ್ಷಣವು, ತ್ವಯಾ-ನಿನ್ನಿಂದ, ಕರ್ತವ್ಯಮೇವ-ಅವಶ್ಯ ಮಾಡತಕ್ಕದಾಗಿದೆ, ಎಂದರೆ ನೀನು ವಿಹಾರಾರ್ಥವಾಗಿಯೇ ನನ್ನನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದುದರಿಂದ ನಾನು ಮಾಡುವುದೆಲ್ಲಾ ನಿನಗಿಷ್ಟವಾಗಿರುವುದೆಂದು ಭಾವವು.

ಬಹುವಿಧ ಪರಿತೋಷ ಬಾಷ್ಪಪೂರ |
ಸ್ಪೃಟ ಪುಲಕಾಂಕಿತ ಚಾರು ಭೋಗ ಭೂಮಿಂ ||
ಚರಪದ ಫಲಕಾಂಕ್ಷಿ ಸೇವ್ಯಮಾನಾಂ |
ಪರಮ ಸದಾಶಿವ ಭಾವನಾಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ||೬೭||

ಅವತಾರಿಕೆ|| ಶಿವಧ್ಯಾನ ಮುಖಮೆಯನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಬಹುವಿಧಪರಿತೋಷಬಾಷ್ಟಪೂರಸ್ಥಿಟವುಲಕಾಂಕಿತಚಾ
ರುಭೋಗಭೂಮಿಂ, ಬಹುವಿಧ-ಬಗೆಬಗೆಯಾದ, ಪರಿತೋಷ-ಸಂತೋ
ಷವು, ಬಾಷ್ಟಪೂರ-ಕಂಬನಿಯ ಪ್ರವಾಹವು, ಸ್ಥಿಟವುಲಕಾಂಕಿತ-
ವ್ಯಕ್ತವಾದ ರೋಮಾಂಚಗಳು, ಇವುಗಳಿಂದ ತಿಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಚಾರು-
ಮನೋಜ್ಞವಾದ, ಭೋಗ-ಅನುಭವಕ್ಕೆ, ಭೂಮಿ-ಸ್ಥಾನವಾದಂಥಾ
ದ್ದಾಗಿಯೂ, ಚಿರಪದ ಫಲಕಾಂಕ್ಷೆ ಸೇವ್ಯಮಾನಾಂ-ಸ್ಥಿರವಾದ ಮುಕ್ತಿ
ಸಾಧನವೆಂಬ ಫಲವನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸುವ ಯೋಗಿಗಳಿಂದ ಕೊಂಡಾಡಲ್ಪಟ್ಟ
ದಾಗಿಯೂ ಇರುವ, ಪರಮ ಸದಾಶಿವ ಭಾವನಾಂ-ಉತ್ಕೃಷ್ಟನಾದ
ಸದಾಶಿವನ ಧ್ಯಾನವನ್ನು, ಪ್ರಪದ್ಯೇ-ಶರಣುಹೊಂದುತ್ತೇನೆ. ಎಂದರೆ
ಪರಮಶಿವಧ್ಯಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತನಗೆ ಬೇರೆ ಕರ್ತವ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು
ಭಾವವು.

ಅಮಿತ ಮುದಮೃತಂ ಮುಹು ದುಹಂತೀಂ |

ವಿಮಲ ಭವತ್ಪದ ಗೋಷ್ಠಮಾವಸಂತೀಂ ||

ಸದಯ ಪಶುಪತೇ ಸುಪುಂಜ್ಯಪಾಕಾಂ |

ಮಮ ಪರಿಪಾಲಯ ಭಕ್ತಿಭೇನುಮೇಕಾಂ ||೬೮||

ಅವತಾರಿಕೆ|| ಈಶ್ವರನಲ್ಲಿ ತಮಗುಂಟಾಗಿರುವ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು
ದೇವರೇ ಪರಿಪಾಲಿಸಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಹೇ ಸದಯ !-ಎಲೈ ದಯಾಳುವೇ !, ಹೇ ಪಶುಪತೇ !-
ಎಲೈ ಪಶುಪತಿಯಾದ ತಿವನೇ !, ಮುಹುಃ-ಬಾರಿಬಾರಿಗೂ, ಅಮಿತ
ಮುದಮೃತಂ, ಅಮಿತ-ಮಿತಿಮಿಲ್ಲದ, ಮುತ್-ಸಂತೋಷವೆಂಬ,
ಅಮೃತಂ-ಅಮೃತವನ್ನು (ಹಾಲನ್ನು), ದುಹಂತೀಂ-ಕರೆಯುತ್ತಿರುವ
ವಿಮಲಭವತ್ಪದಗೋಷ್ಠಂ, ವಿಮಲ-ನಿರ್ಮಲವಾದ, ಭವತ್ಪದ-ನಿನ್ನ

ಪಾದಗಳೆಂಬ, ಗೋಷ್ಠಂ-ದನಗಳ ಕೊಟ್ಟಿಗಿಯನ್ನು, ಆವಸಂತೀಂ-
ವಾಸಮಾಡುವುದಾಗಿಯೂ, ಸುಪುಣ್ಯಪಾಕಾಂ-ಪುಣ್ಯಫಲರೂಪವಾಗಿ
ಯೂ, ಇರುವ, ಏಕಾಂ-ಒಂಟಿಯಾಗಿರುವ, ಮಮ-ನನ್ನ, ಭಕ್ತಿ
ಧೇನುಂ-ಭಿಕ್ತಿಯೆಂಬ ಗೋವನ್ನು, ಪರಿಪಾಲಯ-ರಕ್ಷಿಸು.

ಎಂದರೆ ಸರ್ವಫಲಪ್ರದವಾದ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಹಸುವನ್ನು
ಪಶುಪತಿಯಾದ ನೀನೇ ಪಾಲಿಸಬೇಕೆಂಬುವುದಕ್ಕೆ, ಹಸುವಿನಿಂದ ಫಲವಂ
ಪಡೆಯುವ ಅವೇಕ್ಷೆಯಿದ್ದರೂ ಅದು ರಕ್ಷಿಸಲಾರದವನು ಬಹಳ ದನ
ಗಳಂ ಕಾಪಾಡುವ ಒಬ್ಬ ಗೊಲ್ಲನ ವಶದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಅವನಿಂದ ರಕ್ಷಿಸ
ಲ್ಪಟ್ಟ ಅಂಥಾ ಹಸುವಿನ ಫಲವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೇಗೆ ತಾನು ಅನುಭವಿ
ಸುತ್ತಾನೋ ಹಾಗೆ ಶಿವಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದಕ್ಕೆ ತನುಗೆ ಶಕ್ತಿ
ಯಿಲ್ಲದುದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ದೇವರನ್ನೇ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ಭಾವವು.

ಜಡತಾ ಪಶುತಾ ಕಳಂಕಿತಾ |

ಕುಟಿಲಚರತ್ವಂ ಚನಾಸ್ತಿ ಮಯಿ ದೇವ ! ||

ಅಸ್ತಿಯದಿ ರಾಜಮೌಳೀ |

ಭವದಾಭರಣಸ್ಯ ನಾಸ್ತಿ ಕಿಂ ಪಾತ್ರಂ ||೬೯||

ಅವತಾರಿಕೆ|| ದೋಷಯುಕ್ತನಾದ ಚಂದ್ರನನ್ನು ನೀನು ತಿರೋ
ಭೂಷಣವನ್ನಾಗಿ ಧರಿಸಿದವನಾದುದರಿಂದ ಅಂಥಾನೀನು ನನ್ನನ್ನೂ ಅವ
ಶ್ಯ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಹೇ ದೇವ !-ಎಲೈ ದೇವನೇ !, ಹೇ ರಾಜಮೌಳೀ !-
ಎಲೈ ಚಂದ್ರಶೇಖರನೇ !, ಜಡತಾ-ಜಡತ್ವವು, ಪಶುತಾ-ಪಶುತ್ವವು,
ಕಳಂಕಿತಾ-ಕಳಂಕತ್ವವು, ಕುಟಿಲಚರತ್ವಂ ಚ-ವಕ್ರತ್ವವೂಸಹ, ಮಯಿ-
ನನ್ನಲ್ಲಿ, ನಾಸ್ತಿ-ಇಲ್ಲ, ಅಸ್ತಿಯದಿ-ಉಂಟಾದರೆ, ಭವದಾಭರಣಸ್ಯ-ನಿನ್ನ

ಪರಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ, ಪಾತ್ರಂ-ಪಾತ್ರನಾಗಿ, ನಾಸ್ತಿಕಿಂ-ಆಗಲಾರೆನೇನು ?

ಎಂದರೆ ದೋಷವುಳ್ಳ ಪದಾರ್ಥವನ್ನೇ ನೀನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸುವನಾ
ದುದರಿಂದ ಅಂಥಾ ನಾನೂ ನಿನ್ನ ಪರಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನಾಗಬಹು
ದೆಂದು ಭಾವವು.

ಅರಹಸಿ ರಹಸಿ ಸ್ವತಂತ್ರಬುಧ್ಯಾ |
ಪರಿವಸಿತುಂ ಸುಲಭಃ ಪ್ರಸನ್ನಮೂರ್ತಿಃ ||
ಅಗಣಿತ ಫಲದಾಯಕಃ ಪ್ರಭುರ್ಮೇ |
ಜಗದಧಿಕೋ ಹೃದಿ ರಾಜಶೇಖರೋಸ್ತಿ ||೨೦||

ಅವತಾರಿಕೆ|| ಸರ್ವ ಪ್ರಕಾರದಿಂದಲೂ ಸುಲಭೋಪಾಸ್ಯನಾದ
ಪರಮೇಶ್ವರನು ಯಾವಾಗಲೂ ತನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲೇ ಇರುವುದರಿಂದ
ತಮಗೆ ಧೈರ್ಯವುಂಟೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಅರಹಸಿ-ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಾದರೂ, ರಹಸಿ-ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಾ
ದರೂ, ಸ್ವತಂತ್ರಬುಧ್ಯಾ-ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಬುದ್ಧಿಯಿಂದ, ಪರಿವಸಿತುಂ-
ಸೇವಿಸುವುದಕ್ಕೆ, ಸುಲಭಃ-ಸುಲಭವಾಗಿ ಇರುವಂಥಾ, ಪ್ರಸನ್ನಮೂ
ರ್ತಿಃ-ಪ್ರಸನ್ನವಾದ ಮೂರ್ತಿಯುಳ್ಳಂಥಾ, ಅಗಣಿತಫಲದಾಯಕಃ,
ಅಗಣಿತ-ಚಿಂತಿಸಲ್ಪಡದೆ ಇರುವಂಥಾ, ಫಲ-ಫಲವನ್ನು, ದಾಯಕಃ-
ಕೊಡುವಂಥಾ, ಜಗದಧಿಕಃ-ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಅಧಿಕನಾದ, ರಾಜಶೇಖರಃ-
ಚಂದ್ರಶೇಖರನು, (ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು) ಹೃದಿ-ಹೃದಯದಲ್ಲಿ, ಅಸ್ತಿ-
ವಾಸಮಾಡುತ್ತಲಿದಾನೆ.

ಎಂದರೆ ಲೋಕದೊಳು ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಅರಸನು
ಸ್ವಾಧೀನವಾಗಿದ್ದರೆ ಆ ಮನುಷ್ಯನ ಅಪೇಕ್ಷಿತಾರ್ಥಗಳೆಲ್ಲಾ ಹೇಗೆ ಕೈ

ಕೂಡುವುನೋ ಹಾಗೆಯೇ ಪರಮೇಶ್ವರನು ನನಗೆ ಸುಲಭನಾಗಿ ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲೇ ಇದಾನೆಂದು ಭಾವವು.

ಆರೂಢ ಭಕ್ತಿಗುಣ ಕುಂಚಿತ ಭಾವಚಾಪ |
ಯುಕ್ತೈಶ್ವರಸ್ಮರಣ ಬಾಣಗಣೈರಮೋಘೈಃ ||
ನಿರ್ಜತ್ಯಕಿಲ್ಬಿಷ ರಿಪುನ್ವಿಜಯಾ ಸುಧೀಂದ್ರ |
ಸ್ನಾನಂದಮಾವಹತಿ ಸುಸ್ಥಿರರಾಜಲಕ್ಷ್ಮೀವಾ ||೭೧||

ಅನತಾರಿಕೆ|| ತಿವಧ್ಯಾನದಿಂದ ಅಭಿಜ್ಞರು ಪಾಪಗಳಂ ನಿರ್ಮೂಲ ಮಾಡಿ ತಿವಸಾರೂಪ್ಯ ಮೋಕ್ಷಲಕ್ಷ್ಮೀಯಂ ಭಜಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಸುಧೀಂದ್ರಃ ಪಂಡಿತಶ್ರೇಷ್ಠನು, ಆರೂಢಭಕ್ತಿಗುಣಕುಂಚಿತಭಾವಚಾಪಯುಕ್ತೈಃ, ಆರೂಢ-ಹತ್ತಿರುವ, ಭಕ್ತಿ-ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ, ಗುಣ-ಸಾರಿಯಿಂದ, ಕುಂಚಿತ-ಬಗ್ಗಿ ನಲ್ಪಟ್ಟ, ಭಾವಚಾಪ-ಭಾವವೆಂಬ ಬಿಲ್ಲಿನೊಂದಿಗೆ, ಯುಕ್ತೈಃ-ಸಂಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ, ಅಮೋಘೈಃ-ವ್ಯರ್ಥಗಳಲ್ಲದೆ ಇರುವ, ತಿವಸ್ಮರಣಬಾಣಗಣೈಃ-ತಿವಧ್ಯಾನವೆಂಬ ಅಂಬುಗಳಿಂದ, ಕಿಲ್ಬಿಷರಿಪುಣ್-ಪಾಪಗಳೆಂಬ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು, ನಿರ್ಜತ್ಯ-ಜಯಿಸಿ ವಿಜಯಾ-ಜಯವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಸಾನಂದಂ-ಆನಂದವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಸುಸ್ಥಿರರಾಜಲಕ್ಷ್ಮೀಂ-ಸ್ಥಿರವಾದ ಮೋಕ್ಷರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮೀಯನ್ನು, ಆವಹತಿ-ವಹಿಸುತ್ತಲಿದಾನೆ. ಎಂದರೆ ತಿವಧ್ಯಾನಪರನು ಪಾಪಜಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮೋಕ್ಷಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮೀಯನ್ನೈದು ತ್ತಾನೆಂದು ಭಾವವು.

ಧ್ಯಾನಾಂಜನೇನ ಸಮವೇಕ್ಷ್ಯ ತಮಃಪ್ರದೇಶಂ |
ಭಿತ್ವಾ ಮಹಾಬಲಿಭಿ ರೀಶ್ವರನಾಮಮಂತ್ರೈಃ ||
ದಿವ್ಯಾಶ್ರಿತಂ ಭುಜಗಭೂಷಣ ಮುದ್ದಹಂತಿ |
ಯೇ ಪಾದಪದ್ಮಮಿಹ ತೇ ಶಿವ! ತೇ ಕೃತಾರ್ಥಾಃ ||೭೨||

ಅನತಾರಿಕೆ|| ಹೇ ಶಿವ !-ಎಲೈ ಶಿವನೇ !, ಧ್ಯಾನಾಂಜನೇನ-
ಧ್ಯಾನವೆಂಬ ನಿಧಿಯು ಅಂಜನೆದಿಂದ, ಸಮವೇಷ್ಟ್ಯ-ನಿನ್ನ ಪಾದಾಬ್ಜ
ವೆಂಬ ವಸ್ತುವನ್ನು ನೋಡಿ, ಮಹಾಬಲಿಭಿಃ-ದೊಡ್ಡ ಪೂಜೋಪಹಾರ
ಬಲಿಗಳಿಂದಲೂ, ಶಿವಸಾನು ಮಂತ್ರಗಳಿಂದಲೂ, ತಮಃಪ್ರದೇಶಂ,
ತಮಃ-ಅವಿದ್ಯೆಯೆಂಬ, ಪ್ರದೇಶಂ-ಸ್ಥಾನವನ್ನು, ಭಿತ್ವಾ-ಭೇದಿಸಿ,
ಎಂದರೆ ಅಗೆದು, ದಿವ್ಯಾಶ್ರಿತಂ-ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಆಶ್ರಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟುದಾಗಿ
ಯೂ, ಭುಜಗಭೂಷಣಂ-ಸರ್ವಭೂಷಿತಮಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವದಿಂದ
ಕಾಯಲ್ಪಟ್ಟು ಇರುವ, ತೇ-ನಿನ್ನ, ಪಾದಪದ್ಮಂ-ಪಾದಾಬ್ಜವನ್ನು,
ಯೇ-ಯಾರು, ಉದ್ವಹಂತಿ-ವಹಿಸುತ್ತಾರೋ, ತೇ-ಅವರು, ಇಹ-
ಈ ಲೋಕದೊಳು, ಕೃತಾರ್ಥಾಃ-ಜನ್ಮಸಾರ್ಥಕ್ಯವುಳ್ಳವರು.

ಎಂದರೆ ದಿವ್ಯಾಂಜನದಿಂದ ನಿಧಿಯಿರುವ ಸ್ಥಲವನ್ನು ನೋಡಿ
ಅದಂ ಕಾದಿರುವ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಬಲಿಮಂತ್ರ ಜಪಾದಿಗಳಿಂದ ಸ್ವಾಧೀ
ನಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಸ್ಥಲವನ್ನು ಅಗೆದು ನಿಧಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ
ಹಾಗೆ, ಶಿವಭಕ್ತರು ಶಿವಪಾದಾರವಿಂದವಂ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆಂದು
ಭಾವವು.

ಭೂದಾರತಾಮುದವಹದ್ಯದಸೇಕ್ಷಯಾ ಶ್ರೀ |
ಭೂದಾರ ಏವ ಕಿಮತಸ್ಸುಮತೇ! ಲಭಸ್ವ ||
ಕೇದಾರಮಾಕಲಿತಮುಕ್ತಮಹಾಷಧೀನಾಂ |
ಪಾದಾರವಿಂದಭಜನಂ ಪರಮೇಶ್ವರಸ್ಯ ||೭೩||

ಅನತಾರಿಕೆ || ಸರ್ವರಿಗೂ ಶಿವಪಾದಭಜನ ಅವಶ್ಯಕಾರ್ಯ
ವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಹೇ ಸುಮತೇ!-ಎಲೈ ಶುಭಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನೇ!, ಯದವೇ

ಕ್ಷಯಾ-ಯಾವುದರ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ, ಶ್ರೀಭೂದಾರಾಃ-ಲಕ್ಷ್ಮೀಭೂಮಿ
ಗಳಿಗೆ ಪತಿಯಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು, ಭೂದಾರತಾಂ-ವರಾಹತ್ವವನ್ನು,
ಉದವಹತ್-ವಹಿಸಿದನೋ, ಆಕಲಿತಮುಕ್ತಿಮಹಾಷಧೀನಾಂ, ಆಕಲಿತ-
ಅಪೇಕ್ಷೆ ಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಮುಕ್ತಿ-ಮುಕ್ತಿಗಳೆಂಬ, ಮಹಾಷಧೀನಾಂ-ಔಷಧಿ
ಗಳಿಗೆ, (ಮದ್ದಿನ ಸೊಪ್ಪುಗಳಿಗೆ) ಕೇದಾರಂ-ಗದ್ದೆಯಾಗಿ ಇರುವಂಥಾ
ಪರಮೇಶ್ವರಸ್ಯ-ಈಶ್ವರನ, ಪಾದಾರವಿಂದಭಜನಂ-ಪಾದಪದ್ಮ ಪ್ರಾಪ್ತಿ
ಯನ್ನು, ಲಭಿಸ್ವ-ಹೊಂದು. ಎಂದರೆ ಶಿವಪಾದಭಜನವನ್ನು ಮಾಡ
ಬೇಕೆಂದು ಭಾವವು.

ಆಶಾಪಾಶಕ್ಲೇಶದುರ್ವಾಸನಾದೇಃ |
ಭೇದೋದ್ಯುಕ್ತ್ಯರ್ಥಿವ್ಯಗಂಧೈರಮಂದೈಃ ||
ಆಶಾಶಾಖೇಕಸ್ಯ ಪಾದಾರವಿಂದಂ |
ಚೇತಃಪೇಟೀಂ ವಾಸಿತಾಂ ಮೇ ತನೋತು ||೭೪||

ಅವತಾರಿಕೆ|| ಸರ್ವಕಾಲವೂ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಪಾದಾರವಿಂದವು
ತನ್ನ ಹೃದಯದೊಳಿರಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಆಶಾಪಾಶಕ್ಲೇಶದುರ್ವಾಸನಾದೇಃ, ಆಶಾಪಾಶ-ಆಶೆಯೆಂಬ
ಪಾಶದಿಂದಂಟಾದ ಕ್ಲೇಶ-ದುಃಖವು, ದುರ್ವಾಸನಾ-ಕೆಟ್ಟ ಅಭ್ಯಾಸ
ವು, ಇದು ಮೊದಲಾದುವುಗಳ, ಭೇದೋದ್ಯುಕ್ತ್ಯರ್ಥಿ-ಹೋಗಲಾಡಿಸು
ವುದರಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವಂಥಾ, ಅಮಂದೈಃ-ಅಧಿಕವಾದಂಥಾ, ದಿವ್ಯ
ಗಂಧೈಃ-ದಿವ್ಯ ಪರಿಮಳಗಳಿಂದ, ಆಶಾಶಾಖೇಕಸ್ಯ, ಆಶಾ-ದಿಕ್ಕುಗಳ
ನ್ನೇ. ಶಾಖೇಕಸ್ಯ-ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನಾಗಿ ಉಳ್ಳಂಥಾ, ದಿಗಂಬರನ, ಪಾದಾರ
ವಿಂದಂ-ಚರಣಾಂಬುಜವು, ಮೇ-ನನ್ನ, ಚೇತಃಪೇಟೀಂ-ಮನಸ್ಸೆಂಬ
ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು, ವಾಸಿತಾಂ-ಪರಿಮಳ ಸಹಿತವನ್ನಾಗಿ, ತನೋತು-

ಮಾಡಬೇಕು. ಎಂದರೆ ಸದಾತಿನನ ಪಾದಾರವಿಂದವು ತನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲೇ ಇರಬೇಕೆಂದು ಭಾವವು.

ಕಲ್ಯಾಣಿನಂ ಸರಸಚಿತ್ರಗತಿಂ ಸವೇಗಂ |
 ಸರ್ವೇಂಗಿತಜ್ಞಮನಘಂ ಧ್ರುವಲಕ್ಷಣಾಧ್ಯಂ ||
 ಚೇತಸ್ತುರಂಗಮಧಿರುಹ್ಯ ಚರ ಸ್ಮರಾರೇ ! |
 ನೇತಸ್ಸಮಸ್ತಜಗತಾಂ ವೃಷಭಾಧಿರೂಢ ! ||೨೫||

ಅನತಾರಿಕೆ|| ಇದನ್ನೇ ಬೇರೊಂದು ಬಗೆಯಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಹೇ ಸ್ಮರಾರೇ !-ಎಲೈ ಮನ್ಮಥನನ್ನು ಜಯಿಸಿದವನೇ !, ಸಮಸ್ತ ಜಗತಾಂ-ಸರ್ವ ಲೋಕಗಳಿಗೂ, ಹೇ ನೇತಾ !-ಎಲೈ ಅಧಿಪತಿಯೇ !, ಹೇ ವೃಷಭಾಧಿರೂಢ !-ಎಲೈ ವೃಷಭವಾಹನನೇ !, ಕಲ್ಯಾಣಿನಂ-ಶುಭಕರವಾದ, ಪಂಚಕಲ್ಯಾಣಿಯಾದ, ಸರಸಚಿತ್ರಗತಿಂ, ಸರಸ-ಅನುರಾಗವುಳ್ಳದಾಗಿಯೂ, ಚಿತ್ರ-ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿಯೂ ಇರುವ, ಗತಿಂ-ಪ್ರವೃತ್ತಿಯುಳ್ಳಂಥಾ, ನಾನಾವಿಧಧಾರಾಗತಿಗಳುಳ್ಳಂಥಾ, ಸವೇಗಂ-ವೇಗವುಳ್ಳಂಥಾ, ಸರ್ವೇಂಗಿತಜ್ಞಂ-ಎಲ್ಲ ಇಂಗಿತಗಳನ್ನು ತಿಳಿದಿರುವಂಥಾ, ಅನಘಂ-ದೋಷರಹಿತವಾದ, ಕೆಟ್ಟಸುಳಿ ಮುಂತಾದ ದೋಷವಿಲ್ಲದಂಥಾ, ಧ್ರುವಲಕ್ಷಣಾಧ್ಯಂ-ಸ್ಥಿರವಾದ ಶುಭಲಕ್ಷಣವುಳ್ಳಂಥಾ ಧ್ರುವಸುಳಿಗಳುಳ್ಳಂಥಾ, ಚೇತಸ್ತುರಂಗಂ-ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಕುದುರೆಯನ್ನು, ಅಧಿರುಹ್ಯ-ಹತ್ತಿ, ಚರ-ಸಂಚರಿಸು. ಎಂದರೆ ನನ್ನ ಹೃದಯವು ಉತ್ತಮಾಶ್ವದಂತೆ ನಿನ್ನ ಸವಾರಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದುದೆಂದು ಭಾವವು.

ಭಕ್ತಿರ್ಮಹೇಶ ಪದಪುಷ್ಕರಮಾವಸಂತೀ |
 ಕಾದಂಬಿನೀವ ಕುರುತೇ ಪರಿತೋಷವರ್ಷಂ ||

ಸಂಪೂರಿತೋಭವತಿ ಯಸ್ಯ ಮನಸ್ತಟಾಕ |

ಸ್ತಜ್ಜನ್ಮಸಸ್ಯಮುಖಿಲಂ ಸಫಲಂ ಚ ನಾನ್ಯತ್ ||೭೯||

ಅವತಾರಿಕೆ|| ಮಹೇಶ್ವರಪದಭಕ್ತಿಯು ತಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ
ಸದಾ ತುಂಬಿರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಹೇ ಮಹೇಶ !-ಎಲೈ ಪರಮೇಶ್ವರನೇ!, ಯಸ್ಯ-ಯಾವ
ಮಳೆಯ ಬೀಳುವಿಕೆಯಿಂದ, ಮನಸ್ತಟಾಕ-ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಕೊಳವು,
ಸಂಪೂರಿತ-ತುಂಬಿಸಲ್ಪಟ್ಟದಾಗಿ, ಭವತಿ-ಆಗುತ್ತಲಿದೆಯೋ,ಅಖಿಲಂ-
ಸಮಸ್ತವಾದ, ತಜ್ಜನ್ಮ-ಅದರಿಂದಂಟಾದ, ಸಸ್ಯಂ-ಪೈರು, ಸಫಲಂ-
ಫಲವುಳ್ಳದಾಗಿ, ಸ್ಯಾತ್-ಆದೀತೋ, ಅನ್ಯತ್-ಇತರ (ವಿಪರೀತ)ವಾ
ದುದು, ನ-ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಅಂಥಾ ಪದವುಷ್ಕರಂ-ನಿನ್ನ ಚರಣಗ
ಳೆಂಬ ಆಕಾಶವನ್ನು, ಅವಸಂತೀ-ವಾಸಮಾಡುವ, ಭಕ್ತಿಃ- ಭಕ್ತಿಯು,
ಕಾದಂಬಿನೀವ-ಮೇಘದೋಪಾದಿ, ಪರಿತೋಷವರ್ಷಾಂ-ಸಂತೋಷ
ಮಳೆಯನ್ನು, ಕುರುತೇ-ಸುರಿಸುತ್ತದೆ. ಎಂದರೆ ನಿನ್ನ ಪಾದಾಬ್ಜಭಕ್ತಿ
ಯಿಂದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಸಂತೋಷಭರಿತವಾಗಿ ಇರುವುದರಿಂದ ನನಗೆ
ಸರ್ವ ಫಲವೂ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆಂದು ಭಾವವು.

ಬುದ್ಧಿಸ್ಥಿರಾಭವಿತುಮಾಶ್ವರ ಪಾದಪದ್ಮ |

ಸಕ್ತಾ ವಧೂರ್ವಿರಹಿಣೀವ ಸದಾ ಸ್ಮರಂತೀ ||

ಸದ್ಭಾವನಾಸ್ಮರಣದರ್ಶನಕೀರ್ತನಾದಿ |

ಸವೇದೀಹಿತೇವ ಶಿವಮಂತ್ರಜಪೇನ ವೀತೇ ||೮೦||

ಅವತಾರಿಕೆ|| ಮತ್ತೂ ಶಿವಭಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಹೇ ಈಶ್ವರ !-ಎಲೈ ಈಶ್ವರನೇ!, ವಿರಹಿಣೀ-ಪ್ರಿಯನ
ನ್ನಗಲಿದ, ವಧೂರಿವ-ಸ್ತ್ರೀಯಂತೆ, ಬುದ್ಧಿಃ-ಬುದ್ಧಿಯು, ಪಾದಪದ್ಮ-

ಸಕ್ತಾ-ಚರಣಾಂಬುಜದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳದಾಗಿ, ಸದಾ-ಯಾವಾಗಲೂ, ಸ್ಮರಂತೇ-(ಅದನ್ನೇ) ಸ್ಮರಿಸುವಂಥಾವಾದಾಗಿಯೂ, ಶಿವಮಂತ್ರಜಪೇನ-ಶಿವ ಎಂಬ ಮಂತ್ರ ಜಪದಿಂದ, ಸದ್ಭಾವನಾಸ್ವರಣದರ್ಶನಕೀರ್ತನಾದಿ ಸಮ್ಮೋಹಿತೇವ, ಸತ್-ಯೋಗ್ಯವಾದ, ಭಾವನಾ-ಧ್ಯಾನವು, ಸ್ಮರಣ-ಸ್ಮರಿಸುವಿಕೆಯು, ದಶ-ನ-ನೋಟವು, ಕೀರ್ತನ-ಸಾಮಾನ್ಯಕೀರ್ತನವು, ಇವುಗಳಿಂದ, ಸಮ್ಮೋಹಿತೇವ ಮೋಹವಂ ಪಡದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ, ಸ್ಥಿರಾ-ಸ್ಥಿರತ್ವವುಳ್ಳದಾಗಿ, ಭವಿತುಂ-ಆಗುವುದಕ್ಕೆ, ಮಿತೇ-ವಿಚಾರಿ ಸುತ್ತಲಿದೆ. ಎಂದರೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಯಂ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ನೀನೇ ಉದ್ಧರಿಸಬೇಕೆಂದು ಭಾವವು.

ಸದುಪಚಾರವಿಧಿಷ್ಠನುಬೋಧಿತಾಂ |
 ಸವಿನಯಾಂ ಸುಹೃದಂ ಸಮುಪಾಶ್ರಿತಾಂ ||
 ಮಮ ಸಮುದ್ಧರ ಬುದ್ಧಿಮಿಮಾಂ ಪ್ರಭೋ |
 ವರಗುಣೇನ ನಮೋಽಧವಧೂಮಿವ ||೭೯||

ಅವತಾರಿಕೆ|| ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಪರಮೇಶ್ವರನೇ ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಹೇ ಪ್ರಭೋ !-ಎಲೈ ಸರ್ವಾರ್ಥಭೂತನಸಮರ್ಥನೇ !, ಸದುಪಚಾರವಿಧಿಷ್ಠ-ಯೋಗ್ಯವಾದ ಉಪಚಾರವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ, ಅನುಬೋಧಿತಾಂ-ಸರಿಯಾಗಿ ಬೋಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟದಾಗಿಯೂ, ಸವಿನಯಾಂ-ವಿನಯವುಳ್ಳದಾಗಿಯೂ, ಸುಹೃದಂ-ಒಳ್ಳೆಯ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನನ್ನು, ಸಮುಪಾಶ್ರಿತಾಂ-ಹೊಂದಿದುದಾಗಿಯೂ ಇರುವ, ಮಮ-ನನ್ನ, ಇಮಾಂ-ಇಂಥಾ, ನಮೋಽಧವಧೂಮಿವ-ಮೈಸೆರೆದ ಹುಡುಗಿಯಂತೆ

ಮುಗ್ಧೆಯಾಗಿ ಇರುವ, ಬುದ್ಧಿ-ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು, ವರಗುಣೇನ-ಶ್ರೇಷ್ಠ
ವಾದ ಗುಣೋಪದೇಶದಿಂದ, ಸಮುದ್ಧರ-ಅನುಗ್ರಹಿಸು. ಎಂದರೆ
ವಿವೇಕವಿಲ್ಲದ ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಗೆ ನೀನೇ ವಿವೇಕವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು
ಭಾವವು.

ನಿತ್ಯಂ ಯೋಗಿಮನಸ್ಸರೋಜವಳಸಂಚಾರಕ್ಷಮಸ್ತ್ವತ್ಯಮ |
ಶೃಂಭೋ ತೇನ ಕಥಂ ಕತೋರ ಯಮರಾಡ್ಯಕ್ಷಃ ಕವಾಟಕ್ಷತಿಃ ||
ಅತ್ಯಂತಂ ಮೃದುಲಂ ತ್ವದಂಘ್ರಿಯುಗಳಂ ಹಾ ಮೇ ಮನಶ್ಚಿಂತಯ |
ತ್ಯೇತಲ್ಲೋಚನಗೋಚರಂ ಕುರು ವಿಭೋ ಹಸ್ತೇನ ಸಂವಾಹಯ ||೭೯||

ಅವತಾರಿಕೆ|| ನಿನ್ನ ಪಾದಪದ್ಮಗಳನ್ನು ಯಾವಾಗ ಕೈಯಿಂದ
ಒತ್ತುವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಹೇ ಶಂಭೋ !-ಎಲೈ ಶುಭಕರನೇ !, ಹೇ ವಿಭೋ !-
ಎಲೈ ವ್ಯಾಪಕನೇ !, ನಿತ್ಯಂ-ಯಾವಾಗಲೂ, ಯೋಗಿಮನಸ್ಸರೋಜ
ವಳಸಂಚಾರಕ್ಷಮಃ, ಯೋಗಿ-ಯೋಗೀಶ್ವರರ, ಮನಸ್ಸರೋಜ-ಹೃದ
ಯಕಮಲಗಳ, ದಳ-ದಳದಲ್ಲಿ, ಸಂಚಾರಕ್ಷಮಃ-ಸಂಚಾರಯೋಗ್ಯ
ವಾದ, ತ್ವತ್ತ್ವಮಃ-ನಿನ್ನ ಪಾದನ್ಯಾಸವು; ತ್ವದಂಘ್ರಿಯುಗಳಂ-ನಿನ್ನ
ಪಾದದ್ವಯವು, ಅತ್ಯಂತಂ-ಬಹಳವಾಗಿ, ಮೃದುಳಂ-ಮೃದುವಾದುದು;
ತೇನ-ಅಂಥಾದ್ದರಿಂದ, ಕತೋರಯಮರಾಡ್ಯಕ್ಷಃ ಕವಾಟಕ್ಷತಿಃ-
ಕಠಿನವಾದ ಯಮನ ವಕ್ಷಸ್ಥಲದ, ಕ್ಷತಿಃ-ಒದೆಯುವಣವು, ಕಥಂ-
ಹೇಗೆ ಆಯಿತು ?, ಹಾ-ಅಯ್ಯೋ ಯೆಂಬದಾಗಿ, ಮೇ-ನನ್ನ, ಮನಃ-
ಮನಸ್ಸು, ಚಿಂತಯತಿ-ಆಲೋಚಿಸುತ್ತದೆ, ಏತತ್-ಈ ಪಾದಯುಗಳ
ವನ್ನು, ಲೋಚನಗೋಚರಂ, ಲೋಚನ-ಕಣ್ಣಿಗೆ, ಗೋಚರಂ-
ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವನ್ನಾಗಿ, ಕುರು-ಮಾಡು; ಹಸ್ತೇನ-ಕೈಯಿಂದ, ಸಂವಾಹ

ಯೇ-ಒತ್ತುತ್ತೇನೆ. ಎಂದರೆ ಭಕ್ತರ ರಕ್ಷಣೆಗೋಸ್ಕರ ಬಹಳ ನೊಂದಿ
ರುವ ನನ್ನ ಪಾದಾರವಿಂದವನ್ನು ನಾನು ಕೈಯಿಂದ ಹಿಡಿಯುವಂತೆ
ನನಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನಾಗಬೇಕೆಂದು ಭಾವವು.

ಏಷ್ಯತ್ಯೇಷ ಜನಂ ಮನೋಸ್ಯಕರಿನಂ ತಸ್ಮಿನ್ನಟಾನೀತಿ |
ಮದ್ರಕ್ಷಾಯೈ ಗಿರಿಸೀಮ್ನಿ ಕೋಮಲಪದನ್ಯಾಸಃ ಪುರಾಭ್ಯಾಸಿತಃ ||
ನೋಚೇದ್ಧಿವ್ಯಗೃಹಾಂತರೇಷು ಸುಮನಸ್ತಲ್ಪೇಷು ವೇದ್ಯಾದಿಷು |
ಪ್ರಾಯಸ್ಸತ್ಸು ಶಿಲಾತಲೇಷು ನಟನಂ ಶಂಭೋ! ಕಿಮರ್ಥಂ ತವ ||೮||

ಅವತಾರಿಕೆ|| ಬೇರೊಂದು ಬಗೆಯಾಗಿ ದೇವರ ವೃದುವಾದ
ಪಾದಾಂಬುಜವನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಹೇ ಶಂಭೋ !-ಹೆ ಶುಭಕರನೇ !, ಏಷಃ-ಈ ಜೀವನು,
ಜನಿಂ-ಜನ್ಮವನ್ನು, ಏಷ್ಯತಿ-ಹೊಂದಲುಳ್ಳವನು; ಅಸ್ಯ-ಇವನ, ಮನಃ-
ಹೃದಯವು, ಕರಿನಂ-ಕರಿನವು, ತಸ್ಮಿನ್-ಅದರಲ್ಲಿ, ಅಟಾನಿ-ನಾನು ತಿರು
ಗಲುಳ್ಳವನು, ಇತಿ-ಯೆಂಬುದಾಗಿ ಮುಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಮದ್ರಕ್ಷಾ
ಯೈ-ನನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಗೋಸ್ಕರ, ಗಿರಿಸೀಮ್ನಿ-ಕೈಲಾಸ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ
ದಲ್ಲಿ, ಕೋಮಲಪದನ್ಯಾಸಃ-ವೃದುವಾದ ಪಾದನ್ಯಾಸವು, ಪುರಾ-
ನಾನು ಹುಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ, ಅಭ್ಯಾಸಿತಃ-ಕಲಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು;
ನೋಚೇತ್-ಹಾಗಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ದಿವ್ಯಗೃಹಾಂತರೇಷು, ದಿವ್ಯ-ರಮಣೀಯ
ವಾದ, ಗೃಹಾಂತರೇಷು-ಗೃಹದ ಮಧ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ, ಸುಮನಸ್ತ-
ಲ್ಪೇಷು-ಪುಷ್ಪಶಯನಗಳು, ವೇದ್ಯಾದಿಷು-ರತ್ನಜಗತಿ ಮೊದಲಾದವು
ಗಳು, ಪ್ರಾಯಃ-ಬಹುಶಃ, ಸತ್ಸು-ಇರುವಲ್ಲಿ, ಶಿಲಾತಲೇಷು-ಕಲ್ಲು
ಗಳ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ, ತವ-ನಿನ್ನ, ನಟನಂ-ತಾಂಡವವು, ಕಿಮರ್ಥಂ-
ಏತಕ್ಕೆ?. ಎಂದರೆ ಕರಿನವಾದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುವುದ

ಕೋಸ್ಕರವೇ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತೀಯೆ ಎಂದು ಭಾವವು.

ಕಂಚಿತ್ಕಾಲಮುಮಾಮಹೇಶ ! ಭವತಃ ಪಾದಾರವಿಂದಾರ್ಚನೈಃ |
ಕಂಚಿಧ್ಯಾನಸಮಾಧಿಭಿಶ್ಚ ನತಿಭಿಃಕಂಚಿತ್ಕಥಾರ್ಕಣೈಃ ||
ಕಂಚಿತ್ಕಂಚಿದವೇಕ್ಷಣೈಶ್ಚನುತಿಭಿಃ ಕಂಚಿದ್ವರಾಮಾದ್ಯಶೀಂ |
ಯಃಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ಮುದಾ ತ್ವದರ್ಪಿತಮನಾ ಜೀರ್ವ ಸಮುಕ್ತಃ ಖಲು ||೮೧||

ಅವತಾರಿಕೆ|| ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ತನ್ನ ಆಯುಷ್ಯಾಲದಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯಕತೆ
ವ್ಯವಾಹಾರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಹೇ ಉಮಾಮಹೇಶ!-ಎಲೈ ಪಾರ್ವತೀಸಮೀತನಾದ ಪರ
ಮೇಶ್ವರನೇ !, ಕಂಚಿತ್ಕಾಲಂ-ಒಂದುವೇಳೆ, ಭವತಃ-ನಿನ್ನ, ಪಾದಾರ
ವಿಂದಾರ್ಚನೈಃ-ಪಾದಪದ್ಮಗಳ ಪೂಜೆಗಳಿಂದಲೂ, ಕಂಚಿತ್-ಒಂದು
ವೇಳೆ, ಧ್ಯಾನಸಮಾಧಿಭಿಃ-ಧ್ಯಾನರೂಪವಾದ ಸಮಾಧಿ ನಿಯಮಗಳಿಂದ
ಲೂ, ಕಂಚಿತ್-ಒಂದು ವೇಳೆ, ನತಿಭಿಃ-ನಮಸ್ಕಾರಗಳಿಂದಲೂ,
ಕಂಚಿತ್-ಒಂದು ಕಾಲ, ಅವೇಕ್ಷಣೈಃ-ಮೂರ್ತಿದರ್ಶನಗಳಿಂದಲೂ,
ಕಂಚಿತ್-ಒಂದು ಕಾಲ, ನುತಿಭಿಃ-ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದಲೂ, ಯಃ-ಯಾವ
ನು, ತ್ವದರ್ಪಿತಮನಾಃ-ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿತವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ,
ಮುದಾ-ಸಂತೋಷದಿಂದ, ಈದೃಶೀಂ-ಇಂಥಾ, ದಶಾಂ-ದಶೆಯನ್ನು,
ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ-ಹೊಂದುತ್ತಾನೋ, ಸಃ-ಅವನು, ಜೀರ್ವ-ಬದುಕಿರುವಾ
ಗಲೇ, ಮುಕ್ತಃಖಲು-ಮುಕ್ತಿಯನ್ನೈದಿದವನಲ್ಲವೆ ? ಎಂದರೆ ಸರ್ವ
ಕಾಲವೂ ತಿವಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಇರುವವನೇ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತನೆಂದು ಭಾವವು.

ಬಾಹ್ಯಂ ವ್ಯಭಿತ್ಯಮರ್ಥವವುಷಾ ಭಾರ್ಯಾತ್ಯಮಾರ್ಯಪತೇ |
ಘೋಷಿತ್ಯಂ ಸಖಿತಾ ಮೃದಂಗವಹತಾಂ ಚೇತ್ಯಾದಿರೂಪಂ ದಧೌ ||
ತ್ವತ್ಪಾದೇ ನಯನಾರ್ಪಣಂ ಚ ಕೃತವಾ ತ್ವದ್ವೇಷಭಾಗೋ ಹರಿಃ |
ಪೂಜ್ಯಾತ್ಪೂಜ್ಯತರಸ್ಸುವ ಹಿ ನಚೇತ್ಕೋವಾ ತದನ್ಯೋಧಿಕಃ ||೮೨||

ಅವತಾರಿಕೆ|| ತಿವನೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಬೇ|| ಹೇ ಆರ್ಯಾಪತೇ !-ಎಲೈ ಪಾರ್ವತೀಪತಿಯೇ !, ಹರಿ-
ವಿಷ್ಣುವು, ಬಾಣತ್ವಂ-ಬಾಣವಾಗಿರುವಿಕೆಯನ್ನು, ವೃಷಭತ್ವಂ-ವೃಷ
ಭವಾಗುವಣವನ್ನು, ಅರ್ಧವಪುಷಾ-ಅರ್ಧದೇಹದಿಂದ, ಭಾರ್ಯಾತ್ವಂ-
ಭಾರ್ಯೆಯಾಗಿರುವಣವನ್ನು, ಘೋಣಿತ್ವಂ-ವರಾಹವಾಗುವಣವನ್ನು,
ಸಖಿತಾ-ಸ್ನೇಹಿತನಾಗಿರುವಣವನ್ನು, ಮೃದಂಗವಹತಾಂ-ಮೃದಂಗ
ವಂ ವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು, ಇತ್ಯಾದಿರೂಪಂ-ಇಂಥಾ ರೂಪಗಳನ್ನು,
ದಧೌ-ಧರಿಸಿದನು, ಮತ್ತು ತ್ವದ್ದೇಹಭಾಗ-ನಿನ್ನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಒಂದು
ಭಾಗವಾಗಿ, ತ್ವತ್ಪಾದೇ-ನಿನ್ನ ಪಾದದಲ್ಲಿ, ನಯನಾರ್ಜನಂ-ಕಣ್ಣಿನಿಂದ
ಅರ್ಚನೆಯನ್ನು, ಕೃತವಾ-ಮಾಡಿದನು, ಆದುದರಿಂದ ಪೂಜ್ಯಾತ್-
ಪೂಜ್ಯನಿಗಿಂತ, ಸ ಏವ-ಅವನೇ, ಪೂಜ್ಯತರ-ವಿಶೇಷ ಪೂಜ್ಯನು,
ನಜೇತ್-ಹಾಗೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ, ತದನ್ಯ-ಅವನಿಗಿಂತ ಬೇರೊಬ್ಬನು,
ಕೋವಾಧಿಕ-ಯಾವನು ಶ್ರೇಷ್ಠನು? ಎಂದರೆ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನು
ಶ್ರೇಷ್ಠನು, ಅವನಿಗಿಂತ ವಿಷ್ಣುವು ಪೂಜ್ಯನು, ಅವನಿಗಿಂತ ಮಹೇಶ್ವ
ರನು ಪೂಜ್ಯನೆಂದು ಭಾವವು.

ಜನನ ಮೃತಿ ಯುತಾನಾಂ ಸೇವಯಾ ದೇವತಾನಾಂ |

ನ ಭವತಿ ಸುಖಲೇಶಸ್ತಂಶಯೋ ನಾಸ್ತಿ ತತ್ತ್ವ ||

ಅಜನಮಮೃತರೂಪಂ ಸಾಂಬಮಾಶಂಭಜಂತೇ |

ಯ ಇಹ ಪರಮಸೌಖ್ಯಂ ತೇ ಹಿ ಧನ್ಯಾ ಲಭಂತೇ ||೮೩||

ಅವತಾರಿಕೆ|| ನಶ್ವರರಾದ ಇತರ ದೇವರುಗಳನ್ನು ಭಜಿಸಿದವ
ರಿಗೆ ಸುಖವಿಲ್ಲ, ನಿತ್ಯನಾದ ನಿನ್ನಂ ಭಜಿಸಿದವರಿಗೆ ನಿತ್ಯೈಶ್ವರ್ಯವುಂ
ಟೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಜನನಮೃತಿಯುತಾನಾಂ-ಜನನಮರಣಗಳೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿದ
ದೇವತಾಸಾಂ-ಸಾಮಾನ್ಯ ದೇವತೆಗಳ, ಸೇವಯಾ-ಭಜನೆಯಿಂದ, ಸುಖ
ಲೇಶಃ-ಅಲ್ಪಸುಖವೂ, ನಭವತಿ-ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ತತ್ರ-ಈ ವಿಷಯ
ದಲ್ಲಿ, ಸಂಶಯಃ-ಸಂದೇಹವು, ನಾಸ್ತಿ-ಇಲ್ಲ; ಇಹ-ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ,
ಯೇ-ಯಾರು, ಅಜಿನಿಂ-ಉತ್ಪತ್ತಿಯಿಲ್ಲದವನಾಗಿಯೂ, ಅಮೃತರೂ
ಪಂ-ಅಮೃತಸ್ವರೂಪ (ಆದಿಮಧ್ಯಾಂತರಹಿತನಾಗಿ ಶಾಶ್ವತ) ನಾಗಿಯೂ
ಸಾಂಬಂ-ಪಾರ್ವತೀವಲ್ಲಭನಾಗಿಯೂ ಇರುವ, ಈಶಂ-ಪರಮೇಶ್ವರ
ನನ್ನು, ಭಜಂತೇ-ಭಜಿಸುತ್ತಾರೋ, ಧನ್ಯಾಃ-ಧನ್ಯರಾದ, ತೇ-ಅವರು
ಪರಮಸೌಖ್ಯಂ-ಆತ್ಮಂತ ಸೌಖ್ಯವನ್ನು, ಲಭಂತೇ-ಹೊಂದುತ್ತಲಿದಾರೆ.
ಎಂದರೆ ಇತರ ದೇವತೆಗಳ ಭಜನೆಯಿಂದ ಫಲವಿಲ್ಲ, ಪರಮೇಶ್ವರನ
ಭಜನೆಯಿಂದಲೇ ನಿತ್ಯಾನಂದವುಂಟೆಂದು ಭಾವವು.

ಶಿವ ! ತವ ಪರಿಚರ್ಯಾಃಸನ್ನಿಧಾನಾಯ ಗೌರ್ಯಾಃ |
ಭವ ! ಮಮ ಗುಣಧುರ್ಯಾಂ ಬುದ್ಧಿಕನ್ಯಾಂ ಪ್ರದಾಸ್ಯೇ ! ||
ಸಕಲಭುವನಬಂಧೋ ! ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಸಿಂಧೋ ! |
ಸದಯ ! ಹೃದಯಗೇಹೇ ಸರ್ವದಾ ಸಂವಸ ತ್ವಂ ||೮೪||

ಅವತಾರಿಕೆ|| ತಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಸದಾ ವಾಸ
ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಹೇ ಶಿವ !-ಎಲೈ ಮಂಗಳಕರನೇ !, ಹೇ ಭವ !-ಎಲೈ
ಜಗದುತ್ಪತ್ತಿ ಕಾರಣನೇ !, ಹೇ ಸಕಲಭುವನಬಂಧೋ !-ಎಲೈ ಸಕಲ
ಲೋಕ ಬಂಧುವೇ !, ಹೇ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸಿಂಧೋ !-ಎಲೈ ಚಿದಾ
ನಂದ ಸಮುದ್ರನೇ !, ಗೌರ್ಯಾಃ ಸಹ-ಪಾರ್ವತೀ ದೇವಿಯೊಂದಿಗೆ,
ತವ-ನಿನ್ನ, ಪರಿಚರ್ಯಾಸನ್ನಿಧಾನಾಯ-ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಜಾಗರೂಕಳಾಗಿ

ರುನ್ನದಕ್ಕಾಗಿ, ಗುಣಧುರ್ಯಾಂ-ಸದ್ಗುಣಗಳಿಂದ ಶ್ರೇಷ್ಠೆಯಾಗಿ ಇರು
ವಂಥಾ, ಮನು-ನನ್ನ, ಬುದ್ಧಿಕನ್ಯಾಂ-ಬುದ್ಧಿಯೆಂಬ ಕನ್ನಿಕೆಯನ್ನು,
ಪ್ರದಾಸ್ಯೇ-ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ ; ಹೇ ಸದಯ !-ಎಲೈ ದಯಾಳುವೇ !,
ಹೃದಯಗೇಹೇ-ನನ್ನ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಗೃಹದಲ್ಲಿ, ತ್ವಂ-ನೀನು, ಸರ್ವದಾ-
ಯಾವಾಗಲೂ, ಸಂವಸ-ವಾಸಮಾಡು. ಎಂದರೆ ಸದಾ ನನ್ನ ಹೃದ
ಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ನೆಲೆಗೊಂಡಿರಬೇಕೆಂದು ಭಾವವು.

ಜಲಧಿಮಥನವಕೋದೀ ನೈವ ಪಾತಾಳಭೇದೀ |

ನ ಚ ವನಮೃಗಯಾಯಾಂ ನೈವ ಲುಬ್ಧಃ ಪ್ರವೀಣಃ ||

ಅಶನಕುಸುಮಭೂಷಾವಸ್ತ್ರಮುಖ್ಯಾಂ ಸಪರ್ಯಾಂ |

ಕಥಯ ಕಥಮಹಂ ತೇ ಕಲ್ಪಯಾನೀಂದುಮೌಳೇ ! ||೮೫||

ಅವತಾರಿಕೆ|| ಈಶ್ವರನಿಗೆ ತಕ್ಕ ನೈವೇದ್ಯಪಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ತಾವು ಅಸಮರ್ಥರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಬೀ|| ಹೇ ಇಂದುಮೌಳೇ !-ಎಲೈ ಚಂದ್ರಶೇಖರನೇ, ಅಹಂ-
ನಾನು, ಜಲಧಿಮಥನದಕ್ಷಃ-ಸಮುದ್ರ ಮಥನದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥನು, ನ-
ಅಲ್ಲ, ಪಾತಾಳಭೇದೀ-ಪಾತಾಳವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು, ನ-ಅಲ್ಲ, ವನ
ಮೃಗಯಾಯಾಂ-ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಯಾಡುವುದರಲ್ಲಿ, ಪ್ರವೀಣಃ-ಸಮ
ರ್ಥನಾದ, ಲುಬ್ಧಃ-ಕಿರಾತನು, ನಚ-ಅಲ್ಲ, ಹೀಗಿರುವುದರಲ್ಲಿ, ತೇ-
ನಿನಗೆ, ಅಶನಕುಸುಮಭೂಷಾವಸ್ತ್ರಮುಖ್ಯಾಂ-ಭೋಜನ ಪುಷ್ಟ ಆಭ
ರಣ ವಸ್ತ್ರ ವೊಂದಲಾದ, ಸಪರ್ಯಾಂ-ಪೂಜೆಯನ್ನು, ಕಥಂ-ಹೇಗೆ,
ಕಲ್ಪಯಾನಿ-ಮಾಡುವೆನು? ಕಥಯ-ಹೇಳು. ಎಂದರೆ ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟ
ವಾದ ಪೂಜೆಯು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಯೋಗ್ಯತೆ ಸಾಲದು. ಸಮು
ದ್ರವು ಕಡೆದು ಆಪಾರವಾದ ವಿಷವನ್ನು, ಧರಿಸತಕ್ಕ ಹೂವಾದ ಚಂ

ದ್ರವನ್ನು, ಆಭರಣವಾದ ಸರ್ಪವನ್ನು, ವಸ್ತ್ರವಾದ ಗಜಚರ್ಮವನ್ನು, ಕೊಡಲಾರೆನೆಂದು ಭಾವವು.

ಪೂಜಾದ್ರವ್ಯಸಮೃದ್ಧಯೋ ವಿರಚಿತಾಃ ಪೂಜಾಂಕಥಂ ಕುರ್ಮಹೇ |
ಪಕ್ಷಿತ್ವಂ ನ ಚ ವಾ ಕಿಟಿತ್ವಮಪಿ ನ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಮಯಾ ದುರ್ಲಭಮ್ ||
ಜಾನೇಮಸ್ತಕಮಂಘ್ರಪಲ್ಲವಮುಮಾಜಾನೇ ! ನ ತೇಹಂ ವಿಭೋ |
ನ ಜ್ಞಾತಂ ಹಿ ಪಿತಾಮಹೇನ ಹರಿಣಾ ತತ್ತ್ವೇನ ತದ್ವ್ರೂಪಿಣಾ ||೮೬||

ಅವತಾರಿಕೆ|| ಅಥವಾ ಪೂಜಾದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡಿಕೊಂಡರೂ, ನಿನ್ನಂ ಪೂಜಿಸಲಾರೆನೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಹೇ ಉಮಾಜಾನೇ !-ಎಲೈ ಪಾರ್ವತೀಪತಿಯೇ !, ಹೇ ವಿಭೋ !-ಎಲೈ ವ್ಯಾಪಕನೇ !, ಪೂಜಾದ್ರವ್ಯಸಮೃದ್ಧಯಃ-ಪೂಜಾದ್ರವ್ಯಗಳ ಸಮೃದ್ಧಿಗಳು, ವಿರಚಿತಾಃ-ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟರೂ, ಪೂಜಾಂ-ಪೂಜೆಯನ್ನು, ಕಥಂ-ಹೇಗೆ, ಕುರ್ಮಹೇ-ಮಾಡುವೆವು, ಮಯಾ-ನನ್ನಿಂದ, ದುರ್ಲಭಂ-ದುರ್ಲಭವಾದ, ಪಕ್ಷಿತ್ವಂ ವಾ-(ಹಂಸ) ಪಕ್ಷಿತ್ವವಾದರೂ, ಕಿಟಿತ್ವಂ ವಾ-ನರಾಹತ್ಯವಾದರೂ, ನ ಪ್ರಾಪ್ತಂ-ಹೊಂದಲ್ಪಡಲಿಲ್ಲ; ಯಾವುದು, ತತ್ತ್ವೇನ-ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ, ತದ್ರೂಪಿಣಾ-ಆ ರೂಪಗಳನ್ನು ಪಡೆದಂಥಾ, ಪಿತಾಮಹೇನ-ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದಲೂ, ಹರಿಣಾ-ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದಲೂ, ನ ಜ್ಞಾತಂ-ತಿಳಿಯಲ್ಪಡಲಿಲ್ಲವೋ ಅಂಥಾ, ತೇ-ನಿನ್ನ, ಮಸ್ತಕಂ-ತಲೆಯನ್ನೂ, ಅಂಘ್ರಪಲ್ಲವಂ-ವೃದುವಾದ ಪಾದಗಳನ್ನೂ, ಅಹಂ-ನಾನು, ನ ಜಾನೇ-ಅರಿಯೆನು; ಎಂದರೆ ನಿನ್ನ ಪೂಜೆಯು ನನಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಭಾವವು.

ಅಶನಂ ಗರಳಂ ಫಣೀ ಕಲಾಪೋ |

ವಸನಂ ಚರ್ಮಚ ವಾಹನಂ ಮಹೋಕ್ಷುಃ ||

ಮಮ ದಾಸ್ಯಸಿ ಕಿಂ ಕಿಮಸ್ತಿ ಶಂಭೋ |

ತವ ಪಾದಾಂಬುಜಭಕ್ತಿಮೇವ ದೇಹಿ ||೮೭||

ಅವತಾರಿಕೆ || ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸಿದರೂ ನಿನಗೆ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಏನೂ ಗತಿಯಿಲ್ಲವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಹೇ ಶಂಭೋ !-ಎಲೈ ಶಂಭುವೇ!, ತವ-ನಿನಗೆ, ಅಶನಂ-ಆಹಾರವು, ಗರಳಂ-ವಿಷವು, ಕಲಾಪಃ-ಆಭರಣವು, ಫಣೀ-ಸರ್ಪವು, ವಸನಂ-ವಸ್ತ್ರವು, ಚರ್ಮ-ತೊಗಲು, ವಾಹನಂ-ವಾಹನವು, ಮಹೋಕ್ಷೈಃ-ಎತ್ತು, ಆಗಿದೆ; ಮಮ-ನನಗೆ, ಕಿಂ-ಯಾವುದನ್ನು, ದಾಸ್ಯಸಿ-ಕೊಡಲುಳ್ಳವನು; ಕಿಂ-ಯಾವುದು, ಅಸ್ತಿ-ಇದೆ; ಆದಾಗ್ಯೂ, ತವ-ನಿನ್ನ, ಪಾದಾಂಬುಜಭಕ್ತಿಮೇವ-ಪಾದಪದ್ಮದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನೇ, ದೇಹಿ-ಕೊಡು. ಎಂದರೆ ನಿನ್ನ ಪಾದಾಂಬುಜದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇತರವನ್ನು ತಾನಪೇಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವವು.

ಯದಾಕೃತಾಂಭೋನಿಧಿಸೇತುಬಂಧನಃ |

ಕರಸ್ಥಲಾಧಃಕೃತ ಪರ್ವತಾಧಿಪಃ ||

ಭವಾನಿ ತೇ ಲಂಘಿತಪದ್ಮ ಸಂಧವ |

ಸ್ತದಾ ಶಿವಾರ್ತಾಸ್ತವಭಾವನಾಕ್ಷಮಃ ||೮೮||

ಅವತಾರಿಕೆ|| ಪರಮೇಶ್ವರನ ಪೂಜಾಸ್ತುತಿ ಧ್ಯಾನಗಳಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಯೋಗ್ಯತೆಯಿಲ್ಲವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಹೇ ಶಿವ !-ಎಲೈ ಶಿವನೇ!, ಯದಾ-ಯಾವಾಗ, ನಾನು ಕೃತಾಂಭೋನಿಧಿಸೇತುಬಂಧನಃ, ಕೃತ-ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ, ಅಂಭೋನಿಧಿ-ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ, ಸೇತುಬಂಧನಃ-ಸೇತುಬಂಧನವುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಕರಸ್ಥಲಾಧಃಕೃತ ಪರ್ವತಾಧಿಪಃ, ಕರಸ್ಥಲ-ಕೈಯಿಂದ, ಅಧಃಕೃತ-ಕೆಳಗೆ

ಮಲಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಪರ್ವತಾಧಿಪತಿ-ವಿಂಧ್ಯಪರ್ವತವುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಲಂಘಿತಪದ್ಮಸಂಭವತಿ, ಲಂಘಿತ-ಜಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಪದ್ಮಸಂಭವತಿ-ಬ್ರಹ್ಮನುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಭವಾನಿ-ಆಗುತ್ತೇನೋ, ತದಾ-ಆಗ, ತೇ-ನಿನ್ನ, ಅಚಾರಸ್ತವಭಾವನಾಕ್ಷಮತಿ, ಅಚಾರ-ಪೂಜೆಯು, ಸ್ತವ-ಸ್ತೋತ್ರವು, ಭಾವನಾ-ಧ್ಯಾನವು, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ, ಕ್ಷಮತಿ-ಯೋಗ್ಯನಾಗಿ, ಭವಾನಿ-ನಾನು ಆಗಲುಳ್ಳವನು. ಎಂದರೆ ಶ್ರೀರಾಮನು, ಅಗಸ್ತ್ಯನು, ಬ್ರಹ್ಮನು ಇವರುಗಳಂತೆ ನಾನಾದರೆ ನಿನ್ನ ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವೆನೆಂದು ಭಾವವು.

ನತಿಭಿರ್ನುತಿಭಿಃ ಸ್ತುತಮಾಶ ! ಪೂಜಾ !
ವಿಧಿಭಿರ್ಧ್ಯಾನಸಮಾಧಿಭಿಃ ನಮತುಷ್ಠಃ ||
ಧನುಷಾ ಮುಸಲೇನ ಚಾಶ್ವಭಿರ್ವಾ |
ವದತೇ ಪ್ರೀತಿಕರಂ ತಥಾ ಕರೋಮಿ ||೮೯||

ಅವತಾರಿಕೆ|| ಶಾಸ್ತ್ರವಿಹಿತಗಳಾದ ಸ್ತೋತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ನೀನು ತೃಪ್ತಿಯುಂ ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಹೇ ಈಶ !-ಎಲೈ ಈಶ್ವರನೇ !, ತ್ವಂ-ನೀನು, ನತಿಭಿಃ-ನಮಸ್ಕಾರಗಳಿಂದಲೂ, ಪೂಜಾವಿಧಿಭಿಃ-ಪೂಜಾವಿಧಾನಗಳಿಂದಲೂ, ಧ್ಯಾನಸಮಾಧಿಭಿರ್ವಾ-ಧ್ಯಾನಸಮಾಧಿಗಳಿಂದಲಾದರೂ, ತುಷ್ಠಃ-ಸಂತುಷ್ಟನಾದವನು, ನ-ಆಲ್ಲ, ಧನುಷಾ-ಬಿಲ್ಲಿನಿಂದಲೂ, ಮುಸಲೇನ-ಒನಕೆಯಿಂದಲೂ, ಅಶ್ವಭಿರ್ವಾ-ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದಲಾದರೂ, ತೇ-ನಿನಗೆ, ಪ್ರೀತಿಕರಂ-ಪ್ರೀತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದು ಯಾವ ವಿಧವೋ, ವದ-ಹೇಳು, ತಥಾ-ಆ ಪ್ರಕಾರ, ಕರೋಮಿ-ಮಾಡುತ್ತೇನೆ; ಎಂದರೆ ಪೂಜಾದ್ಯುಪಚಾರಗಳಿಂದ ನಿನ್ನ ದಯೆಯುಂಟಾಗಲಿಲ್ಲ, ಪುರಾಣ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಕಥೆ

ಯಂತೆ ಧನುಸ್ಸು ಮೊದಲಾದುವುಗಳಿಂದ ಹೊಡೆಯುವ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ
ಯಾವುದು ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟವೋ ಅದನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ ಆಮೇರೆ ಮಾಡೇನೆಂದು
ಭಾವವು.

ವಚಸಾ ಚರಿತಂ ವದಾಮಿ ಶಂಭೋ |
ರಹಮುದ್ಯೋಗವಿಧಾಸು ತೇ ಪ್ರಸಕ್ತಃ ||
ಮನಸಾಕೃತಿಮಿಶ್ವರಸ್ಯ ಸೇವೇ |
ಶಿರಸಾ ಚೈವ ಸದಾಶಿವಂ ನಮಾಮಿ ||೯೦||

ಅವತಾರಿಕೆ|| ವಾಗಾದಿಕರಣಗಳಿಂದ ಶಿವನ ಸೇವೆಯಂ ಮಾಡು
ತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಅಹಂ-ನಾನು, ಉದ್ಯೋಗವಿಧಾಸು-ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ
ಚಿತ್ತವನ್ನಪಿಸುವ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ, ಪ್ರಸಕ್ತಃ-ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಿದವ
ನಾಗಿ, ವಚಸಾ-ವಾಕ್ಯಿನಿಂದ, ಶಂಭೋಃ-ಪರಮೇಶ್ವರನ, ಚರಿತಂ-
ಚರಿತ್ರವನ್ನು, ವದಾಮಿ-ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಮನಸಾ-ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ, ಈಶ್ವ
ರಸ್ಯ-ಈಶ್ವರನ ಆಕೃತಿ-ಆಕಾರವನ್ನು, ಸೇವೇ-ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತೇನೆ; ಶಿರ
ಸಾ ಚ-ತಲೆಯಿಂದಲೂ, ಸದಾಶಿವಂ-ಶಿವನನ್ನು, ನಮಾಮಿ-ನಮಸ್ಕರಿ
ಸುತ್ತೇನೆ. ಎಂದರೆ ನನ್ನ ಸರ್ವ ಕರಣಗಳಿಂದಲೂ ಶಿವಭಜನವಂ
ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಭಾವವು.

ಅದ್ಯಾವಿದ್ಯಾ ಹೃದ್ಗತಾ ನಿರ್ಗತಾಸೀ |
ದ್ವಿದ್ಯಾ ಹೃದ್ಯಾ ಹೃದ್ಗತಾ ತ್ವತ್ಪ್ರಸಾದಾತ್ ||
ಸೇವೇ ನಿತ್ಯಂ ಶ್ರೀಕರಂ ತ್ವತ್ಪದಾಬ್ಜಂ |
ಭಾವೇ ಮುಕ್ತೇರ್ಭಾಜನಂ ರಾಜಮೌಳೀ ! ||೯೧||

ಅವತಾರಿಕೆ|| ಪರಮ ಶಿವಭಕ್ತಿಯಿಂದ ತಮಗೆ ಸರ್ವ ಪ್ರಯೋ
ಜನಗಳೂ ಕೈಗೂಡಿದುವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಹೇ ರಾಜಮಾಳೇ !-ಎಲೈ ಚಂದ್ರಮಾಳಿಯೇ !, ತ್ವತ್ಪ್ರಸಾದಾತ್-ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ, ಹೃದಗತ-ನನ್ನ ಹೃದಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ, ಆದ್ಯಾ-ಚರಕಾಲದಿಂದಿರುವ, ಅವಿದ್ಯಾ-ಮಾಯೆಯು, ನಿರ್ಗತಾ-ಕಳೆದುಹೋದುದಾಗಿ, ಅಸೀತ್-ಆಯಿತು; ಹೃದ್ಯಾ-ಮನೋಜ್ಞವಾದ, ವಿದ್ಯಾ-ಬ್ರಹ್ಮ ವಿದ್ಯೆಯು, ಹೃದಗತ-ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದಿತು, ಶ್ರೀಕರಂ-ಐಶ್ವರ್ಯಪ್ರದವಾಗಿಯೂ, ಮುಕ್ತೇ-ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ, ಭಾಜನಂ-ಪಾತ್ರವಾಗಿಯೂ ಇರುವ, ತ್ವತ್ಪದಾಬ್ಜಂ-ನಿನ್ನ ಪಾದಾಂಬುಜವನ್ನು, ನಿತ್ಯಂ-ಸರ್ವ ಕಾಲವೂ, ಭಾವೇ-ಹೃದಯದಲ್ಲಿ, ಸೇವೇ-ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತೇನೆ. ಎಂದರೆ ನಿನ್ನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಅನಿಷ್ಟ ಕಳೆದು ಸದಾ ನಿನ್ನ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಇದೇನೆಂದು ಭಾವವು.

ದೂರೀಕೃತಾನಿ ದುರಿತಾನಿ ದುರಕ್ಷರಾಣಿ |

ದೌರ್ಭಾಗ್ಯ ದುಃಖ ದುರಹಂಕೃತಿ ದುರ್ವಚಾಂಸಿ ||

ಸಾರಂ ತ್ವದೀಯ ಚರಿತಂ ನಿತರಾಂ ಪಿಬಂತಂ |

ಗೌರೀಶ ! ಮಾಮಿಹ ಸಮುದ್ಧರ ಸತ್ಯಟಾಕ್ಷ್ಮೈಃ ! ||೯೨||

ಅವತಾರಿಕೆ|| ದುಷ್ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಿನ್ನ ದಾಸನಾದ ನನ್ನಂ ರಕ್ಷೆ ಸಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಹೇ ಗೌರೀಶ !-ಎಲೈ ಪಾರ್ವತೀಪತಿಯೇ !, ದುರಿತಾನಿ-ಪಾಪಗಳು, ದುರಕ್ಷರಾಣಿ-ಕೆಟ್ಟ ಹಣೆಯ ಬರಹಗಳು, ದೌರ್ಭಾಗ್ಯ ದುಃಖದುರಹಂಕೃತಿದುರ್ವಚಾಂಸಿ-ದೌರ್ಭಾಗ್ಯವು, ದುಃಖವು, ದುರಹಂಕಾರವು, ಕೆಟ್ಟ ಮಾತುಗಳು, ಇವೆಲ್ಲವೂ, ದೂರೀಕೃತಾನಿ-ದೂರವಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವು; ಸಾರಂ-ಸಾರಭೂತವಾದ, ತ್ವದೀಯಚರಿತಂ-ನಿನ್ನ ಚರಿತ್ರವನ್ನು, ನಿತರಾಂ-ಜೆನ್ನಾಗಿ, ಪಿಬಂತಂ-ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಪಾನ

ಮಾಡುತ್ತಿರುವ, ಮಾಂ-ನನ್ನನ್ನು, ಇಹ-ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ, ಸತ್ಯಟಾ
ಪ್ಪುಟ-ಸ್ಥಿರವಾದ ಕಟಾಕ್ಷಗಳಿಂದ, ಸಮುದ್ಧರ-ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡು.
ಎಂದರೆ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರನ್ನು ನೀನೇ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ಭಾವವು.

ಸೋಮಕಲಾಧರಮೌಳಾ |

ಕೋಮಲಘನಕಂಧರೇ ಮಹಾ ಮಹಸಿ ||

ಸ್ವಾಮಿನಿ ಗಿರಿಜಾನಾಥೇ |

ಮಾಮಕ ಹೃದಯಂ ನಿರಂತರಂ ರಮತಾಂ ||೯೩||

ಅವತಾರಿಕೆ|| ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನಲ್ಲಿ ತನಗೆ
ಸದಾ ನೆಲೆಯುಂಟಾಗಲೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಸೋಮಕಲಾಧರಮೌಳಾ-ಚಂದ್ರಕಲೆಯಂ ಧರಿಸಿದ ತಲೆ
ಯುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಕೋಮಲಘನಕಂಧರೇ-ಮನೋಜ್ಞವಾದ ನೀಲ
ಮೇಘದೋಪಾದಿ ಕತ್ತುಳ್ಳಂಥಾ, ಸ್ವಾಮಿನಿ-ಪ್ರಭುವಾದಂಥಾ, ಗಿರಿ
ಜಾನಾಥೇ-ಸಾರ್ವತೀಪತಿಯಾದ, ಮಹಾ-ಮಹತ್ತಾದ, ಮಹಸಿ-ತೇಜ
ಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ಮಾಮಕಹೃದಯಂ-ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು, ನಿರಂತರಂ-ಎಡೆಬಿಡದೆ,
ರಮತಾಂ-ವಿಹಾರ ಮಾಡಲಿ.

ಸಾ ರಸನಾ ತೇ ನಯನೇ ತಾವೇವ ಕರೌ ಸ ಏವಕ್ಯತಕ್ಯತ್ಯಃ ||

ಯಾ ಯೇ ಯಾ ಯೋ ಭರ್ಗಂ ವದತೀಕ್ಷ್ಣೀತೇ ಸದಾರ್ಚತಸ್ತು ರತಿ ||

ಅವತಾರಿಕೆ|| ಸರ್ವ ಕರಣಗಳೂ ತಿವನ ಕೈಂಕರ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿನಿ
ಯೋಗಿಸಲ್ಪಡಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಭರ್ಗಂ-ಸಾಪವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವ ಪರಮೇಶ್ವರ
ನನ್ನು, ಯಾ-ಯಾವುದು, ವದತಿ-ಹೇಳುತ್ತದೋ, ಯೇ-ಯಾವುವು,
ಈಕ್ಷ್ಣೀತೇ-ನೋಡುತ್ತವೋ, ಯಾ-ಯಾವುವು, ಅರ್ಚತಃ-ಅರ್ಚಿಸುತ್ತ

ಲಿವೆಯೋ, ಯು-ಯಾವನು, ಸದಾ-ಯಾವಾಗಲೂ, ಸ್ಮರತಿ-ಧ್ಯಾನಿ
ಸುತ್ತಿವಾನೋ, ಸಾ-ಅದೇ, ರಸನಾ-ನಾಲಗೆಯು, ತೇ-ಅವುಗಳೇ,
ನಯನೇ-ಕಣ್ಣುಗಳು, ತಾವೇವ ಕರಾ-ಅವುಗಳೇ ಕೈಗಳು, ಸ ಏವ-
ಅವನೇ, ಕೃತಕೃತ್ಯಃ-ಕೃತಕೃತ್ಯನು. ಎಂದರೆ ಹೀಗೆ ಅಲ್ಲದುವುಗಳೆಲ್ಲಾ
ವ್ಯರ್ಥಗಳೆಂದು ಭಾವವು.

ಅತಿಮೃದುಲಾ ಮಮ ಚರಣಾ |
ವತಿಕಠಿನಂ ತೇ ಮನೋ ಭವಾನೀಶ ! ||
ಇತಿ ವಿಚಿಕಿತ್ಸಾಂ ಸಂತ್ಯಜ |
ಶಿವಕಥಮಾಸೀದ್ಗಿರಾ ತಥಾವೇಶಃ ||೯೫||

ಅವತಾರಿಕೆ|| ತಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಕ್ಕಾಗಿ
ಯುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಹೇ ಭವಾನೀಶ!-ಎಲೈ ಪಾರ್ವತೀಪತಿಯೇ!, ಹೇ ಶಿವ!-
ಎಲೈ ಮಂಗಳಕರನೇ !, ಮಮ-ನನ್ನ, ಚರಣಾ-ಪಾದಗಳು, ಅತಿಮೃ
ದುಳಾ-ಅತ್ಯಂತ ಮೃದುಗಳು, ತೇ-ನಿನ್ನ, ಮನಃ-ಮನಸ್ಸು, ಅತಿಕಠಿ
ನಂ-ಅತ್ಯಂತ ಕಠಿನವು, ಇತಿ-ಎಂಬುದಾಗಿ, ವಿಚಿಕಿತ್ಸಾಂ-ಸಂಶಯವನ್ನು
ಸಂತ್ಯಜ-ಬಿಡು, ತೇ-ನಿನಗೆ, ಗಿರಾ-ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ, ಆವೇಶಃ-
ಸಂಚಾರವು, ಕಥಂ-ಹೇಗೆ, ಆಸೀತ್-ಆಯಿತು ||ಸ್ವಪ್ರಾರ್ಥನ||

ಧೈರ್ಯಾಂಕುಶೇನ ನಿಭೃತಂ |
ರಭಸಾದಾಕ್ಯೃತ್ಯ ಭಕ್ತಿಶ್ಚಂಫಲಯಾ ||
ಪುರಹರ ಚರಣಾಳಾನೇ |
ಹೃದಯ ಮದೇಭಂ ಬಧಾನ ಚಿದ್ಯಂತ್ಯೈಃ ||೯೬||

ಅವತಾರಿಕೆ|| ಕೊಬ್ಬಿದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೀನೇ ತಿಕ್ಕಿಸಬೇಕೆ
ನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಹೇ ಪುರಹರ!-ಎಲೈ ತ್ರಿಪುರಾಂತಕನೇ!, ಹೃದಯಮುದೇ
ಭಂ-ನನ್ನ ಹೃದಯವೆಂಬ ಕೊಬ್ಬಿದ ಆನೆಯನ್ನು, ಧೈರ್ಯಾಂಕುಶೀನ,
ಧೈರ್ಯ-ಧೈರ್ಯವೆಂಬ, ಅಂಕುಶೀನ-ಅಂಕುಶದಿಂದ, ನಿಭೃತಂ-
ನಿಶ್ಚಲವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಭಕ್ತಿಶೃಂಖಲಯಾ-ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಸರಪಣಿ
ಯಿಂದ, ರಭಸಾತ್-ಬಲದೊಡನೆ, ಆಕೃಷ್ಯ-ಸೆಳೆದು, ಚಿದ್ರಂತ್ರೈಃ-
ಚಿತ್-ಜ್ಞಾನವೆಂಬ, ಯಂತ್ರೈಃ-ಯಂತ್ರಗಳಿಂದ, ಚರಣಾಳಾನೇ-
(ನಿನ್ನ) ಪಾದವೆಂಬ, ಕಂಬದಲ್ಲಿ, ಬಧಾನ-ಕಟ್ಟು. ಎಂದರೆ ನನ್ನ
ಮನಸ್ಸು ಸದಾ ನಿನ್ನ ಪಾದಾಬ್ಜದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರಲೆಂದು ಭಾವವು.

ಪ್ರಚರತ್ಯಭಿತಃ ಪ್ರಗಲ್ಭವೃತ್ಯಾ |
ಮದವಾನೇಷಮನಃಕರೀ ಗರೀರ್ಯಾ ||
ಪರಿಗೃಹ್ಯ ನಯೇನ ಭಕ್ತಿರಜ್ಞಾ |
ಪರಮಸ್ಥಾನುಪದಂ ದೃಢಂ ನಯಾಮುಂ ||೯೭||

ಅನತಾರಿಕೆ || ಪೂರ್ವಶ್ಲೋಕಾರ್ಥವನ್ನೇ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಾಗಿ
ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಹೇ ಪರಮ !-ಎಲೈ ಪರಮಾತ್ಮನೇ!, ಮದವಾ-ಮದ
ವುಳ್ಳಂಥಾ, ಗರೀರ್ಯಾ-ದೊಡ್ಡದಾದ, ಮನಃಕರೀ-ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಆನೆ
ಯು, ಪ್ರಗಲ್ಭವೃತ್ಯಾ-ಸ್ವತಂತ್ರವೃತ್ತಿಯಿಂದ, ಅಭಿತಃ-ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆ
ಯೂ, ಪ್ರಚರತಿ-ಸಂಚರಿಸುತ್ತಲಿದೆ, ಅಮುಂ-ಅದನ್ನು, ಭಕ್ತಿರಜ್ಞಾ-
ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಹಗ್ಗದಿಂದ, ನಯೇನ-ಉಪಾಯದಿಂದ, ಪರಿಗೃಹ್ಯ-ಪರಿ
ಗ್ರಹಿಸಿ ಹಿಡಿದು, ದೃಢಂ-ದೃಢವಾಗಿ, ಸ್ಥಾನುಪದಂ-ಈಶ್ವರನ ಪಾದ
ವನ್ನು, ಮರದ ಬುಡವನ್ನು, ನಯ-ಹೊಂದಿಸು. ಎಂದರೆ ಮದ
ಹತ್ತಿದ ಆನೆಯನ್ನು ಲಾಲನೆಯಿಂದ ಗ್ರಹಿಸಿ ಕಂಬದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುವಂದದಿ

ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಿನ್ನ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಬೇಕೆಂದು ಭಾವವು.

ಸರ್ವಾಲಂಕಾರಯುಕ್ತಾಂ ಸರಳಪದಯುತಾಂ ಸಾಧುವೃತ್ತಾಂ ಸುವರ್ಣಾಂ |
ಸದ್ಭಿಃ ಸಂಸ್ತಾಯಮಾನಾಂ ಸರಸಗುಣಯುತಾಂ ಲಕ್ಷ್ಮಿತಾಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾಢ್ಯಾಂ ||
ಉದ್ಯದ್ಭಿಷಾವಿಶೇಷಾಮುಪಗತವಿನಯಾಂ ದ್ಯೋತಮಾನಾರ್ಥರೇಖಾಂ |
ಕಲ್ಯಾಣೀಂ ದೇವ ! ಗೌರೀ ಪ್ರಿಯ ! ಮಮ ಕವಿತಾಕನ್ಯಕಾಂ ತ್ವಂ ಗೃಹಾಣ ||೯೪||

ಅನತಾರಿಕೆ|| ಸರ್ವಗುಣ ಸಂಪನ್ನವಾದ ತಮ್ಮ ಕವಿತೆಯನ್ನು
ಅಂಗೀಕರಿಸು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ || ಹೇ ಗೌರೀಪ್ರಿಯ !, ಹೇ ದೇವ !-ಎಲೈ ಗೌರೀಪ್ರಿಯ
ನಾದ ದೇವನೇ !, ಸರ್ವಾಲಂಕಾರಯುಕ್ತಾಂ-ಸರ್ವ ಭೂಷಣಗಳಿಂದ
ಭೂಷಿತೆಯಾಗಿಯೂ, ಶಬ್ದಾರ್ಥಾಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾಗಿಯೂ,
ಸರಳಪದಯುತಾಂ-ಮೃದುವಾದ ಪಾದವುಳ್ಳವಾಗಿಯೂ, ಮೃದು
ವಾದ ಪದಗಳುಳ್ಳದಾಗಿಯೂ, ಸಾಧುವೃತ್ತಾಂ-ಯೋಗ್ಯವಾದ ಚರಿ
ತ್ರವುಳ್ಳ, ಯೋಗ್ಯವಾದ ವೃತ್ತಗಳುಳ್ಳಂಥಾ, ಸುವರ್ಣಾಂ-ಯೋಗ್ಯ
ವಾದ ವರ್ಣವುಳ್ಳಂಥಾ, ಅಕ್ಷರವುಳ್ಳಂಥಾ, ಸದ್ಭಿಃ-ಸತ್ಪುರುಷರಿಂದ,
ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ, ಸಂಸ್ತಾಯಮಾನಾಂ-ಶ್ವಾಸಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವಂಥಾ, ಸರ
ಸ-ಮಧುರವಾದ, ಗುಣಯುತಾಂ-ಸ್ತ್ರೀಗುಣ ಯುಕ್ತವಾದ, ಕಾವ್ಯ
ಗುಣಗಳೊಂದಿಗೆ ಯುಕ್ತವಾದಂಥಾ, ಲಕ್ಷ್ಮಿತಾಂ-ಕನ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಂದ
ಕೋರಲ್ಪಟ್ಟಂಥಾ, ವಸ್ತುಪ್ರಶಂಸರೂಪವಾದ, ಲಕ್ಷ್ಮಣಾಢ್ಯಾಂ-ಸ್ತ್ರೀ
ಲಕ್ಷ್ಮಣಗಳುಳ್ಳಂಥಾ, ಕಾವ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಣಗಳುಳ್ಳಂಥಾ, ಉದ್ಯದ್ಭಿಷಾವಿ
ಶೇಷಾಂ-ಪ್ರಕಾಶವಾದ ಭೂಷಣ ವಿಶೇಷವುಳ್ಳಂಥಾ, ಅಲಂಕಾರವುಳ್ಳಂ
ಥಾ, ಉಪಗತವಿನಯಾಂ-ವಿನಯವುಳ್ಳಂಥಾ, ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ನಿಯಮ
ವುಳ್ಳಂಥಾ, ದ್ಯೋತಮಾನಾರ್ಥರೇಖಾಂ-ಪ್ರಕಾಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅರ್ಥವುಳ್ಳ

ಯವಾದಿರೇಖೆಯುಳ್ಳಂಥಾ, ಅಕ್ಷರರೇಖೆಯುಳ್ಳಂಥಾ, ಕಲ್ಯಾಣೀಂ-
ಶುಭಕರಳಾದ, ಮಮ-ನನ್ನ, ಕವಿತಾಕನ್ಯಕಾಂ-ಕವಿತೆಯೆಂಬ ಕನ್ಯೆ
ಯನ್ನು, ತ್ವಂ-ನೀನು, ಗೃಹಾಣ-ಗ್ರಹಿಸು. ಎಂದರೆ ನಿನ್ನ ಸ್ತುತಿರೂ
ಪವಾದ ಈ ಕವಿತ್ವವನ್ನು ನೀನು ಅಂಗೀಕರಿಸಬೇಕೆಂದು ಭಾವವು.

ಇದಂ ತೇ ಯುಕ್ತಂ ವಾ ಪರಮಶಿವ ! ಕಾರುಣ್ಯಜಲಧೇ ! |

ಗತೌ ತೀರ್ಯಗ್ರಾಪಂ ತವ ಪದಶಿರೋದರ್ಶನಧಿಯಾ ||

ಹರಿಬ್ರಹ್ಮಾಣೌ ತೌ ದಿವಿ ಭುವಿ ಚರಂತೌ ಶ್ರಮಯುತೌ |

ಕಥಂ ಶಂಭೋ ! ಸ್ವಾಮಿ ! ಕಥಯ ಮಮ ವೇದ್ಯೋಸಿ ಪುರತಃ ||೯೯||

ಅನತಾರಿಕೆ|| ನೀನು ಇತರ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅಶಕ್ಯನಾದರೂ ಭಕ್ತ
ಪರಾಧೀನನೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಹೇ ಪರಮಶಿವ !-ಎಲೈ ಪರಮಶಿವನೇ!, ಹೇ ಕಾರುಣ್ಯ
ಜಲಧೇ !-ಎಲೈ ಕೃಪಾಸಮುದ್ರನೇ !, ಹೇ ಶಂಭೋ !-ಎಲೈ ಶಂಭು
ವೇ !, ಹೇ ಸ್ವಾಮಿ !-ಎಲೈ ಸ್ವಾಮಿಯೇ !, ತವ-ನಿನ್ನ, ಪದಶಿ
ರೋದರ್ಶನಧಿಯಾ-ಕಾಲು ತಲೆಗಳನ್ನು ನೋಡುವ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ,
ತೀರ್ಯಗ್ರಾಪಂ-ತೀರ್ಯಗ್ರಾಪಿ ರೂಪವನ್ನು, ಗತೌ-ಹೊಂದಿರುವಂಥಾ
ಹರಿಬ್ರಹ್ಮಾಣೌ-ವಿಷ್ಣು ಬ್ರಹ್ಮರುಗಳು, ದಿವಿ-ಆಕಾಶದಲ್ಲೂ, ಭುವಿ-
ಭೂಮಿಯಲ್ಲೂ, ಚರಂತೌ-ಸಂಚರಿಸಿದವರಾಗಿ, ಶ್ರಮಯುತೌ-ಶ್ರಮ
ಪಟ್ಟವರಾದರು; ಅಂಥಾ ನೀನು, ಮಮ-ನನ್ನ, ಪುರತಃ-ಕಣ್ಣಿಗೆದು
ರಾಗಿ, ಕಥಂ-ಹೇಗೆ, ವೇದ್ಯಃ-ಗೋಚರನಾಗಿ, ಅಸಿ-ಆಗುತ್ತಲಿದ್ದೀಯೆ?
ಇದಂ-ಇದು, ತೇ-ನಿನಗೆ, ಯುಕ್ತಂ ವಾ-ಯೋಗ್ಯವೇ? ಎಂದರೆ ಹರಿ
ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಗೆ ಅಗೋಚರನಾದ ನೀನು ಭಕ್ತರಿಗೆ ಸುಲಭನಾಗಿದ್ದೀಯೆ
ಎಂದು ಭಾವವು.

ಸ್ತೋತ್ರೇಣಾಲಮಹಂ ಪ್ರವಚ್ಯ ನ ಮೃಷಾ ದೇವಾ ವಿರಿಂಚಾದಯ |
ಸ್ತುತ್ಯಾ ನಾಂ ಗಣನಾ ಪ್ರಸಂಗ ಸಮಯೇ ತ್ವಾಮಗ್ರಗಣ್ಯಂ ವಿದುಃ ||
ಮಹಾತ್ಮ್ಯಾಗ್ರವಿಚಾರಣಪ್ರಕರಣೇ ಧಾನಾತುಷಸ್ತೋಮವ |
ದ್ವಿತ್ವಾನ್ಮಾನಂ ವಿದುರುತ್ತ ಮೋತ್ತಮಫಲಂ ಶಂಭೋ ಭವತ್ಸೇವಕಾಃ ||೧೦೦||

ಅವತಾರಿಕೆ|| ನೀನೇ ಸರ್ವದೇವೋತ್ತಮನೆಂದು ಸತ್ಯವಾಗಿ ತಿಳಿದಿದೇನೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಟೀ|| ಹೇ ಶಂಭೋ !-ಎಲೈ ಶಂಭುವೇ !, ಅಹಂ-ನಾನು, ವೃಷಾ-ಸುಳ್ಳನ್ನು, ನ ವಚ್ಯ-ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ; ಸ್ತೋತ್ರೇಣ-ಹೊಗಳಿಕೆಯು, ಅಲಂ-ಸಾಕು, ವಿರಿಂಚಾದಯಃ-ಬ್ರಹ್ಮನು ಮೊದಲಾದ, ದೇವಾಃ-ದೇವರುಗಳು, ಸ್ತುತ್ಯಾ ನಾಂ-ಸ್ತುತಿ ಸಲ್ಲಪಡತಕ್ಕವರ, ಗಣನಾ ಪ್ರಸಂಗ ಸಮಯೇ-ಎಣಿಸುವಿಕೆಯ ಪ್ರಸ್ತಾವ ಬಂದಾಗ, ತ್ವಾಂ-ನಿನ್ನನ್ನು, ಅಗ್ರಗಣ್ಯಂ-ಮೊದಲೆಣಿಸತಕ್ಕವನನ್ನಾಗಿ, ವಿದುಃ-ತಿಳಿದಿರುವರು; ಭವತ್ಸೇವಕಾಃ-ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರು, ಮಹಾತ್ಮ್ಯಾಗ್ರವಿಚಾರಣಪ್ರಕರಣೇ-ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ವಿಚಾರಿಸುವ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ, ಧಾನಾತುಷಸ್ತೋಮವತ್-ನೆಲ್ಲುಹೊಟ್ಟಿನ ಸಮೂಹಗಳಂತೆ ಇತರ ದೇವತೆಗಳು, ಧೂತಾಃ-ಹಾರಿ ಹೋಗುವವರನ್ನಾಗಿಯೂ, ತ್ವಾಂ-ನಿನ್ನನ್ನು, ಉತ್ತಮೋತ್ತಮಫಲಂ-ಗಟ್ಟಿ ಕಾಳನ್ನಾಗಿಯೂ, ವಿದುಃ-ತಿಳಿಯುವರು. ಎಂದರೆ ಹಸಿ ಗೆಯ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ತೂರುವಾಗ ಜಳ್ಳುಕಾಳುಗಳು ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಹಾರಿ, ಗಟ್ಟಿ ಕಾಳುಗಳು ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ದೇವರುಗಳ ಮಹಾತ್ಮ್ಯದ ಜರ್ಜರೆಯಲ್ಲಿ ಇತರ ದೇವತೆಗಳು ಜಳ್ಳುಗಳಂತೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ, ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಸಾರಭೂತನಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತೀಯೆ ಎಂದು ಭಾವವು.

ಶ್ರೀ ಶಂಕರಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯ ವಿರಚಿತಮಾದ

ಶಿವಾನಂದಲಹರಿಯು ಸಂಪೂರ್ಣವು.

ಶಿವಂ ಬವತು .

M. S. Siddappa & Brothers,

MYSORE.

Which is the Company that has so far supplied only the best goods and has earned the best name all over this province.

What will you give for a perfect home and an abundance of joy ? By owning and playing for a few minutes on one of the famous Harmoniums of Messrs M. S. Siddappa & Brothers, Mysore. That firm is the best and the safest place for you to buy your Harmoniums, Nice and Warm Kashmir Shawls for your winter nights, the ever ready Scorpion Cure which costs only As. 8 and yet is the most effective in the market, labour and time saving rubber stamps of various designs, the finest and the most accurate timepieces, (both wall and carriage) and other necessary things. When thousands and thousands are satisfied why not you? Send for an illustrated Catalogue to-day before you forget it. Various kinds of Fountain Pens are sold at very moderate price, and also broken or spoiled pens are repaired at cheap rate to your entire satisfaction.

M. S. SIDDAPPA & BROTHERS,

Mysore.

Household Economy.

Amurtanjan bottles	Petrol Tins
Brook Bond Tea Tins	Panchangams
Coffee Powder Tins	Quaker Oat Tins
Deer skin Railway Bags	Rattan Boxes with or without
Empty Bottles of all kinds	deer skin
Fruit Knives	Rubber stamps made to order
Glaxo Tins	Superior Sandal Sticks, Billes &c.
Horlick's malted Milk bottles	Tumkur Combs
Ivory Combs	Umbrellas Repaired
Jars Earthenware & porcelain	Vaseline Bottles
Krishna Dolls	Walking Sticks
Lipton Tea Tins	Xmas Cards
Mobile Oil Tins	Your wants one and all supplied
Namadha pettige	if not in stock
Old Tennis Balls	Zinc Buckets &c. &c., &c.

Undertake

Packing and forwarding of Parcels, Baskets through post and railway. Do not worry yourself, about them but entrust such job works to me and you will have the entire satisfaction of your orders being attended to with utmost promptitude. Typewriting jobs undertaken.

H. Venkataramanlah,

Business House, No. 5, Market,

BANGALORE CITY.

ಸಂಗೀತ ಪುಸ್ತಕಗಳು.

ತೆಲುಗು ಅಕ್ಷರದ್ದು.

ಗಾಂಧರ್ವಕಲ್ಪವಲ್ಲಿ	3	0	0
ಸಂಗೀತ ಸುಧಾಂಬುಧಿ	3	3	0
ಕೃತಿ ದರ್ಪಣ I ನೆ ಭಾಗ	2	0	0
ಸ್ವರಮಂಜರಿ	0	5	6
ಗಾಯಕ ಪಾರಿಜಾತಮು	1	2	0
ಗಾಯಕ ಶಿದ್ಧಾಂಜನಮು	2	2	0
ಡಿಟೋ 2 ನೆ ಭಾಗ	3	3	0
ಗಾನೇಂದು ತೇಖರಮು	3	11	0
ಸಂಗೀತ ಕಳಾನಿಧಿ	1	6	0
ಸಂಗೀತ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪ್ರದರ್ಶಿನಿ III ಭಾಗಗಳು....	12	0	0
ಗಾನವಿದ್ಯಾ ತರಂಗಿಣಿ	1	4	0
ಸಂಗೀತ ಸ್ವರಪ್ರಸ್ತಾರಸಾಗರ	5	8	0
ಗಾನಭಾಸ್ಕರ	7	4	0
ಸಂಗೀತ ಸುಧಾಸಂಗ್ರಹ	1	4	0
ಗಾನವಿದ್ಯಾ ವಿನೋದಿನಿ	1	4	0
ಸಂಗೀತಸರ್ವಾರ್ಥ ಸಾರಸಂಗ್ರಹ	1	0	0
ಸಂಗೀತ ಕಳಾನುಭವ	1	0	0
ಸ್ವರವರ್ಣ ಸುಧಾನಿಧಿ	1	8	0
ಗಾಯನೀಗಾಯಕ ಪಾರಿಜಾತ	0	6	0
ತ್ಯಾಗರಾಜಯ್ಯದಯ I ನೆ ಭಾಗ	4	4	0
ಡಿಟೋ II ,,	4	4	0
ಡಿಟೋ III ,,	4	4	0
ತ್ಯಾಗರಾಜ ಕೀರ್ತನೆಗಳು (ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾತ್ರ)	3	8	0

ಎಚ್. ಎಲ್. ರಾವ್ ಅಂಡ್ ಬ್ರದರ್ಸ್,

ಚಿಕ್ಕವೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಟಿ.

ಕನ್ನಡಾಕ್ಷರದ್ವಯ.

ಹಾರ್ಮೋನಿಯಂ ಸ್ವಯಂಬೋಧಿನಿ	...	0	12	0	
ಸಂಗೀತ ಬೋಧನಾಕ್ರಮ	...	0	13	0	
ಹಾರ್ಮೋನಿಯಂ ಬೋಧನಾಕ್ರಮ	0	12	0	
ಸಂಗೀತಸಮಯಾಸಾರ			
ಸಂಗೀತ ಪರಿಚಾತ (ಹಾಡಿನ ಪುಸ್ತಕ)	...	0	6	0	
ಕಲ್ಯಾಣ ಗೀತಮಂಜರಿ	,,	...	0	4	0
ಗೀತ ಕುಸುಮಾಕರ	,,	...	0	6	0
ಕಲ್ಯಾಣ ಗೀತಾವಳಿ			
ಬಾಲಿಕಾಗೀತ ಮುಕ್ತಾಕಲಾಪ	...				
ಪುರಂದರದಾಸರ ಕೀರ್ತನೆಗಳು I, II, III ನೆ ಭಾಗಗಳು					
ಪ್ರತಿಭಾಗಕ್ಕೆ	0	10	0
ಹರಿಕಥೆಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಪುಸ್ತಕಗಳು.					
ಧ್ರುವಾಖ್ಯಾನ	0	4	0
ಗಣಪತೀ ಸ್ವಯಂವರ	0	4	0
ಅನಸೂಯಾ ಖ್ಯಾನ	0	4	0
ರಾಸಕ್ರೀಡೆ (ಕಥೆಗಳು)	0	6	0
ಭರತನ ಬಂಧು ಪ್ರೇಮ	0	10	0
ವೇದಾಂತ ಬಾಲಬೋಧೆ	0	3	6
ರಾಮವರ್ಮ	0	4	0
ಕಾದಂಬರಿಕಥೆ	0	8	0
ರಾಮನಾಮದ ಮಹಿಮೆ	0	5	0
ಸನಾತನ ಸತೀಧರ್ಮ	0	6	6

ಪುಸ್ತಕಗಳ ಧಾರಣೆಯು ಸಮಯೋಚಿತ ಹೆಚ್ಚುಕಡಮೆಯಾಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಅಡ್ವಾನ್ಸ್ಸ್ ಇಲ್ಲದೆ ಎ. ಪಿ. ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ:

ಹೆಚ್. ಎಫ್. ರಾವ್ ಅಂಡ್ ಬ್ರದರ್ಸ್,

ಚಿಕ್ಕವೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಟಿ.

ಸುಲಭ ಕ್ರಯ ಕಥೆ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಬಹಳ ಉಪಯೋಗ.

ಚಂದ್ರಹಾಸ	0	2	0
ಧ್ರುವ	0	2	0
ಪ್ರಹ್ಲಾದ	0	2	0
ಸಾವಿತ್ರಿ	0	2	0
ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ	0	2	0
ಮಹಿಳಾ ಸುನೀತಿ ಶತಕ	0	2	0
ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ	0	2	0
ಲೋಕಮಾನ್ಯ ತಿಲಕರು	0	2	0
ದಾದಾಬಾಯಿ ನವರೋಜಿ	0	2	0
ಅಹಲ್ಯಾಬಾಯಿ ಹೊಳಕರ್	0	2	0
ಸಾವಿತ್ರಿ ಹಾಡು	0	2	0
ರಾಮಾಯಣ ಕಥಾಸಂಗ್ರಹ	0	1	0
ವಿನಾಯಕ	0	1	0
ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗೀತಾವಳಿ	0	0	6
ದಮಯಂತಿ	0	2	0
ಧೀಷ್ಣಿ	0	2	0
ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸ	0	2	0
ರಾಣಿ ಭವಾನಿ	0	2	0
ಶಕುಂತಲ ದುಷ್ಯಂತರು	0	2	0
ಕರ್ಣ	0	2	0
ಕುಶಲವರು	0	2	0
ಚಂದ್ರಗುಪ್ತ ಚಕ್ರವರ್ತಿ	0	2	0
ಶ್ರೀ ಶಿವಾಜಿ	0	2	0
ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು	0	2	0
ದ್ರಾಪದಿ	0	2	0

ವಿಳಾಸ—ಹೆಚ್. ಎಲ್. ರಾವ್. ಅಂಡ್ ಭ್ರದರ್ಸ್,

ಚಿಕ್ಕವೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಟಿ.

ಸುಲಭ ಕ್ರಯ ಕಥೆ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಬಹಳ ಉಪಯೋಗ.

ತೀಸಂಯುಕ್ತೆ	0	2	0
ಶಿಗೀರಧ	0	2	0
ಶ್ರೀ ತುಕುರಾಂ ಸಾಧು	0	2	0
ಶಕ್ಪರ್ ಮಹಾಶಯ	0	2	0
ಈಶ್ವರ ಚಂದ್ರ ವಿದ್ಯಾಸಾಗರ	0	2	0
ಶ್ರೀ ದಾಕ್ಷಾಯಣಿದೇವಿ	0	2	0
ಸ್ವಾಮಿ ದಯಾನಂದ ಸರಸ್ವತಿ	0	2	0
ಅಂಬರೀಷ	0	2	0
ಸಮರ್ಥ ರಾಮದಾಸಸ್ವಾಮಿ	0	2	0
ಭೀಮಸೇನ	0	2	0
ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರು	0	2	0
ಸರ್. ಕೆ. ಶೇಷಾದ್ರಿ ಅಯ್ಯರ್	0	2	0
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ	0	2	0
ಸುಭದ್ರೆ	0	6	0
ನವೀನ ಭರತಖಂಡ	0	5	0
ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ	0	2	0
ವಿಕೋರಿಯಾ ಮಹಾರಾಣಿಯವರ ಚರಿತ್ರೆ	0	2	0
ಗ್ಲಾಡಿಸ್ಟರ್‌ರವರ ಮಹಿಮೆ	0	2	0
ಜಾರ್ಜ್ ಪಿಯರ್‌ಪಾಂಟ್‌ರವರ ಚರಿತ್ರೆ	0	2	0

ವ್ಯಾಪಾರಸ್ತರಿಗಳಿಗೂ ಲೈಬರಿಗಳಿಗೂ ಕಮಿಷನ್ ಕೊಡಲ್ಪಡುತ್ತೆ
 ಇದ್ದಾಸ್ಸು ಇಲ್ಲದೆ ವಿ. ಪಿ. ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ. ಎಂಟು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನ ಪೇಕ್ಷಿ
 ಏವವರು ಮುಂಗಡವಾಗಿ ಎಂಟು ಪುಸ್ತಕಗಳ ಕ್ರಯವನ್ನು ಹಾಸಲಿಗೆ
 -೩-೦ ಆಣೆಯನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪಾರ್ಸಲ್ ಮೂಲಕ
 ಕಳಿಸಿಕೊಡಲ್ಪಡುತ್ತೆ.

ಎಲಾಸ—ಹೆಚ್. ಎಫ್. ರಾವ್ ಅಂಡ್ ಬ್ರದರ್ಸ್,

ಹಿಮವದ್ವತವು

ತಕ್ಷಣ ಗುಣಕಾರಿ, ಕಜ್ಜಿ, ಮೊಡಮೆಗಳು, ಕುರುಗಳ ಹುಣ್ಣುಗಳು, ಘಾಯಗಳು, ಉಳಕಡ್ಡಿ, ಮೂಲವ್ಯಾಧಿ, ಕೋಳಿಚಚ್ಚುವದು, ಬೆಂಕಿ ತಗಲುವದು, ಮೊದಲಾದ್ದಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವದು, ಕೆಟ್ಟ ವಾಸನೆ ಇಲ್ಲ ಬಟ್ಟೆ ಕೆಡುವುದಿಲ್ಲ. ನೋವು ಬಂದಾಗೆಲ್ಲ ಹೆಚ್ಚು ಬಹುದು. ಚರ್ಮ ವ್ಯಾಧಿಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದು. ಮಂಜಿನೋಪಾದಿ ತಣ್ಣಗಿರುತ್ತೆ.

ಹಾಸಲು 0—2—0. ಕ್ರಯ 0—8—0.

ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವವರು 0-10-0 ಯನ್ನು ಮುಂಗಡವಾಗಿ ಕಳಿಸಿದರೆ ಒಂದು ಸೀಸೆಯನ್ನು ಬಾಂಗಿಮೂಲಕ ಕಳಿಸುತ್ತೇವೆ. ಮೂರು ಸಿವರಿಗೂ ಭಾಂಗಿ ಹಾಸಲು 0-2-0 ಆಣೆ.

ಹಾರ್ಮೋನಿಯಂ ಸ್ವಯಂ ಬೋಧಿನೀ.

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಭಾಸೆ.

ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಹಾರ್ಮೋನಿಯಂ ವಾದ್ಯದ ನಕ್ಷೆಯೂ ಅದನ್ನು ಬೋಧಕರ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ವಿಧಾನವೂ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಬಳಿಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಪುರಂದರದಾಸರ ಕೀರ್ತನೆಗಳೂ, ಸುಲಭವಾದ ನಾಟಕದ ಪಟ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ನೂತನವಾಗಿ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ದೇವರ ನಾಮಗಳೂ ಸ್ವರ ಸಹಿತ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಶಾಸ್ತ್ರೀತಿಯಾಗಿ ಸಂಗೀತ ಕಲಿಯುವವರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರುವಂತೆ ಸರಳ, ಚಂಟಿ ವರಸೆಗಳು, ಅಲಂಕಾರಗಳು, ಸ್ವರಜತಿಗಳು, ವರ್ಣಗಳು, ತ್ಯಾಗಯ್ಯರ್, ಪಟ್ಟಣ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಯ್ಯರ್ ಇವರುಗಳಿಂದ ರಚಿತವಾದ ತೆಲುಗು ಕೀರ್ತನೆಗಳು ಸ್ವರಸಹಿತ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಭಾಸೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡನೆ ಭಾಸೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕೆಲವು ಕೀರ್ತನೆಗಳಿವೆ. ಪುಟಗಳು 95.

ಹಾಸಲು ಸಹಿತ 0-14-0 ಆಣೆಯನ್ನು ಮುಂಗಡವಾಗಿ ಕಳಿಸಿದರೆ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಪಾರ್ಸಲ್ ಮೂಲಕ ಕಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತೆ. ಎ. ಪಿ. ಯಾಗಿ ಕಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಬೆಲೆ 12 ಆಣೆ.

ಎಚ್. ಎ. ರಾವ್ ಬ್ರದರ್ಸ್, ಚಿಕ್ಕವೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಟಿ.

